อภินันทนาการ

สัญญาเลขที่ R 2555B054

สำนักหอสมุด

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

ระบบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง

Haptic Terminology and Terms Expressing Attitude of Ethnic Groups in the Lower Northern Part of Thailand

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยนเรศวร
วันลงทะเบียน 19 ก.ค. 2556
เลขทะเบียน 16323352
เลขเรียกหนังสือ จ DS
523
.4.T5
ร8315
2556

คณะผู้วิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร. สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร. อัญชลี สิงห์น้อย

อาจารย์มณทิรา ตาเมือง

ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยนเรศวร

สนับสนุนโดยงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยนเรศวร

คำนำ

โครงการวิจัยระบบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่างเป็นการศึกษาวิจัยที่ครอบคลุมทั้งในด้านภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมชาติพันธุ์ ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับระบบคิดหรือมโนทัศน์พื้นบ้านเกี่ยวกับสัมผัสการรับรู้ ซึ่งรวมถึง สิ่งแวดล้อมทางกายภาพโดยรอบ ผลการวิจัย จึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อศาสตร์อื่นๆ หลายแขนงนอกเหนือจากศาสตร์ ทางด้านภาษา และเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่น

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และกองบริหารงานวิจัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ให้การสนับสนุนทุนวิจัยในครั้งนี้

คณะผู้วิจัย

พฤษภาคม 2556

บทคัดย่อ

ส่วนที่ 1 รายละเอียดเกี่ยวกับโครงการวิจัย

ชื่อโครงการ ระบบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทใต เขตภาคเหนือตอนล่าง

Haptic Terminology and Terms Expressing Attitude of Ethnic Groups in the Lower Northern Part of Thailand

ชื่อผู้วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี สิงห์น้อย
อาจารย์มณทิรา ตาเมือง

หน่วยงานที่สังกัด ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

หมายเลขโทรศัพท์ 055-96-32019

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย สาขาภาษาศาสตร์ กลุ่มวิชาปรัชญา
งบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2555
จำนวนเงิน 316,800 บาท
ระยะเวลาทำการวิจัย 1 ปี
ตั้งแต่ช่วงเวลา พฤศจิกายน 2554 ถึง พฤษภาคม 2556

ส่วนที่ 2 : บทคัดย่อ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธ์ไท 2) เพื่อวิเคราะห์ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง และ 3) เพื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐาน ข้อมูลภาษาชาติพันธุ์ไทในปีแรกได้แก่ ภาษาไทโซ่ง ภาษาไทครั่ง และภาษาลาวแง้ว การเก็บข้อมูลกระทำโดยการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสแบ่งออกเป็น คำเรียกสัมผัสต้นแบบ และคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ คำเรียกสัมผัสต้นแบบในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งสามกลุ่มพบในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน 28-31 คำ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้คำศัพท์เหมือนกัน ส่วนคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบมีกลวิธีในการสร้างคำในลักษณะที่เป็นคำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำเลียนแบบกริยาวลี และคำเลียนประโยค

ผลการศึกษาเรื่องความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัส พบว่าเป็นลักษณะด้านต่างๆ ของสิ่งที่สัมผัสที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัส และชนิดของสิ่งที่สัมผัส ลักษณะของสิ่งที่สัมผัสแบ่งได้เป็นลักษณะพื้นฐานได้แก่ รูปทรง พื้นผิว เนื้อสาร ความเปียก และอุณหภูมิ และลักษณะซับซ้อน ได้แก่ รูปทรง-เนื้อสาร พื้นผิว-พื้นผิว พื้นผิว-เนื้อสาร พื้นผิว-ความเปียก พื้นผิว-อุณหภูมิ เนื้อสาร-เนื้อสาร เนื้อสาร-ความเปียก เนื้อสาร-อุณหภูมิ ความเปียก-ความเปียก ความเปียก-อุณหภูมิ และอุณหภูมิ-อุณหภูมิ สำหรับชนิดของสิ่งที่สัมผัส ได้แก่ วัตถุธรรมชาติ อวัยวะ สัตว์ พืชผักผลไม้ อาหารและเครื่องปรุง ข้าวของและเครื่องใช้ วัสดุและอุปกรณ์ สิ่งก่อสร้าง และประสบการณ์ ในเรื่องของทัศนคตินั้น พบแบ่งเป็น นัยบวก นัยลบ และนัยกลาง โดยพบว่าในทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์ไทมีอัตราส่วนที่มีนัยกลางมากที่สุด รองลงมาเป็นนัยลบ และนัยบวก ตามลำดับ

ผลการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐานนั้น พบว่า ในภาพรวม ภาษาชาติพันธุ์ไทมีศัพท์ที่ใช้เป็นคำเรียกสัมผัสต้นแบบที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน ในลักษณะของการใช้ศัพท์คนละคำกัน ประมาณร้อยละ 17 โดยภาษาไทโซ่งแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาเป็นไทครั่ง และลาวแง้ว ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบพบว่า ภาษาชาติพันธุ์ไทมีการหลักเกณฑ์ในสร้างศัพท์ที่ใช้เรียกคำเรียกสัมผัสในระบบที่ไม่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน

คำสำคัญ : คำเรียกสัมผัส ภาษาชาติพันธุ์ไท ภาษาไทยมาตรฐาน กลวิธีการสร้างคำ ความหมายและทัศนคติ

Abstract

This research aims at 1) an analysis of haptic-term building strategies in Tai ethnic languages in the lower north of Thailand 2) an analysis of haptic term meanings and attitudes in Tai ethnic languages and 3) a comparison of haptic terms between Tai ethnic languages and the standard Thai. In the first phase, data were collected from Song, Krang and Ngaw by interviewing.

The result of the analysis of haptic-term building strategies in the Tai ethnic languages reveals that there are prototype haptic terms and less-prototype haptic terms. The former are similar in the three languages, with the occurrence of 28-31 terms. The latter are also found in the same word building strategies such as parallel compounds, synonymous compounds, duplicates, words imitating verb phrases and words imitating clauses.

The result of the analysis of meanings and attitudes reveals a number of features and classes of things, that constitute in haptic terms. The former are divided into basic and complicate features. Basic features include shape, surface, texture, moistness and temperature. Complicate features are combinations of two features such as shape-texture, surface-surface, surface-texture, surface-moistness, surface-temperature, texture-texture, texture-moistness, texture-temperature, moistness-moistness, moistness-temperature and temperature-temperature. For the sake of thing classes, natural items, organs, animals, plants, food and ingredients, belongings and appliance materials and instruments, buildings, and human experiences are found. Attitudes are found as positive, negative and neutral. Haptic terms presenting neutral attitudes occur in the biggest amount while the ones that present negative and positive attitudes occur in the less amount respectively.

The result on the comparison between ethnic and standard Thai haptic terms reveals that, holistically, a small number of prototype haptic terms, approximately 17 percent, are lexically different. Song people use haptic terms the most differently from the standard Thai, following by Krang and Ngaw respectively. Less prototype terms in the three ethnic languages are formed similarly to the standard Thai terms.
Keywords: haptic terms, Tai ethnic languages, standard Thai, word building strategies, meanings and attitudes

สารบัญ

	หน้าที่
บทที่ 1 : บทนำ	1
- ความสำคัญและที่มาปัญหา	1
- วัตถุประสงค์	2
- ขอบเขตของโครงการวิจัย	3
- สมมุติฐานของการวิจัย	4
- กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	5
บทที่ 2 : กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัส	31
- คำเรียกสัมผัสต้นแบบ	31
- คำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ	36
บทที่ 3 : ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธ์ไท	62
- ความหมายและโลกทัศน์	62
- ทัศนคติ	100
บทที่ 4 : การเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐาน	118
- การเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสต้นแบบ	118
- การเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ	119
บทที่ 5 : สรุปและอภิปรายผล	122

เอกสารอ้างอิง 127

ภาคผนวก ก : รายการเรียกสัมผัสภาษาไทโซ่ง 132

ภาคผนวก ข : รายการคำเรียกสัมผัสภาษาไทครั่ง 148

ภาคผนวก ค : รายการคำเรียกสัมผัสภาษาลาวแง้ว 163

ภาคผนวก ง : บทความวิจัย 177

บทที่ 1
บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ระบบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง" เป็นการวิจัยพื้นฐาน (Basic research) ในกลุ่มวิชาปรัชญา สาขาภาษาศาสตร์ซึ่งเป็นการศึกษาหาองค์ความรู้ใหม่และเป็นการวิจัยประยุกต์ในการพัฒนาการส่งเสริมการจัดการศึกษาและรูปแบบการศึกษาที่เชื่อมโยงสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (Ethnic groups) เป็นกลุ่มเรื่องหนึ่งที่อยู่ในเป้าหมายยุทธศาสตร์การวิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวร และคณะมนุษยศาสตร์ และเชื่อมต่อสู่ฐานข้อมูลของสถาบันอารยธรรมโขง-สาละวิน ซึ่งมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสถาบันการศึกษาที่สนองตอบการเป็นแหล่งการเรียนรู้ การเข้าสู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ในท้องถิ่น และการเป็นสถาบันเผยแพร่การเรียนรู้โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในการเข้าถึงกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อศึกษาและพัฒนาประเด็นต่างๆนั้น การใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญ เปรียบเสมือนกุญแจที่จะนำไปสู่การค้นหาความน่าสนใจของสิ่งต่างในบ้านหรือท้องถิ่น การศึกษาแง่มุมต่างๆเกี่ยวกับชาติพันธุ์ผ่านภาษาจึงเป็นงานวิจัยในเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การศึกษาและการพัฒนาในแง่มุมอื่นต่อไป พื้นที่ในเขต 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง อันได้แก่ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี เพชรบูรณ์และอุตรดิตถ์ เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับการกำหนดชัดเจนว่าเป็นบริเวณตอนใดของประเทศ เนื่องจากเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างกึ่งกลางภาคเหนือและภาคกลาง กล่าวคือ ภาคกลางตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง บริเวณดังกล่าวมีประชากรที่อพยพมาจากส่วนต่างๆของประเทศทั้งที่เป็นไทยเหนือ ไทยอีสาน และจังหวัดต่างๆของภาคกลาง เป็นบริเวณที่มีความหลากหลายทางภาษาถิ่นและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อันประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายตระกูลภาษา ได้แก่ ตระกูลไท เช่น ไทโซ่ง ไทพวน ไทครั่ง ฯลฯ ตระกูลม้งเย้า เช่น ม้ง เย้า ตระกูลธิเบต เช่น พม่ากะเหรี่ยง ฯลฯ ตระกูลออสโตรเอเชียติค เช่น มอญ ชาวบน ฯลฯ จึงจัดเป็นบริเวณพื้นที่รอยต่อทางภาษาที่มีวัฒนธรรมหลากหลายที่น่าสนใจ ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร การใช้คำศัพท์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนล่างมีการใช้คำศัพท์ในชีวิตประจำวันที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ในที่นี้การศึกษาคำเรียกสัมผัส (Haptic terms) เป็นเรื่องหนึ่งที่สามารถสะท้อนมโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านภาษาทำให้สามารถเข้าใจระบบความคิด ค่านิยม และทัศนคติของคนในวัฒนธรรมนั้นๆ และสามารถนำเอาการมองโลกของกลุ่มชนมาแสดงให้เห็นอย่างเป็นระบบ และ

นำไปสู่ความเข้าใจในวิธีคิด วิธีการทำงาน และวิถีการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในเบื้องต้น จนกระทั่งเชื่อมต่อไปสู่ความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาการเข้าสู่มวลชนของหน่วยงานต่างๆที่มีพันธกิจต้องประสานงานกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆเหล่านี้

ในระบบมโนทัศนของมนุษย์ที่แสดงออกโดยพฤติกรรมทางกายและวาจา การสัมผัสถือได้ว่ามีความสำคัญต่อมนุษย์มาก ทำให้มนุษย์รับรู้ข้อมูลสำคัญๆรอบๆตัว และแสดงสัญญานความไม่ปลอดภัยต่างๆ การรับรู้และการเรียนรู้สัมผัสจึงเป็นเรื่องน่าสนใจ ทำให้มนุษย์ปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมรอบตัว การสัมผัสเป็นระบบมโนทัศน์ทางความคิดความรู้สึกที่เป็นนามธรรม ดังนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆจึงต้องหาคำเรียกสัมผัสเพื่อมาเป็นตัวแทนของมโนทัศน์หลังจากได้สัมผัสสรรพสิ่งรอบๆตัว ด้วยเหตุนี้การศึกษาคำเรียกสัมผัสในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆที่มนุษย์ในกลุ่มนั้นใช้อยู่เป็นประจำจึงสามารถสะท้อนระบบคิด และระบบการรับรู้ การตอบสนองต่างๆต่อสิ่งแวดล้อมของผู้พูดภาษานั้นๆ และยังช่วยให้เข้าใจระบบความหมายของคำเรียกสัมผัสของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ได้ด้วย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552) ให้ความหมายของสัมผัสว่า "เป็นการรับรู้ทางหนึ่งของมนุษย์ เป็นการถูกต้อง แตะต้อง กระทบกับ หรือการถูกต้องทำให้เกิดความรู้สึกเป็นประสาทสัมผัส " ในงานวิจัยนี้จะศึกษาคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆตามความหมายในพจนานุกรมดังกล่าวข้างต้น โดยเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติที่มีต่อคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆกับคำเรียกสัมผัสในภาษาไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธ์ไท

2) เพื่อวิเคราะห์ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไท

3) เพื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐาน

3. ขอบเขตของโครงการวิจัย

1) ระบบคำเรียกสัมผัสในที่นี้ หมายถึง ระบบการเรียกสัมผัสจากการสัมผัสทางกาย เช่น ใช้มือ เท้า หรือผิวกายสัมผัส ถูกต้อง แตะต้อง หรือกระทบกับวัตถุหรือสะสารภายนอก เช่น *แข็ง ขรุขระ ร้อน หนาว* ฯลฯ ไม่รวมประสาทสัมผัสในการใช้ลิ้นที่เป็นรสชาติ จมูกที่เป็นกลิ่น หูที่เป็นเสียง ตาที่เป็นการมองเห็น และจิตใจที่เป็นความคิด อารมณ์ และความรู้สึก

2) การศึกษานี้จะศึกษาเฉพาะระบบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติในคำเรียกสัมผัสเรียกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง โดยมุ่งศึกษาเฉพาะคำเรียกระบบคำเรียกสัมผัสที่มีความหมายตรง (denotative meaning) ซึ่งหมายถึงความหมายที่แท้จริงของคำเรียกสัมผัส เช่น

คำเรียกสัมผัสว่า "หยาบ" มีความหมายถึงพื้นผิวที่ไม่เรียบ ซึ่งเป็นความหมายที่แสดงความรู้สึกหรือทัศนคติในทางลบ ที่เป็นการประเมินความรู้สึกวัตถุต่อที่แตะต้องได้ และการบรรยายสัมผัสทางอารมณ์จากรูปภาพ หรือการเล่าเรื่อง

3) ภาษาและจุดเก็บข้อมูลในกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่างได้แก่

อำเภอบางระกำ	จังหวัดพิษณุโลก	ภาษาไทโซ่ง
อำเภอสามง่าม	จังหวัดพิจิตร	ภาษาไทครั่ง
อำเภอชุมแสง	จังหวัดนครสวรรค์	ภาษาลาวแง้ว
อำเภอศรีสัชนาลัย	จังหวัดสุโขทัย	ภาษาไทพวน
อำเภอหล่มเก่า	จังหวัดเพชรบูรณ์	ภาษาลาวหล่ม
อำเภอนครไทย	จังหวัดพิษณุโลก	ภาษาลาวหลวงพระบาง
อำเภอลับแล	จังหวัดอุตรดิตถ์	ภาษาลับแล
อำเภอบ้านตาก	จังหวัดตาก	ภาษาไทยวน
อำเภอบ้านไร่	จังหวัดอุทัยธานี	ภาษาลาวเวียงจันทร์

4. สมมุติฐานของการวิจัย

1) ระบบคำเรียกสัมผัสในเขตพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างจำแนกได้เป็นคำเรียกสัมผัสต้นแบบและคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ

2) คำเรียกเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบมีความสัมพันธ์กับคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบและกลวิธีที่ใช้ในการสร้างคำเรียกสัมผัสในภาษากลุ่มชาติพันธุ์มีอย่างน้อย 3 แบบ คือ การประสมคำ การซ้อนคำ และการซ้ำคำ

5. กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

คำเรียกสัมผัสเป็นการศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ ดังนั้นกรอบแนวคิดที่สำคัญจึงเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมโนทัศน์ การจำแนกประเภท และทฤษฎีต้นแบบเพื่อเป็นแนวคิดสำคัญสำหรับงานวิจัยนี้ดังนี้

5.1. มโนทัศน์พื้นฐานทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

การศึกษาทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์เป็นการศึกษาภาษาโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสะท้อนให้เห็นว่ากลุ่มคนที่เราทำการศึกษามีความคิด ค่านิยม ทัศนคติและมีการมองโลกอย่างไร

เฟรค (Frake, 1961) เป็นผู้หนึ่งที่ริเริ่มนำแนวทางการศึกษาวัฒนธรรมโดยกาวิเคราะห์ผ่านทางภาษา การศึกษาของเฟรคชี้ให้เห็นถึงมโนทัศน์พื้นบานในการศึกษาคำต่างๆ ในแต่ละวัฒนธรรม โดยเฟรคมองว่าการที่เราศึกษาคำในวัฒนธรรมใดๆก็ตาม นอกจากการเก็บข้อมูลภาษาเพื่อที่เราจะได้ทราบความหมายของคำนั้นโดยเทียบกับภาษาของเราแล้ว เรายังสามารถทราบถึงการมีหรือไม่มีของสิ่งต่างๆในแต่ละวัฒนธรรมได้ เพราะคำเหล่านั้นจะเป็นตัวบอกให้เราทราบว่าคนในแต่ละวัฒนธรรมมองเห็นความสำคัญ และเข้าใจสิ่งต่างๆ รอบตัวของเขาอย่างไร

นอกจากนี้ เฟรคยังชี้ให้เห็นว่าการที่คนในแต่ละสังคมมีการแจกแจงสิ่งแตกต่างกันทำให้คนเหล่านั้นมีการจัดประเภทของสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไปด้วย ดังนั้น การศึกษาระบบคำจึงสามารถแสดงให้เห็นถึงความคิด ความเข้าใจโลก รวมถึงประสบการณ์ในการจำแนกคุณสมบัติของประเภทของสิ่งต่างๆ ซึ่งจะแสดงให้เราเห็นโดยการสื่อสารทางภาษา โดยคุณสมบัติที่คนในสังคมเห็นความสำคัญในการแยกความแตกต่างของสิ่งต่างๆได้นั้นจะต้องมีการสื่อสารบ่อยครั้ง และการที่เราจะสามารถเข้าใจถึงระบบคำได้นั้น เราต้องทราบว่ากลุ่มคนเหล่านี้มีคำและมีการจัดประเภทของคำต่างๆ โดยที่ประเภทของคำเหล่านั้นมีคุณสมบัติร่วมกันหรือมีความแตกต่างกันอย่างไรตามโครงสร้างของการจัดลำดับชั้น (taxonomy) ซึ่งเฟรคเชื่อว่าเป็นโครงสร้างที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความคิดของคนในสังคมนั้นได้ เนื่องจากระบบ การจัดลำดับชั้นเป็นการจัดประเภทของสิ่งในรูปแบบของโครงสร้างที่ชัดเจน กล่าวคือ จะมีประเภท (category) และประเภทย่อย (subcategory) โดยประเภทย่อยจะถูกแสดงตามแนวตั้ง และประเภทที่ต่างกันจะถูกแสดงในแนวนอน โดยสิ่งใดๆ ที่จะถูกจัดให้เป็นประเภทย่อยหรือประเภทที่ต่างกันตามโครงสร้างของการจัดลำดับชั้น ดังนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปริบททางวัฒนธรรมเป็นสำคัญ

เฟรคยังได้กล่าวว่า ในการสร้างระบบการจัดลำดับชั้นในสถานการณ์หนึ่งนั้นอาจทำได้ด้วยการถามคำถามในแบบที่ให้ผู้บอกภาษาเติมคำในช่องว่าง อาทิเช่น การเติมคำในประโยค "ช่วยหยิบ (พาย)" ที่เคาวน์เตอร์ขายพายในร้านอาหารแห่งหนึ่ง หากลูกค้าบอกคนขายให้ช่วยหยิบพายแอปเปิ้ล แต่คนขายกลับหยิบพายเชอรี่มาให้ ลูกค้าจึงไม่เอาและต้องบอกคนขายให้ช่วยหยิบพายแอปเปิ้ลมาให้อีกครั้ง ในสถานการณ์นี้จะเห็นได้ว่าทั้งพายแอปเปิ้ลและพายเชอรี่ล้วนเป็นประเภทหนึ่งของพาย แต่พายทั้งสองเป็นพายต่างชนิดกัน นอกจากนี้ เราอาจถามคำถามในลักษณะของการแจกแจงต่อไปว่า "Is x a kind of y?" อาทิเช่น คนขายพายอาจถามลูกค้าว่าต้องการพายชนิดไหนอีก ในการถามเช่นนี้ ลูกค้าอาจบอกว่าเอาอันที่มีชื่อว่า "a" ที่เห็นในเมนู แต่คนขายกลับบอกว่าอาหารชื่อ "a" นี้ไม่ใช่พาย แต่เป็นแฮมเบอร์เกอร์ ดังนั้น จากตัวอย่างการ

ถามคำถามเหล่านี้เราจึงทราบว่าพายและแฮมเบอร์เกอร์เป็นอาหาร แต่เป็นอาหารต่างชนิดกัน โดยอาจเขียนให้เห็นได้ชัดเจนด้วยการใช้โครงสร้างของการจัดลำดับชั้นดังนี้

<table>
<tr><td colspan="3">อาหาร</td></tr>
<tr><td colspan="2">พาย</td><td>แฮมเบอร์เกอร์</td></tr>
<tr><td>พายแอปเปิล</td><td>พายเชอรี่</td><td></td></tr>
</table>

จากการจัดลำดับชั้นข้างต้นจะเห็นได้ว่าทั้งพายและแฮมเบอร์เกอร์ล้วนเป็นประเภทหนึ่งของอาหารซึ่งจะถูกเรียงลงมาจากคำว่าอาหารตามแนวตั้ง แต่จะเห็นได้ชัดเจนว่าอาหารทั้งสองอย่างซึ่งถูกเรียงลงมาจากคำว่าอาหารตามแนวตั้ง แต่จะเห็นได้ชัดเจนว่าอาหารทั้งสองอย่างซึ่งจะถูกเรียงกันไปตามแนวนอนเป็นอาหารต่างชนิดดัน และการที่อาหารทั้งสองชนิดมีความแตกต่างกันนั้น เนื่องจากอาหารแต่ละชนิดมีคุณสมบัติบางอย่างที่คนในสังคมเห็นว่าสำคัญที่ให้เกิดความแตกต่างขึ้นได้

จากการศึกษางานของเฟรคชิ้นนี้ทำให้ทราบถึงมโนทัศน์พื้นฐานในการศึกษาคำ และการจัดประเภทของคำเพื่อสะท้อนให้เห็นกระบวนการคิด และความเข้าใจถึงสิ่งแวดล้อมในสังคมของคนกลุ่มหนึ่งซึ่งผู้วิจัยจะได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเรียกรสได้ แต่นอกเหนือจากนี้ การศึกษาเรื่องคำเรียกรสยังต้องอาศัยแนวทางของการจำแนกประเภทเพื่อที่จะจัดประเภทของคำเรียกรสได้อย่างเป็นระบบ

5.2. ภาษาศาสตร์เชิงปริชาน

แนวคิดและทฤษฎีอีกแนวหนึ่งที่เป็นพื้นฐานงานวิจัยนี้ คือภาษาศาสตร์ปริชาน (cognitive linguistics) หนึ่งในบรรดาผู้นำคนสำคัญคือ Lackoff (1987) เป็นแนวคิดที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของคำเรียกชื่อพืช โดยทฤษฎีนี้เห็นว่าการให้ความหมายกับสรรพสิ่งต่างๆ ก็คือการจัดหมวดหมู่ของสรรพสิ่งนั่นเอง เช่น เราให้ความหมายของสิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งว่าเป็น 'นกขนาดเล็กซึ่งพบทั่วไปในประเทศไทย' นั่นก็คือเราจัดหมวดหมู่สิ่งมีชีวิตนั้นว่าอยู่ใน**หมวดหมู่สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่า นก และมีหมวดหมู่ย่อยเป็น *นกกระจอก* นั่นเอง การให้ความหมายหรือจัดหมวดหมู่กับสิ่งต่างๆ จะอยู่ในกรอบซึ่งเป็นสังคมวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และประสบการณ์ของบุคคลหรือกลุ่มชนนั้นๆ แต่ละกลุ่มชนที่มีพื้นฐานทางสังคมวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม และประสบการณ์แตกต่างกันจึงมีระบบความหมายหรือการจัดหมวดหมู่สรรพ**

สิ่งรอบกายที่แตกต่างกัน ดังที่ได้ยกตัวอย่างไปข้างต้นในเรื่องของปลาวาฬที่หากจัดหมวดหมู่ในแวดวงวิชาการตามแนวทางวิทยาศาสตร์จะอยู่ในหมวดหมู่สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมซึ่งเป็นสัตว์เลือดอุ่นจำพวกเดียวกันกับช้าง เสือ วัว ฯลฯ แต่ถ้าหากอยู่ในมุมมองพื้นบ้านทั่วไปก็จะถูกมองว่าเป็นปลาซึ่งเป็นสัตว์น้ำหรือสัตว์เลือดเย็นเช่นเดียวกันกับปลาทู ปลาฉลาม หรือปลาทะเลทั่วไป หมวดหมู่แต่ละหมวดหมู่จะมีทั้งสมาชิกที่เป็นต้นแบบและไม่ใช่ต้นแบบ เช่น *นกกระจอก* เป็นสมาชิกต้นแบบของหมวดหมู่ *นก* ในสังคมวัฒนธรรมแบบไทย เพราะสามารถเป็นตัวแทนที่ดีของนกได้ ในขณะที่ *ไก่ฟ้า นกกระจอกเทศ นกเพนกวิน* ฯลฯ เป็นตัวอย่างที่ไม่ดีเท่า นอกจากการจัดหมวดหมู่สรรพสิ่งแล้ว การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆ ก็ถูกจำแนกหมวดหมู่ในกรอบของวัฒนธรรมและประสบการณ์ด้วยเช่นกัน (Singnoi, 2006)

5.3. การจำแนกประเภท (categorization)

การจำแนกประเภท คือการที่เราจำแนกสิ่งต่างๆ รอบตัวของเราทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม อย่างเช่น สิ่งของ สิ่งมีชีวิต หรือพืช และทั้งสิ่งที่เป็นนามธรรม อย่างเช่น เหตุการณ์ อารมณ์ หรือการกระทำต่างๆ อย่างอัตโนมัติโดยที่เราอาจไม่รู้ตัว

ในการจำแนกสิ่งต่างๆ ออกเป็นประเภทนั้นคือการที่เราบอกหรือให้เหตุผลว่าสิ่งนั้นๆ เป็นอะไร อาทิเช่น การที่เราสามารถให้เหตุผลว่าโอ๊กเป็นพืชนั้นแสดงให้เห็นว่าเรากำลังจำแนกประเภท ดังนั้น การจำแนกประเภทจึงเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความจำ การเรียนรู้ การรับรู้ รวมถึงประสบการณ์ที่เรามีในสิ่งแวดล้อมที่เราอยู่

บราวน์ (Brown, 1958) กล่าวว่า การจำแนกประเภทมีระดับพื้นฐานที่เรียกว่า Basic Level of Categorization ซึ่งสิ่งที่จัดอยู่ในระดับพื้นฐานนี้จะอยู่ในระดับกลางที่พอดี กล่าวคือ ไม่กว้างหรือไม่แคบจนเกินไป และจะต้องเป็นสิ่งหรือเป็นคำที่เรียนรู้ได้เร็ว จดจำง่าย และใช้บ่อย นอกจากนี้บราวน์ยังกล่าวว่า ระดับซึ่งอยู่เหนือกว่าระดับกลางจะเป็นระดับที่กว้างเกินไป และระดับซึ่งอยู่ล่างกว่าระดับกลางจะเป็นระดับที่แคบเกินไปดังตัวอย่างต่อไปนี้

Most General ⟶ Animal

Basic Level ⟶ Dog

Most Specific ⟶ Golden Retriever

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำว่า "Dog" เป็นคำที่จัดให้อยู่ระดับพื้นฐานเนื่องจากเป็นคำที่สั้น จดจำง่าย และใช้บ่อยในปริบทต่างๆ เช่นเดียวกันกับผลการศึกษาของรอช (Rosch et all, 1976) เรื่อง "Basic Level Effect." ที่มีความสอดคล้องกันกับการจำแนกประเภทของบราวน์โดยรอช กล่าวว่า ระดับพื้นฐานที่สุดของการจำแนกประเภท (Most basic level of categorization) จะอยู่ในระดับกลางโดยให้เหตุผลว่าคำที่จัดอยู่ในระดับกลางที่ว่านี้เป็นคำที่สั้น จดจำง่าย ใช้บ่อยในชีวิตประจำวัน ส่วนคำที่อยู่ในระดับล่างลงมาจากระดับพื้นฐานนั้นจะเป็นคำไม่พื้นฐานที่มีความเฉพาะเจาะจงและจำเป็นคำที่จัดอยู่ภายใต้ประเภทที่อยู่ในระดับพื้นฐานอีกทีหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ดี ในบางครั้งเราอาจพบว่าคำประเภทไม่พื้นฐานบางคำไม่สามารถจัดให้อยู่ภายใต้คำประเภทพื้นฐานคำใดคำหนึ่งได้โดยเด็ดขาด โดย เคย์และแมคแดเนียล (Kay and Mcdaniel, 1978) ได้กล่าวถึง "Fuzzy Set Theory" โดยยกตัวอย่างการจัดประเภทสีว่า สีบางสีไม่อาจที่จะจัดให้อยู่ในประเภทสีพื้นประเภทใดประเภทหนึ่งได้โดยเด็ดขาด อาทิเช่น สีส้มเป็นสีที่มีความคลุมเครือในการจัดประเภท กล่าวคือ สีส้มนี้อาจจัดให้อยู่ในประเภทสีแดงหรือสีเหลืองได้เป็นต้น

5.4. ทฤษฎีต้นแบบ

ทฤษฎีต้นแบบมีผู้นำหลักๆ อาทิ Rosch (1977, 1978) Lakoff and Johnson (1980) Givón (2001) อัญชลี สิงห์น้อย (2551) ได้กล่าวถึงแนวคิดทฤษฎีต้นแบบไว้ดังนี้

5.4.1. วิวัฒนาการแนวคิดทฤษฎีต้นแบบ

Givón (2001) ได้กล่าวถึงวิวัฒนาการของแนวคิดเรื่องการจัดหมวดหมู่ก่อนที่จะมีการพัฒนามาถึงแนวคิดทฤษฎีต้นแบบไว้ว่า ได้มีความพยายามที่จะจัดหมวดหมู่สรรพสิ่งต่างๆ มาตั้งแต่สมัยเพลโตและอริสโตเติล สืบทอดต่อมาเป็นมุมมองในการจัดหมวดหมู่ที่เรียกกันว่าแบบดั้งเดิมหรือแบบเพลโต (platonic point of view) ลักษณะหมวดหมู่ในแนวคิดนี้เป็นแบบเบ็ดเสร็จแยกขาดจากกัน (absolute categorical space) ดังแสดง

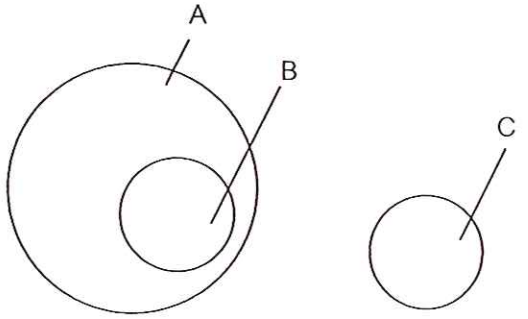

แผนภูมิรูปที่ 1 มีความหมายว่า A เป็นหมวดหมู่หนึ่งที่มีคุณสมบัติจำเป็นสำหรับสมาชิกใหมวดหมู่ มี B เป็นสมาชิกของหมวดหมู่ ส่วน C ไม่นับว่าเป็นสมาชิกของหมวดหมู่ ซึ่ง B และ C มีคุณสมบัติที่แตกต่างแยกขาดจากกัน เนื่องจากอยู่กันคนละหมวดหมู่ เมื่อมาถึงในราวศตวรรษที่ 20 นี้เอง ได้มีแนวคิดใหม่แตกต่างจากแนวคิดดั้งเดิมอย่างมาก นำโดยนักปรัชญา เช่น Wittgenstein ซึ่งมีแนวคิดในเรื่องของหมวดหมู่สรรพสิ่งในลักษณะที่เกี่ยวโยงต่อเนื่องกันเป็นแนวนอน โดยไม่มีช่องว่างระหว่างหมวดหมู่ต่างๆ (no categorical space) ดังแสดงในรูปที่ 2

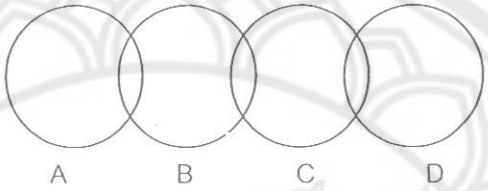

จะเห็นได้ว่า A B C และ D เป็นสมาชิกของหมวดหมู่ต่างๆ ซึ่งแต่ละหมวดหมู่มีความแตกต่างที่ไม่สามารถแยกขาดจากกันได้ เกิดส่วนที่เป็นการซ้อนทับกัน เป็นบริเวณที่ถือว่ายังสับสนไม่ชัดเจน (fuzzy-edged) เกิดระหว่างหมวดหมู่ต่างๆ ต่อเนื่องซ้อนทับต่อกันไปเป็นลูกโซ่ ในลักษณะนี้ A และ D จึงอาจไม่เหมือนกันเลยก็เป็นได้ และสมาชิกทุกตัวของแต่ละหมวดหมู่มีความเป็นสมาชิกเท่าเทียมกัน ไม่มีสมาชิกใดเด่นหรือด้อยไปกว่ากัน

จากแนวคิดทั้งสองแนวที่เสมือนอยู่กันคนละขั้วดังกล่าว เป็นช่องทางที่นำมาซึ่งแนวคิดที่เป็นกลาง หรือเป็นการประนีประนอมจากทั้งสองแนว และเป็นที่มาของทฤษฎีต้นแบบ ซึ่งมีลักษณะของหมวดหมู่ที่มีช่องว่างที่ยืดหยุ่น (flexible categorical space) แสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

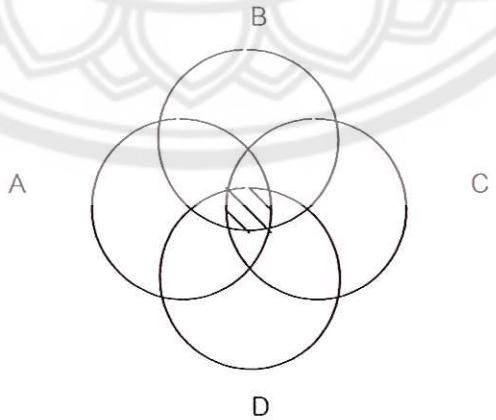

นั่นคือ A B C และ D เป็นหมวดหมู่ที่อาจเกิดทับซ้อนกันหลายหมวดหมู่ได้ ในแต่ละหมวดหมู่จะมีสมาชิกที่มีคุณสมบัติของหมวดหมู่ไม่เท่าเทียมกัน สมาชิกในส่วนที่ไม่ทับซ้อนจะสามารถเป็นตัวแทนของหมวดหมู่ได้ดีที่สุด สามารถแสดงคุณสมบัติสำคัญของสมาชิกส่วนใหญ่ได้ดีที่สุด หรือเป็นสมาชิก *ต้นแบบ* (prototype) ส่วนสมาชิกในส่วนที่อยู่ในบริเวณทับซ้อนกันจะแสดงคุณสมบัติของหมวดหมู่ได้น้อยลง ยิ่งเป็นสมาชิกที่อยู่ในบริเวณที่มีการทับซ้อนกันของจำนวนหมวดหมู่มากเท่าใด ก็จะเป็นตัวแทนของหมวดหมู่นั้นได้ดีน้อยลงไปเท่านั้น ไล่ระดับต่อเนื่อง (non-discrete continuum) จากการเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดไปหาการเป็นตัวแทนที่ไม่ดีจนกระทั่งไม่สามารถเป็นตัวแทนของหมวดหมู่เดิมได้ หรือเป็นสมาชิกของหมวดหมู่อื่น ดังแสดงในแผนภูมิ

5.4.2. สมาชิกต้นแบบและการแผ่ขยายเชิงอุปลักษณ์

ธรรมชาติของหมวดหมู่สรรพสิ่งต่างๆ นั้นเป็นพลวัต (dynamic) เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาตามพฤติกรรมของมนุษย์ หมวดหมู่อาจแผ่ขยายกว้างออกไป (เพิ่มจำนวนสมาชิก) โดยอาศัย "ความเหมือน" เรียกว่า *กระบวนการแผ่ขยายเชิงอุปลักษณ์* (metaphor) ความเหมือนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในธรรมชาติของการเป็นหมวดหมู่หรือการสร้างหมวดหมู่ และเป็นสิ่งสำคัญที่นำมาอธิบายได้ถึงการเกิดกระบวนการแผ่ขยายดังกล่าวนี้ จะขอยกตัวอย่างที่ชัดเจนและง่ายต่อการทำความเข้าใจในเบื้องต้น เช่น หมวดหมู่ของคำ "กิน" (Eating terms) ในระบบคิดของสังคมวัฒนธรรมไทย ได้เกิดการแผ่ขยายหมวดหมู่เชิงอุปลักษณ์ออกไปจากต้นแบบซึ่งหมายถึง *การนำอาหารใส่ปาก เคี้ยว และกลืน* โดยการเปรียบเหมือนกับหมวดหมู่กริยาอาการอื่นๆ ได้แก่ การบรรจุ (*ยัด แดก กะซวก*) การกำจัด (*กำจัด จัดการ กวาด เล็ม*) การตีหรือกระทบ (*ซัด ฟาด ฟัด*) การทำลาย (*ฟอน*) การได้รับมา (*รับ*) การล่อหลอกมา (*ล่อ*) (Singnoi 2006)

5.4.3. การแผ่ขยายเชิงอุปลักษณ์และส่วนที่ทับซ้อน

กระบวนการแผ่ขยายของหมวดหมู่เชิงอุปลักษณ์นี้เป็นปรากฏการณ์ทั่วไปในการจัดหมวดหมู่ของมนุษยชาติ ซึ่งในบริเวณของหมวดหมู่ที่มีการแผ่ขยายนี้ก็คือ *ส่วนทับซ้อน* กับหมวดหมู่อื่นหรือ *ขอบเขตที่คลุมเครือ* (fuzzy-edged) ของหมวดหมู่นั่นเอง ดังแสดงเป็นตัวอย่างการทับซ้อนกันของหมวดหมู่คำ "กิน" และ "บรรจุ" ซึ่งหมวดหมู่ "กิน" ได้แผ่ขยายไปเปรียบเหมือนกับคำว่า *ยัด* ซึ่งเป็นสมาชิกของหมวดหมู่คำกริยาอื่น

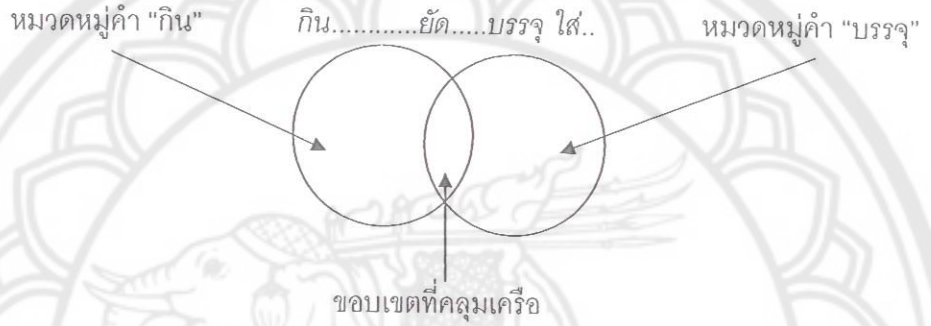

5.4.4. การแผ่ขยายเชิงอุปลักษณ์และกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์

การเปลี่ยนแปลงหรือแผ่ขยายหมวดหมู่เชิงอุปลักษณ์ของสมาชิกต้นแบบนี้เองเป็นบ่อเกิดของ *กระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization)* ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาหรือสร้างหน่วยคำไวยากรณ์จากคำศัพท์ (lexical items) เกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา โดยผ่านขั้นตอนที่เป็นปรากฏการณ์ที่คำศัพท์บางตัวเกิดในโครงสร้างหนึ่งๆ ซ้ำกันบ่อยครั้งไม่ว่าจะเพื่อสื่อความหมายใดๆ ก็ตาม ต่อมาในสถานการณ์เช่นนี้พบว่ามี *การเลือนความหมาย (semantic bleaching)* ความหมายเดิมไม่ชัดเจน หรืออาจเปลี่ยนไปในเชิงอุปลักษณ์ในสถานการณ์ดังกล่าว คำๆ นั้นต่อมาเริ่มไม่เข้าพวกกับสมาชิกอื่นๆ ในหมวดหมู่เดิม (decategorialize) เนื่องจากมีหน้าที่ทางไวยากรณ์บางอย่างที่แสดงการเป็นสมาชิกของหมวดหมู่นั้นสูญหายไป กระบวนการเปลี่ยนแปลงของคำนั้นสิ้นสุดลงด้วยการกลายเป็นหมวดใหม่เพิ่มขึ้นมาหรือเป็นสมาชิกของหมวดอื่นที่มีอยู่แล้วในระบบของภาษานั้นๆ (DeLancey 1997)

สำหรับในภาษาไทยจะขอยกตัวอย่างเช่นคำว่า *ที่* ซึ่งเดิมเป็นคำนาม หมายถึง "แหล่ง, ถิ่น เช่นที่ประกอบอาชีพ, ที่ทำมาหากิน, สถานที่ เช่น ที่ประชุม ที่พัก, ตำแหน่งที่ ...." (ราชบัณฑิตยสถาน 2542) ได้ผ่านกระบวนการนี้ ความหมายของคำเดิมเลือนลง กลายเป็นคำไวยากรณ์อย่างน้อยที่พบได้แก่ คำลักษณนาม คำบุพบท คำสันธาน และคำบ่งนามในที่สุด ต้องอาศัยปริบทในการตีความ ดังแสดงเป็นแผนภูมิ

คำนาม *ที่* "แหล่ง ถิ่น ฯลฯ"

มี<u>ที่</u>สองแปลง

⬇

คำลักษณนาม *ที่* "สถานที่"

อาหาร 3 <u>ที่</u>

⬇

คำบุพบท *ที่* "บ่งสถานที่"

เขานอน<u>ที่</u>บ้าน

⬇

คำสันธาน *ที่* "เชื่อมคำนามและประโยคคุณศัพท์"

คน<u>ที่</u>ใส่เสื้อสีแดง

⬇

คำบ่งนาม *ที่* "บ่งประโยคที่ทำหน้าที่เหมือนคำนาม"

<u>ที่</u>เธอพูดมานั้นไม่จริง

6. การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

6.1. งานวิจัยทางด้านอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

งานวิจัยด้านอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเรื่องคำเรียกรส ได้แก่ งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติ และคำเรียกสี ดังนี้

6.1.1. คำเรียกญาติ

งานวิจัยแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธ์ที่มีการนำทฤษฎีวิเคราะห์องค์ประกอบมาใช้ได้แก่ งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกญาติ โดยการศึกษาคำเรียกญาติที่สำคัญได้แก่ การศึกษาคำเรียกญาติในภาษาไทยของอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์(Prasithrathsint, 2000) ได้ศึกษาเพิ่มเติมเรื่อง "A Componential Analysis of Kinship Terms in Thai" ซึ่งได้แสดงการวิเคราะห์ระบบคำเรียกญาติในภาษาไทยเพื่อสะท้อนให้เห็นระบบเครือญาติในวัฒนธรรมไทยโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ ในงานวิจัยนี้ อมราทำการวิเคราะห์ข้อมูลคำเรียกญาติพื้นฐานในงานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติในภาษาไทยในอดีตของตนเองเพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความละเอียดชัดเจนขึ้น ดังนั้น ในการ

วิเคราะห์ อมราจึงใช้ทั้งข้อมูลเดิมและข้อมูลใหม่จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาไทยกรุงเทพฯอีก 10 คน

ผลการวิจัยพบว่าภาษาไทยกรุงเทพฯมีคำเรียกญาติพื้นฐานด้วยกัน 17 คำ ได้แก่คำว่า "พ่อ" "แม่" "ปู่" "ย่า""ตา""ยาย""ทวด""เทียด""ลูก""พี่""น้อง""ลุง""ป้า""น้า""อา""หลาน""เหลน""โหลน"โดยคำเรียกญาติพื้นฐานมีความแตกต่างกันด้วยมิติแห่งความต่าง 5 มิติด้วยกันคือ 1.รุ่น 2.สายเลือด 3.อายุ 4.เพศ และ5.ฝ่ายพ่อ ส่วนคำเรียกญาติไม่พื้นฐานพบว่ามีถึง 32 คำ โดยเรียกญาติไม่พื้นฐานเป็นคำที่สัมพันธ์กันโดยการแต่งงานมีความแตกต่างกันด้วยมิติแห่งความต่าง 8 มิติ ได้แก่ 1.รุ่น 2.สายเลือด 3.อายุ 4.เพศ 5.ฝ่ายพ่อ 6.เพศของผู้พูด 7.การใช้วิธีการพูดแบบรื่นหู และ 8.การแต่งงานใหม่

นอกจากนี้ อมรายังได้เสนอผลการวิจัยคำเรียกญาติพื้นฐานดังกล่าวพร้อมทั้งองค์ประกอบทางความหมายในรูปของโครงสร้างต้นไม้ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นแบบอย่างเพื่อประยุกต์ใช้ในการเสนอผลการวิจัยคำเรียกรสดังตัวอย่างต่อไปนี้

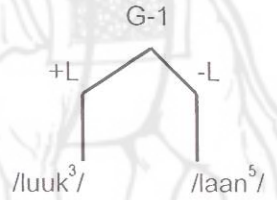

จากโครงสร้างต้นไม้ข้างต้นมีความหมายว่า คำเรียกญาติคำว่า "ลูก" (luuk^3) หมายถึง รุ่นที่ต่ำกว่าตนเอง 1 รุ่นเป็นสายตรง ส่วน "หลาน" (laan^5) หมายถึง รุ่นที่อ่อนกว่าตนเอง 1 รุ่นแต่ไม่ใช่สายตรง

งานวิจัยอีกชิ้นหนึ่งที่เป็นการศึกษาคำเรียกญาติ คือ งานวิจัยเรื่อง "คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์" ของ วิภัสรินทร์ ประพันธศิริ (2535) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ความหมายแก่นของคำเรียกญาติพื้นฐานในภาษาคำเมือง โดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ และศึกษาการใช้คำเรียกญาติดังกล่าวในแวดวงอื่นๆ ซึ่งได้แก่การใช้เป็นสรรพนามและคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็นญาติและไม่ใช่ญาติ และการใช้เป็นอุปลักษณ์

ผลการวิจัยของวิภัสรินทร์ พบว่า คำเรียกญาติในภาษาคำเมืองอาจจำแนกให้แตกต่างกันในความหมายแก่นด้วย 4 หรือ 5 มิติแห่งความแตกต่าง ในภาษาเชียงรายแลพลำปางนั้น คำเรียกญาติต่างกันในเรื่องรุ่นอายุ สายเลือด อายุ และเพศ ส่วนในภาษาเชียงใหม่และลำพูนจะมีมิติเพิ่มขึ้น คือ ฝ่ายพ่อ/แม่ ซึ่งในรายละเอียดคำเมืองทั้ง 4 จังหวัด มีทั้งลักษณะที่ร่วมกันและต่างกัน ลักษณะที่ร่วมกันได้แก่ การใช้คำเรียกญาติที่ต่างกันในเรื่องเพศและฝ่ายพ่อ/แม่ ส่วนการใช้คำ

เรียกญาติเป็นสรรพนามและคำเรียกขานในหมู่คนที่เป็นญาติและไม่ใช่ญาตินั้นสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสำคัญบางประการในวัฒนธรรมล้านนา คือ "ระบบอาวุโส"

งานวิจัยเรื่องคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนังโดย ศุภมาศ เอ่งฉ้วน(2537) เป็นการศึกษาวิเคราะห์คำเรียกญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยนโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อศึกษาคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยน 5 ถิ่นในประเทศไทยและเกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย และเปรียบเทียบคำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนถิ่นต่างๆเพื่อแสดงให้เห็นว่าความหมายของคำเรียกญาติสะท้อนให้เห็นลักษณะสำคัญบางประการในวัฒนธรรมจีนฮกเกี้ยนในถิ่นเหล่านั้น

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจีนฮกเกี้ยน 5 จุดในจังหวัด กระบี่ ตรัง และภูเก็ต และอีก 1 จุด คือ เกาะปีนัง ประเทศมาเลเซีย ผลการวิจัยพบว่ามิติแห่งความแตกต่างที่ทำให้คำเรียกญาติแต่ละคำในภาษาจีนฮกเกี้ยนแตกต่างกันมี 6 ประการคือ รุ่น สายเลือด อายุ ฝ่ายพ่อ/แม่ เพศ และการแต่งงาน เมื่อเปรียบเทียบการใช้คำเรียกญาติและระบบคำเรียกญาติในภาษาจีนฮกเกี้ยนทั้ง 5 จุดพบว่ามีความคล้ายคลึงกันและต่างกันเป็นคู่ๆ คือ เมื่อพิจารณาดูโดยรวมทั้งญาติพื้นฐานและที่สัมพันธ์โดยการต่างงานนั้น จังหวัดภูเก็ตและเกาะปีนังมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน แต่ต่างกันในเรื่องของญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงาน และถ้าพิจารณาดูเฉพาะญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานแล้วพบว่า จังหวัดกระบี่และจังหวัดภูเก็ตมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันแต่ต่างกันในเรื่องญาติพื้นฐาน ส่วนการใช้คำและระบบเรียกญาติพื้นฐานในภาษาจีนฮกเกี้ยนจังหวัดกระบี่และการใช้คำและระบบคำเรียกญาติที่สัมพันธ์โดยการแต่งงานในภาษาจีนฮกเกี้ยนในเกาะปีนังจะมีลักษณะที่ไม่คล้ายคลึงกับถิ่นใด

6.1.2. คำเรียกสี

คำเรียกสีเป็นงานวิจัยที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้(perception) เช่นเดียวกันกับคำเรียกรส ผู้วิจัยจึงเห็นว่าแนวคิดและแนวทางต่างๆ ทั้งในเรื่องของการจำแนกประเภทโดยการใช้เกณฑ์กลวิธีการสร้างคำไม่พื้นฐาน การรับรู้สี รวมถึงทัศนคติต่อสีดังนี้

6.1.2.1. คำเรียกสีพื้นฐาน

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) เป็นการศึกษาคำเรียกสีและการรับสีของชาวจ้วงและชาวไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายและระบบของคำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาจ้วง 6 ถิ่น คือไทยกรุงเทพฯ เชียงใหม่ โคราช และนครศรีธรรมราช

ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาชาวจ้วง 6 ถิ่น ถิ่นละ 1 คน และชาวไทย 4 ถิ่น ถิ่นละ 1 คนโดยให้ผู้บอกภาษาดูแผ่นสีทีละแผ่นแล้วถามว่า "นี้สีอะไร" จนครบทั้ง 220 แผ่น เมื่อได้คำตอบก็จดบันทึกข้อมูลด้วยสัทอักษร หลังจากนั้นให้ผู้บอกภาษาดูสีจากตารางสีที่เห็นในตารางสีว่าคือสีอะไร แล้วจดบันทึกข้อมูลไว้

ในการตัดสินว่าคำเรียกสีใดเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน มีเกณฑ์ดังนี้คือ

1) เป็นคำซึ่งมีรูปศัพท์เดี่ยว (monolexemic) กล่าวคือ เป็นคำซึ่งความหมายของคำทั้งหมดไม่สามารถทำนายได้จากส่วนหนึ่งส่วนใดของคำนั้น เช่น "เหลือง" "น้ำเงิน"

2) ไม่เป็นคำที่ระบุสีเฉพาะเฉดที่อาจัดประเภทอยู่ภายใต้สีอื่นได้ เช่น "ตองอ่อน" ไม่จำกัดเป็นคำเรียกสีพื้นฐานเพาะจัดประเภทให้อยู่ภายใต้สีเขียว

3) มีความหมายโดดเด่นและมั่นคง คือ ใช้อย่างสม่ำเสมอโดยปรากฏซ้ำบ่อยๆ

ผลการวิจัยพบว่าจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานในภาษาจ้วงฉงจว่อ เต่อเป่า ซินเจียงหยงหนิง อู่ถางหยงหนิง เถียนตง และหนานตาน มีจำนวน 8,9,7,7,10และ 9 คำตามลำดับ คำเรียงสีพื้นฐานในภาษาไทยกรุงเทพฯ เชียงใหม่ โคราช และนครศรีธรรมราชมีจำนวน 12,12,11 และ 10 คำตามลำดับ

ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2535) ศึกษาคำเรียกสีในภาษาเย้า (เมี่ยน) ใช้ข้อมูลจาก 6 หมู่บ้านในเขตจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และลำปาง โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาเป็นเพศหญิงจำนวน 48 คน ซึ่งมีอายะระหว่าง 20-30 ปีนั้น ผู้วิจัยได้ใชเกณฑ์ในการตัดสินว่าคำเรียกสีใดจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐานได้ต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

1) เป็นคำพยางค์เดียว

2) ความหมายสำคัญของศัพท์จะต้องไม่รวมกับศัพท์อื่นๆ ที่เป็นคำเรียกสี

3) การใช้ศัพท์จะต้องไม่จำกัดเฉพาะกับวัตถุสิ่งของบางจำพวก

4) เป็นศัพท์ที่มีความโดดเด่นในความรู้สึกของเจ้าของภาษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าภาษาเย้ามีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ แทนประเภทสี "ขาว" "ดำ" "แดง" "เหลือง" "เขียว" "น้ำเงิน"

ศตนันท์ เชื้อมหาวัน (2541) ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงในพื้นที่จังกวัดเชียงราย และพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์จะวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และ กะเหรี่ยง ตลอดจนการรับรู้สีและทัศนคติที่ผู้พูดภาษาดังกล่าว โดยให้ผู้บอกภาษาซึ่งเป็นเพศหญิง ซึ่งมีอายุระหว่าง 30 – 40 ปี ภาษาละ 10

คน ดูบัตรแล้วจึงถามคำเมืองว่า "นี่สีอะไร" แล้วผู้วิจัยจึงบันทึกคำตอบโดยใช้สัทอักษรลงในแผ่นบันทึกข้อมูล

ในการวิเคราะห์หาคำเรียกสีพื้นฐานและไม่พื้นฐานได้ใช้เกณฑ์ในการจำแนกประเภทโดยคำเรียกสีคำใดจะเป็นคำเรียกสีพื้นฐานต้องมีคุณสมบัติดังนี้คือ

1) เป็นศัพท์เดี่ยวหรือเป็นคำที่ไม่สามารถเดาความหมายจากส่วนหนึ่งส่วนใดของคำศัพท์ได้ เช่นคำว่า "เหลือง" "น้ำตาล"

2) มีความหมายไม่ซ้ำซ้อนหรือร่วมความหมายกับคำเรียกสีอื่นๆ

3) ไม่ใช่คำที่ใช้ในลักษณะแคบกับวัตถุหรือสิ่งของบางชนิดเท่านั้นเช่น "บลอนด์"

4) เป็นคำที่ฝังใจ โดดเด่นในความรู้สึกของเจ้าของภาษา

5) เป็นคำที่ใช้เรียกวัตถุหรือสิ่งของในธรรมชาติได้ เช่น "ส้ม"

6) หากเป็นคำยืมต้องเป็นคำยืมมานานแล้ว ไม่ใช่คำยืมใหม่ เช่นคำว่า "สีออน" ในภาษาไทลื้อ

ผลการวิจัยพบว่า ภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยง มีจำนวนคำเรียกสีพื้นฐานคือ 12, 5, 6 และ 5 คำ ตามลำดับ

6.1.2.2. คำเรียกสีไม่พื้นฐาน

ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2535) วิเคราะห์การสร้างคำแยกสีไม่พื้นฐานในภาษาเย้า (เมี่ยน) ใน 6 หมู่บ้านในจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และลำปาง พบว่าคนเย้ามีวิธีสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานโดยการใช้คำเรียกสีพื้นฐานคำใดคำหนึ่งใน 6 คำมาประสมกับคำขยาย คำขยายนี้อาจเป็นคำเรียกสีพื้นฐานอีกคำหนึ่งหรือคำนามที่ใช้เรียกสรรพสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ หรือคำคุณศัพท์ โดยพบว่าคนเย้ามีการคำใช้เรียกสีพื้นฐานประสมกับคำเรียกสีพื้นฐาน และคำเรียกสีพื้นฐานประสมกับคำคุณศัพท์เป็นจำนวนมาก

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) ศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทยมีผลการวิเคราะห์การสร้างคำเรียกสีไม่มีพื้นฐานพบว่ามีกลวิธีอยู่ 3 กลวิธีด้วยกัน คือ

1) การผสมคำเรียกสีพื้นฐานเข้าด้วยกัน เช่น "ม่วงแดง"

2) การผสมคำเรียกสีพื้นฐานเข้ากับคำขยาย เช่น "เหลืองอ่อน"

3) การใช้คำเรียกสีวัตถุเฉพาะมาเป็นคำเรียกสี เช่น "ฟ้าน้ำทะเล"

ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้วิธีที่ 2 และ 3 มีการใช้ในภาษาไทยมากที่สุด ส่วนภาษาจ้วงมีการใช้กลวิธีที่ 1 มากที่สุด และภาษาไทยมีการใช้วิธีแรกน้อยที่สุด ในขณะที่ภาษาจ้วงใช้วิธี 3 น้อยที่สุด

ศตนันต์ เชื้อมหาวัน (2541) เป็นการศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยง ของ ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และพะเยาที่มีการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานพร้อมทั้งวิเคราะห์หาความถี่ในการใช้โดยการแยกวิเคราะห์ว่าแต่ละกลวิธีการใช้กี่ครั้งแล้วนำจำนวนครั้งมาคำนวณเป็นอัตราร้อยละ เช่น จากข้อมูลค่าเรียกสีภาษาไทลื้อทั้งหมด 2,080 คำ แบ่งออกเป็นคำเรียกสีพื้นฐาน 1,022 คำ และคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 1,058 คำ ศตนันท์ ก็นับว่ามีการใช้กลวิธีในการสร้างคำในแบบที่ 1 ด้วยกันกี่คำ เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์การสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยง พบว่ามีกลวิธีในการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน 3 วิธีคือ

1) การผสมคำเรียกสีเข้าด้วยกัน

2) การผสมคำเรียกสีกับคำขยาย

3) การใช้คำเรียกสิ่งของเฉพาะมาเป็นคำเรียกสีไม่พื้นฐาน

ภาษาไทลื้อ ลัวะ และม้ง มีการใช้กลวิธีที่ 2 ในการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานมากที่สุด แต่ภาษากะเหรี่ยงมีการใช้กลวิธีที่ 1 มากที่สุด และทุกภาษามีการใช้กลวิธีที่ 3 น้อยที่สุด

6.1.2.3. การรับรู้สี

ประนุท วิชชุโรจน์ (2529) ซึ่งทำการศึกษาคำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทถิ่นอุตรดิตถ์ ที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาจำนวน 120 คนเป็นจำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เพื่อสอบถามผู้บอกภาษาว่ารู้จักคำเรียกสีใดบ้าง ส่วนการสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 นั้น ประนุทจะอ่านคำเรียกสีที่ได้จดบันทึกไว้จากการเก็บข้อมูลครั้งที่ 1 ให้ผู้บอกภาษาฟังแล้วถามผู้บอกภาษาว่ารู้จักคำเรียกสีอื่นๆ อีกไหม โดยผู้วิจัยมีการกำหนดตัวแปรคืออายุ อาชีพ และเพศ

ผลการวิจัยพบว่ามีคำเรียกสี 33 คำ ในคลังศัพท์ของผู้บอกภาษาทั้งหมด 120 คน เรียงลำดับคำเรียกสีที่มีผู้รู้จักมากที่สุดไปหาคำเรียกสีที่มีผู้รู้จักน้อยที่สุด คือ รู้จักเกิน 90% คือ ขาว เขียว เหลือง แดง รู้จักเกิน 70% คือ ดำ ชมพู ฟ้า น้ำเงิน ส้ม รู้จักเกิน 50% คือ เม็ดมะปราง บานเย็น ปูนแห้ง ตองอ่อน เลือดหมู ม่วง รู้จักต่ำกว่า 50% แต่เกิน 10% คือเทากาบบัว ขี้ม้า ทองไพล น้ำตาล กากี แสด เขียวหัวเป็ด รู้จักต่ำกว่า 10% คือน้ำตาลไหม้ ขมิ้น ลูกหว้าโดยจำนวนคำ

เรียกสีจะต่างกันในผู้บอกภาษาที่มีเพศ อายุ และอาชีพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2538) งานวิจัยเรื่องคำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทยของที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายและระบบของคำเรียกสีพื้นฐานและคำเรียกสีไม่พื้นฐานในภาษาจ้วง 6 ถิ่น และภาษาไทย 4 ถิ่น เป็นอีกงานวิจัยหนึ่งที่แสดงให้เห็นผลการวิเคราะห์การรับรู้ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ เมื่อเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษา และทำการวิเคราะห์คำเรียกสีพื้นฐานโดยเกณฑ์เรียบร้อยแล้ว จึงทำการวิเคราะห์การรับรู้สีโดยพิจารณาว่าสีใดเป็นสีที่ได้รับการระบุพื้นฐานแต่ละชื่อตรงกันมากที่สุดในทุกภาษาถิ่น ซึ่งผลการวิเคราะห์สีพบว่าผู้บอกภาษาชาวจ้วงมีความคงที่ในการรับรู้สีแบ่งออกได้เป็น 5 อันดับเรียงจากอันดับที่มีความคงที่มากไปหาน้อยคือ อันดับที่ 1 ได้แก่ สีขาวและเหลือง อันดับ 2 ได้แก่ สีแดง และเขียว อันดับ 3 ได้แก่ สีดำ และฟ้า / น้ำเงิน อันดับ 4 ได้แก่ สีเทา และอันดับ 5 ได้แก่สีน้ำตาลและม่วง

ส่วนผู้บอกภาษาชาวไทยมีความคงที่ในการรับรู้สีขาว เหลือง และส้มเป็นอันดับ 1 ส่วนสีเทาและม่วงมาเป็นอันดับ 2 สีดำ และสีแดงอยู่ในอันดับที่ 3 สีเขียวอยู่ในอันดับที่ 4 สีฟ้า กับสีน้ำตาลอยู่ในอันดับถัดลงมาจากสีเขียว สีชมพูอยู่ในอันนับก่อนสุดท้าย และสีที่อยู่ในอันดับท้ายสุดคือสีน้ำเงิน นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ยังเห็นว่าผู้บอกภาษาทั้งชาวจ้วงและชาวไทยมีการรับรู้ใจกลางสีแต่ละประเภทต่างกันเล็กน้อย และสีขาวกับสีเหลืองมีความคงที่ในการรับรู้มากที่สุด และผลจากการค้นพบดังกล่าวทำให้สรุปว่าสีทั้ง 2 เป็นสีที่เด่นมากใน 2 ภาษาที่ศึกษา

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ยังแสดงให้เห็นว่าภาษาจ้วงกำลังอยู่ในระยะเปลี่ยนแปลง ดังเห็นได้ว่ามีการแปรของการใช้คำเรียกสีมากและมีการยืมคำเรียกสีภาษาจีนเข้ามาใช้มาก แต่ไม่มีค่าเรียกสีใดเลยใช้คำร่วมเชื้อสายกับไทยเพียงลำพัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะชาวจ้วงเป็นผู้พูดสองภาษาแต่มีการติดต่อกับจีนมากกว่าไทย คำที่ร่วมเชื้อสายกับไทยอาจค่อยๆ หมดไปจากคลังคำของชาวจ้วงในที่สุด

ศตนันท์ เชื้อมหาวัน (2541) วิเคราะห์การรับรู้สีและทัศนคติที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงของพบว่าผู้พูดภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยง มีการรับรู้ใจกลาง (foci point) ของทุกประเภทสีคล้ายคลึงกันมาก นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้พูดภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงมีการรับรู้ใจกลางสีขาว สีดำ และสีเหลืองได้ตรงกัน ส่วนการรับรู้ของเขตสี (color boundary) พบว่าผู้ดภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยง มีการรับรู้ขอบเขตประเภทสีเขียวได้ดีที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับขอบเขตสีของประเภทสีอื่นๆ กล่าวคือ มีการรับรู้ความเข้มและจางของประเภทสีเขียวได้ดีที่สุด

ธนานันท์ ตรงดี (2541) บทความวิจัยเรื่องการศึกษาคำเรียกสีของเงาะป่า (ซาไก) เป็นการศึกษาคำเรียกสีของชนเผ่าซาไกที่ยังดำรงชีวิตแบบ เก็บของป่า ล่าสัตว์ อาศัยอยู่ตามป่าเขาทางชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการพิสูจน์ว่าการจำแนกประเภทสีในภาษานี้มีความเกี่ยวพันกับลักษณะและการรับรู้สิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของพวกซาไก โดยการสัมภาษณ์ผู้บอกภาษาซาไกเพศหญิง

ผลการวิจัยพบว่าภาษาซาไกถิ่นนี้มีคำเรียกสีพื้นฐาน 6 คำ คือ pel.tau ซึ่งใช้เรียก สีขาว คำว่า bel.tek ซึ่งใช้เรียกสีดำและสีเข้มของสีอื่น คำว่า pe.hun ซึ่งใช้เรียกสีแดงสด คำว่า ta.hon ใช้เรียกสีออกแดง สีชมพู สีส้ม สีม่วงอ่อน คำว่า her.?oi ใช้เรียกสีเหลืองและสีออกเหลือง และคำว่า bel.?un ใช้เรียกสีเขียว สีน้ำเงินอ่อน สีฟ้า สิ่งที่น่าสนใจคือภาษาซาไกมีคำเรียกสีประเภทแดงอยู่ถึง 2 คำ คือ pe.hufi ที่ใช้เรียกสีแดงสด กับ ta.hon ที่ใช้เรียกสีออกแดงหรือมีแดงปน ดังนั้น ธนานันท์จึงได้สรุปว่า การสร้างคำเรียกสีในภาษาซาไกมีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม และการรับรู้ปรากฏการณ์ธรรมชาติที่แวดล้อมพวกเขาอยู่ทั้งนี้อนานันท์นี้มีหลักฐานที่นำมาสนับสนุนข้อสรุปดังกล่าวเป็นข้อมูลทางชาติพันธุ์วรรณนาที่กล่าวถึงลักษณะและวิถีชีวิตอันเรียบง่ายและชนเผ่าซาไกยังมีทัศนคติที่ต่อสีสดซึ่งแสดงโดยการให้ความสำคัญกับสีแดงเป็นพิเศษในวัฒนธรรมของพวกเขา

6.1.2.4. ทัศนคติต่อสี

ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2529) วิเคราะห์ทัศนคติต่อสีในภาษาเย้า (เมี่ยน) ใน 6 หมู่บ้านในเขตจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน และลำปางโดยให้ผู้บอกภาษาจัดบัตรสีออกเป็นกอง 5 กองด้วยกัน โดยให้เรียงลำดับจากส่วนมาก – สวย – ธรรมดา – น่าเกลียด – น่าเกลียดมาก พบว่าคนเย้ามีทัศนคติบวกกับสีสดและเห็นได้ชัดเจน (vivid colours) อย่างเช่นสีแดงสด สีชมพูสด หรือสีฟ้าและมีทัศนีติลบต่อสีอ่อนและสีตุ่น (subtle colours) สำหรับสีขาวและสีดำเป็นสีที่คนเย้ามีทัศนคติว่าเป็นสีธรรมดา และระหว่างสีส้มกับสีจาง (pale colours)นั้น คนเย้ามีทัศนคติที่ดีต่อสีเข้มมากกว่าสีจาง

ศตนันท์ เชื้อมหาวัน (2541) วิเคราะห์ทัศนคติในภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้งและกะเหรี่ยงที่มีต่อสี พบว่าผู้พูดภาษาไทลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหรี่ยงมีทัศนคติบวกต่อสีสดและสีเข้มเช่น สีแดง สีบานเย็น สีฟ้าสด และมีทัศนคติลบต่อสีตุ่นและสีอ่อนเช่น สีเท่า สีฟ้าอมเขียว

6.1.3. การศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกรส

ผู้วิจัยได้ทบทวนงานวิจัยต่างๆ ทั้งในแนววิทยาศาสตร์ จิตวิทยา และสังคมไว้ดังนี้

6.1.3.1. **การรับรู้รสตามแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยา**

แกรี่ โบแชมป์ (Beauchamp, 1996) ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์ผู้หนึ่งที่ทำการศึกษารสเพื่อความก้าวหน้าในความเข้าใจเรื่องการรับรู้รสโดยสังเขปว่าคนส่วนใหญ่มักมีความเข้าใจสับสนกันระหว่างการรับรู้และการรับรู้กลิ่นซึ่งเห็นได้จากการศึกษาผู้ป่วยที่เข้าพบแพทย์เพื่อขอคำปรึกษาเนื่องจากคิดว่าตนเองมีปัญหาทางการรับรู้รส แต่ผลการวินิจฉัยส่วนใหญ่กลับพบว่า คนเหล่านี้ไม่ได้มีปัญหาในการรับรู้รส แต่กลับมีปัญหาในการรับรู้ทางกลิ่น และสาเหตุที่ทำให้คนส่วนใหญ่เข้าใจผิดนี้เกิดจากการที่คนเรามีการรับรู้รสได้ด้วยปุ่มรับรสบนลิ้น และคนเรารับรู้กลิ่นได้เนื่องจากมีอวัยวะในการรับรู้กลิ่นอยู่บริเวณส่วนบนของจมูก ดังนั้นเมื่อเรากินอาหารเราจึงได้กลิ่นของอาหารที่อยู่ในปากของเราเช่นกัน

นอกจากนี้ โบแชมป์ยังกล่าวว่า การศึกษาเรื่องรสในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันควรมีขึ้นเพื่อความเข้าใจถึงความแตกต่างในการรับรู้รสของแต่ละคน เพราะรสมีส่วนช่วยในการเลือกสรรอาหารที่เรากินและยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เราเจริญอาหารมากขึ้นได้ ดังนั้น โบแชมป์จึงแนะนำว่างานวิจัยเรื่องของการรับรู้รสในอนาคตเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อนักโภชนาการ ผู้ผลิตอาหารและรวมถึงผู้ที่มีความสนทั่วไป

สารานุกรม รอบรู้ รอบโลก (2542 : 396) ในหมวดการแพทย์ สุขภาพ และร่างกายมนุษย์ยังได้อธิบายเรื่องของการรับรู้รสเกี่ยวกับรสในเชิงวิทยาศาสตร์ว่า "ในการรับรู้รสด้วยลิ้นของมนุษย์นั้น บริเวณลิ้นมีต่อมรับรสต่างๆ โดยรวมหวานจะรับรู้ได้ที่ปลายลิ้น รสเค็มและรสเปรี้ยวรับรู้ได้บริเวณด้านข้างลิ้น ส่วนรสขมจะรับรู้ได้ที่โคนลิ้น โดยสิ่งที่สมองรายงานว่าเป็นรสของอาหารเป็นการประสานการรับรู้ทั้งกลิ่นและรสเข้าด้วยกัน"

มาร์กาเร็ต แมทลิน (Matin, 1988) มีการกล่าวถึงเรื่องรสและความสัมพันธ์ระหว่างรสและพื้นที่ของปุ่มรับรสบนลิ้นใน Sensation and Perception ซึ่งตีพิมพ์เป็นครั้งที่ 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นตำราวิชาการในชั้นเรียนที่ให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความรู้สึกและการรับรู้ตามแนววิทยาศาสตร์กายภาพและจิตวิทยา อาทิเช่น การรับรู้ด้วยตา การได้ยิน การรับรู้รส การรับรู้กลิ่น หรือความรู้สึกทางสัมผัส

แมทลินกล่าวว่า รสคือ การรับรู้ที่เป็นผลเนื่องจากการที่สารบางอย่างมาสัมผัสกับปุ่มรับรสมากมายที่อยู่บนลิ้น และปุ่มรับรสเหล่านี้มีช่วงชีวิตอยู่ได้ประมาณ 10 วัน หลังจากนั้นจะมีปุ่มรับรสใหม่ถูกสร้างขึ้นมาแทนที่ปุ่มรับรสเดิม และถึงแม้ว่าเรื่องรสเป็นเรื่องที่ซับซ้อน แต่นักจิตวิทยาส่วนใหญ่มีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถรับรู้รสได้อย่างน้อย 4 ประเภทด้วยกัน คือ เปรี้ยว หวาน เค็ม และขมโดยที่ส่วนต่างๆ ของลิ้นมีการตอบสนองต่อรสแต่ละรสแตกต่างกัน

โรเบิร์ต เซคูเลอร์ (Sekuler, 1990) มีการกล่าวถึงความรู้เรื่องรสตามแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยาที่สอดคล้องกันกับตำราวิชาการของแมทลินว่า การที่คนเราอาจพูดว่าอาหารนี้มีรสดีหรือเราชอบอาหารประเภทนี้ก็เพราะรสไม่เพียงแต่เป็นตัวตัดสินว่าเราชอบหรือไม่ชอบอาหาร แต่ยังช่วยในการตัดสินได้ว่าเรากินอาหารนั้นได้หรือไม่เนื่องจากการที่เราจะตัดสินใจกินอาหารอะไรนั้น เราจะตัดสินจากรสของอาหารนั่นเอง ดังนั้น รสจึงช่วยให้เราเลือกอาหารที่เราจะกิน และรสยังทำให้เราเกิดประสบการณ์ในการรับรู้เพิ่มขึ้นในทุกครั้งที่เรากินอาหาร

สำหรับเรื่องของการจำแนกรสด้วยลิ้นนั้น เซคูเลอร์กล่าวว่ารสสามรถจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภทด้วยกัน ได้แก่ หวาน เปรี้ยว เค็ม และขม แต่อย่างไรก็ดี ความคิดนี้ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่เรื่อยมา เนื่องมาจากการศึกษาเรื่องรสในสมัยก่อนพบว่ามีประเภทรสมากกว่า 4 ประเภท อาทิเช่น ในสมัยของอริสโตเติ้ลเชื่อว่า รสสามารถจำแนกได้เป็น 7 ประเภทรสด้วยกันได้แก่ SOUR, SWEET, SALTY, BITTER, PUNGENT, HARSH, และ ASTRINGENT และในช่วงต่อมาหลังจากสมัยของอริสโตเติ้ลกลับพบว่ามีรสเพิ่มขึ้นมาอีก 2 รส คือ "VISCOUS" และ "FATTY" อย่างไรก็ดี ตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา ประเภทรสก็จำกัดลงเหลือแค่เพียง 4 ประเภทเท่านั้น คือ หวาน เปรี้ยว เค็ม และขม

เซคูเลอร์ได้อ้างถึงแมคเบอนีย์ (McBurney, 1974) และคอลลิ่งส์ (Collings, 1974) ไว้ในตำราวิชาการของเขา ทั้งแมคเบอนีย์และคอลลิ่งส์ต่างก็เชื่อว่ารสจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภท โดยปุ่มรับรสที่อยู่ในบริเวณแตกต่างกันบนลิ้นจะตอบสนองต่อรสแต่ละรสต่างกัน

นอกจากนี้ เซคูเลอร์ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างรสและกลิ่นโดยนำผลการทดลองของ โมเซล เอ ออล (Mozel et ail, 1969) ที่ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรสและกลิ่นโดยการนำอาหาร 21 ชนิดมาทำให้เป็นของเหลวที่ละลายได้ จากนั้นจึงหยดของเหลวทีละชนิดลงบนลิ้นของผู้ถูกทดสอบ แล้วจึงให้ผู้ถูกทดสอบบอกชื่ออาหารที่อยู่ในรูปของเหลวนั้นโดยการทดสอบนี้จะแบ่งผู้ถูกทดสอบออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน คือ ผู้ถูกทดสอบให้ลิ้มรสอาหารในรูปของสารละลายโดยการอุดจมูก และผู้ถูกทดสอบให้ลิ้มรสอาหารในรูปของสารละลายโดยไม่ถูกอุดจมูก

ผลการทดลองครั้งนี้พบว่า ผู้ถูกทดสอบให้ลิ้มรสของอาหารในรูปของสารละลายทั้ง 21 ชนิด โดยไม่ถูกอุดจมูกจะสามารถบอกชื่อของอาหารได้ถูกต้องแม่นยำกว่า ดังนั้นเซคูเลอร์ (Sekuler, 1990 : 21) จึงกล่าวโดยสรุปว่าการรับรู้รสและกลิ่นเป็นประสบการณ์ที่รู้สึกร่วมกันได้ และโดยทั่วไปนั้นเราอาจรวมเรียกประสบการณ์ร่วมกันนี้ว่า "รส"

แบคเฮาส์ (Backhouse, 1994) ได้กล่าวถึงการศึกษาเรื่องรสทั้งในแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยาซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องรสของเซคูเลอร์และแมทลินไว้ในงานศึกษาวิจัยคำเรียกรสในภาษาญี่ปุ่นเรื่อง The Lexical Fields of Taste ของเขาว่า การรับรู้รสนั้นขึ้นอยู่กับเซลรับรสมากมายซึ่งอยู่ในปุ่มรับรสบริเวณปลายลิ้น ข้างลิ้น และโคนลิ้น ดังนั้น ผลงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์จึงมีสมมติฐานว่ามนุษย์เรามีการรับรู้รสได้ 4 ประเภทด้วยกัน คือ หวาน เปรี้ยว เค็ม และขม โดยรสทั้ง 4 ประเภทดังกล่าวมีการกล่าวถึงในรูปของสารประกอบทางเคมีได้แก่ ซูโครส กรด โซเดียมคลอไรด์ และควินินตามลำดับ

แบคเฮาส์ได้อ้างถึงงานวิจัยของแมคเบอนีย์และเกนต์ (McBumey and Gent, 1979) ซึ่งสนับสนุนงานวิจัยเรื่องรสในทางวิทยาศาสตร์อีกว่านอกจากคนเราจะมีการรับรู้รสได้ 4 ประเภทแล้ว การรับรู้รสแต่ละประเภทของคนเรานั้นจะขึ้นอยู่กับปุ่มรสที่อยู่บริเวณต่างกันบนลิ้น เช่นปุ่มรับรสบริเวณปลายลิ้นจะรับรู้รสหวานได้ดีที่สุด เป็นต้น

นอกจากนี้ แบคเฮาส์ยังได้กล่าวถึงผลการทดลองของแมคเบอนีย์ในเรื่องของการทดสอบการรับรู้รสทั้ง 4 ประเภท คือ หวาน เปรี้ยว เค็ม และขมเมื่อรสทั้ง 4 ประเภทถูกนำมารวมเป็นรสเดียวกันว่าเป็นเรื่องยากในการที่จะอธิบายรสเมื่อรสทั้งหมดถูกนำมารวมเป็นรสเดียวกัน ทั้งนี้เป็นเราะสภาวะทางร่างกายของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน อาทิเช่น สภาวะการขาดเกลือในร่างกายเป็นสาเหตุของการรับรู้รสของเกลือได้มากกว่าปกติ สภาวะการหยุดรับรสบางรสของร่างกาย ความแตกต่างทางพันธุกรรม หรือการที่คนเรามีอายุมากขึ้นมีผลทำให้การรับรสมีแนวโน้มด้อยลง แต่นอกเหนือจากสภาวะทางร่างกายแล้ว ความแตกต่างของการรับรู้รสอาจเกิดขึ้นเนื่องจากตัวแปรทางอื่น เช่นอุณหภูมิของสารในอาหาร พื้นที่ของปุ่มรับรส รวมถึงความรู้สึกของคนเราที่มีต่อรสด้วย

ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องรสแสดงให้เห็นว่าคนเรารับรู้รสได้ 4 รสด้วยกันในทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีการศึกษาเรื่องรสที่อธิบายถึงการรับรู้รสโดยปัจจัยอื่นอีกอาทิเช่น การศึกษาของรูบิน (Rubin, 1936 อ้างถึงใน Backhouse, 1994) ซึ่งได้อธิบายเรื่องรสและปัจจัยในการรับรู้รสว่า นอกเหนือจากการรับรู้ด้วยปุ่มรับรสแล้ว คนเรามีการรับรู้ปัจจัยในการรับรู้รสว่า นอกเหนือจากการรับรู้รสด้วยปุ่มหรือรับรสแล้ว คนเรามีการรับรู้รสได้โดยปัจจัยอื่นอีกเนื่องจากรสคือคุณสมบัติของอาหารที่เกิดขึ้นเมื่ออาหารอยู่ในปากและถูกเคี้ยวด้วยฟัน ดังนั้นคนเราจึงมีการรับรู้ทางอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการรับรู้รส และเนื่องจากปากเป็นพื้นที่ที่ต้องมีการสัมผัสอาหาร ปากจึงทำให้เรารับรู้ถึงความยืดหยุ่น รูปร่าง อุณหภูมิ หรือแม้กระทั่งเสียงของอาหารในขณะที่เรากำลังกินอาหารนั้นๆ ได้ เพราะฉะนั้น ประสบการณ์การรับรู้รสจึงไม่ใช่เป็นเพียงการ

ทำงานของอวัยวะการรับรู้ต่างๆ ของร่างกายเท่านั้น แต่การรับรู้รสยังเป็นกระบวนการที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามลำดับตั้งแต่การกัดอาหาร เคี้ยวอาหาร ตลอดจนกระทั่งเรากลืนอาหาร กล่าวคือ เมื่อเรากัด เคี้ยวและกลืนอาหาร เราอาจรู้สึกได้ถึงการเปลี่ยนแปลงของรสอาหารที่เพิ่มมากขึ้น เป็นต้น

ผลการวิเคราะห์การรับรู้รสของรูบินดังกล่าวมีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของกิ๊บสัน (Gibson, 1966 อ้างถึงใน Backhouse, 1994) ซึ่งมีความคิดเห็นในเรื่องของการรับรู้รสแตกต่างไป จากนักวิทยาศาสตร์โดยทั่วไปเพราะกิ๊บสันเชื่อว่าคนเรามีการรับรู้รสได้มากกว่า 4 รส โดยกิ๊บสันให้ความเห็นในเรื่องของการรับรู้รสว่า คนเราสามารถรับรู้รสได้ด้วยปัจจัยอื่นที่ไม่ใช่ปุ่มรับรสบนลิ้นเพียงอย่างเดียวกิ๊บสันยกตัวอย่างรสของมัสตาร์ดที่ทำให้เกิดความร้อนเมื่อลิ้มรส และรสของเมนทอลที่ทำให้เกิดความเย็นเมื่อลิ้มรส ในขณะที่พริกไทยทำให้เกิดความแสบร้อน ดังนั้นกิ๊บสันจึงมั่นใจว่าการรับรู้รสเป็นระบบของการรับรู้ด้วยการใช้ปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน ไม่ใช่เพียงแค่การรับรู้ด้วยปุ่มรับรสเพียงอย่างเดียว

นอกเหนือจากความรู้พื้นฐานที่ผู้วิจัยได้รับจากการทบทวนการศึกษาเกี่ยวกับรสและงานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกรสที่ผู้ทำมาในภาษาอื่นบ้างแล้ว ผู้วิจัยยังได้ข้อมูลและแง่คิดในเรื่องของรสและการครัวที่เกี่ยวกับปริบททางสังคมซึ่งอาจเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยเรื่องคำเรียกรสเช่นกัน

6.1.3.2. การศึกษาเรื่องรสในปริบททางสังคม

นอกจากการศึกษาเรื่องรสในแนววิทยาศาสตร์และจิตวิทยาซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญแล้ว เรื่องรสยังเป็นที่กล่าวถึงในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับปริบททางสังคมเพื่อชี้ให้เห็นความแตกต่างกันของวัฒนธรรมการกินอยู่ในพื้นที่บางแห่งซึ่งเป็นแง่คิดที่น่าสนใจต่องานวิจัยคำเรียกรสอย่างเช่นในบทความของวารสาร Lookeast (Oct, 1985 : 26-29) ที่มีการกล่าวถึงเรื่องของรสไว้ว่า "เมื่อเราพูดถึงรสชาติ เราก็ต้องคำนึงถึงการทำกับข้าวหรือการทำขนม และก็ต้องนึกไปถึงแม่บ้าน เพราะการทำครัวถือได้ว่าเป็นศิลปะของเพศหญิง (feminine art) คือเป็นเงื่อนไขทางสังคม (social condition) ที่คนส่วนใหญ่คิดว่าต้องเป็นงานของผู้หญิง และการทำอาหารและขนมนั้นผู้ทำต้องละเอียดรอบคอบต้องมีเครื่องปรุงและเครื่องมือต่างๆ การทำอาหารและขนมจึงเป็นประเพณีที่มีความละเอียดอ่อนและประณีต อีกทั้งส่วนผสมที่นำมาประกอบก็แสดงความสมบูรณ์และความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ"

ส่วนในบทความเรื่อง "The Regional Taste of Thailand" ในวารสาร สวัสดี 20 (1991: 62-64) มีการกล่าวถึงอาหารซึ่งเป็นที่นิยมของแต่ละพื้นที่ในประเทศไทยว่า ไม่ว่าเราจะ

เดินทางไปที่ใดทั้งในเวลากลางวันหรือกลางคืน เราพบผู้คนค้าขายอาหารต่างๆ มากมาย แต่ละพื้นที่ต่างๆ จะมีอาหารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ที่มีชื่อเสียงเช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาหารจานเด็ด คือส้มตำ ไก่ย่าง ข้าวเหนียว ภาคเหนือ มีข้าวซอย ไส้อั่ว แหนม และแคบหมู ภาคใต้มีข้าวยำ แกงไตปลา ผัดสะตอ แต่อย่างไรก็ดี ถึงแม้ว่าอาหารแต่ละชนิดอาจได้รับอิทธิพลจากประเทศเพื่อนบ้านหรือพวกอพยพจากชาติอื่นๆ คนไทยก็สามารถนำมาดัดแปลงให้เข้ากับประเพณีไทยได้อย่างกลมกลืนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (2542 : 189 – 190) ยังได้กล่าวถึงอาหารและการครัวในหนังสือรู้ที่มา อาหารอร่อยว่า "ในกลุ่มประเทศหรือภูมิภาคที่มีวัฒนธรรมและทรัพยากรอาหารคล้ายคลึงกัน แต่ละชาติยังมีวิถีอาหารและการกินแตกต่างกันไปในรายละเอียดจนเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชาติขึ้นมาได้ อย่างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ถึงแม้ลักษณะวัฒนธรรมอาหารการกินใหญ่ๆของประเทศต่างๆ อาจคล้ายกัน แต่อาหารเหล่านี้ก็มีรายละเอียดรสชาติที่แตกต่างกันไปได้ โดยอาจปรับเปลี่ยนชนิดและความมากน้อยของเครื่องเทศและเครื่องปรุงที่ใช้ให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น และรสปากรสนิยมของคน ดังนี้ จึงเป็นเรื่องที่น่าศึกษาดูว่าอาหารไทยและครัวไทยมีความแตกต่างหรือเหมือนกับครัวของประเทศเพื่อนบ้านอย่างเช่นครัวพม่า อาหารพม่า ครัวลาวอาหารลาว ครัวเขมรอาหารเขมร ฯลฯ ในรายละเอียดสำคัญอย่างไรบ้าง เพราะแม้แต่ในประเทศไทยด้วยกัน อาหารและวัฒนธรรมการครัวก็แตกต่างกันไปตามถิ่น อาหารไทยที่รู้จักกันทั่วไปมักเป็นอาหารภาคกลาง แต่เราก็ยังมีอาหารเหนือ อาหารอีสาน และอาหารปักษ์ใต้ ซึ่งแม้จะมีวัฒนธรรมการครัวพื้นฐานเดียวกัน แต่ก็มีรายละเอียดแตกต่างกันไปอย่างสำคัญจนเกิดเป็นเอกลักษณ์ครัวภูมิภาคต่างๆ ดังนั้น การที่เราจะเข้าใจวัฒนธรรมการกินของภูมิภาคหนึ่งได้อย่างถ่องแท้นั้นย่อมต้องอาศัยการเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมการครัวของชาติ หรือภูมิภาคอื่นๆ เป็นสำคัญ"

7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

7.1. ความมีประโยชน์ต่อศาสตร์

1) เป็นการขยายการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในเชิงภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์ ซึ่งในพื้นที่เขตภาคเหนือตอนล่างเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายเกี่ยวกับชาติพันธุ์ที่นักภาษาศาสตร์ในส่วนกลางหรือภาคอื่นๆยังก้าวล่วงมาศึกษาไม่ถึง ดังนั้นในฐานะที่มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสถาบันที่มีการจัดการเรียนการสอนในสาขาภาษาศาสตร์ถึงระดับปริญญาเอก มีนิสิตบัณฑิตศึกษาที่สามารถสร้างเสริมและฝึกประสบการณ์เพื่อเพิ่มศักยภาพทางการวิจัยได้ จึงควรต้องเติมเต็มการ

วิจัยในพื้นที่วิชาการที่ยังไม่สมบูรณ์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง และเป็นการวิจัยที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การวิจัยของมหาวิทยาลัยในประเด็นเรื่องกลุ่มชาติพันธุ์

2) เป็นการขยายผลงานการศึกษาคำเรียกสัมผัสตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์

3) ทำให้ทราบระบบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง

4) ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจเรื่องคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ในเขตใภาคเหนือตอนล่าง

5) ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับระบบการรับรู้และการจำแนกคำเรียกสัมผัสของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

6) กระตุ้นให้เกิดการวิจัยคำเรียกสัมผัสในแง่มุมอื่นๆต่อไป

7) ได้บทความเผยแพร่ผลงานวิจัยลงในวารสารที่มีค่า Impact Factor อย่างน้อย 1 บทความ

8) ผลงานวิจัยได้รับการจดลิขสิทธิ์ทางปัญญาจากหน่วยทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัย

7.2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) เป็นประโยชน์ต่อสถาบันวิจัยอื่นๆ เช่นศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรในการเป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์

2) จังหวัดต่างๆในเขตภาคเหนือตอนล่างสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์เป็นข้อมูลประจำจังหวัดสำหรับเผยแพร่แก่หน่วยงานอื่นๆเพื่อพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป ในชุมชนต่อไป

3) สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการสามารถนำผลการศึกษาไปใช้อ้างอิงในการทำการวิจัยในแง่มุมอื่นๆที่เกี่ยวข้องต่อไป

8. ระเบียบวิธีวิจัย

8.1. การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่หนาแน่นโดยมีฐานข้อมูลจากแผนที่ภาษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ได้แก่

1632352

สำนักหอสมุด
19 ก.ค. 2556
ว DS 513 .ม15 ส๒๓๕ 2556

อำเภอบางระกำ	จังหวัดพิษณุโลก	ภาษาไทโซ่ง
อำเภอสามง่าม	จังหวัดพิจิตร	ภาษาไทครั่ง
อำเภอชุมแสง	จังหวัดนครสวรรค์	ภาษาลาวแง้ว
อำเภอศรีสัชนาลัย	จังหวัดสุโขทัย	ภาษาไทพวน
อำเภอหล่มเก่า	จังหวัดเพชรบูรณ์	ภาษาลาวหล่ม
อำเภอนครไทย	จังหวัดพิษณุโลก	ภาษาลาวหลวงพระบาง
อำเภอลับแล	จังหวัดอุตรดิตถ์	ภาษาลับแล
อำเภอบ้านตาก	จังหวัดตาก	ภาษาไทยวน
อำเภอบ้านไร่	จังหวัดอุทัยธานี	ภาษาลาวเวียงจันทร์

8.2. การสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ผู้บอกภาษารวม กลุ่มชาติพันธุ์และ 50 คน ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มกลุ่มละ 25 คน

กลุ่มที่ 1

- มีอายุ 45 ขึ้นไป
-ใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในชีวิตประจำวัน
-สัมภาษณ์ระบบคำเรียกประสาทสัมผัส โดยคัดเลือกตัวอย่างที่ดีที่สุดของชาติพันธุ์ละ 1 คน ในกลุ่มที่หนึ่งเป็นผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มที่ 2

-มีอายุต่ำกว่า 45 ปี ลงไป
- อ่านเขียนภาษาไทยมาตรฐานได้
-สามารถพูดและใช้ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ในชีวิตประจำวัน
-กำหนดกลุ่มที่ 1 สัมภาษณ์คำเรียกประสาทสัมผัส

เหตุผลการกำหนดกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม เพราะกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปีลงมาที่มีความรู้ในภาษาไทย จะมีระบบมโนทัศน์การใช้คำเรียกสัมผัสในภาษาไทยกลางเข้าไปใช้มาก หรืออาจมีคำเรียกสัมผัสที่ต่างไปจากกลุ่มที่อายุมากกว่า 45 ปี ซึ่งมีแนวโน้มจะใช้คำเรียกแบบดั้งเดิมกับวัตถุที่มีอยู่ในวิถีชีวิตแบบเก่า ดังนั้นในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ทั้งสองช่วงอายุจะมีการสร้างคำเรียกสัมผัสไม่น้อยกว่า 250 คำ โดยมีช่วงอายุเป็นตัวแปรในการใช้คำเรียกสัมผัสที่สะท้อนมโนทัศน์การรับรู้เกี่ยวกับโลก สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เหมือนและแตกต่างกันของทั้งสอง

กลุ่ม ซึ่งคณะผู้วิจัยจะรวบรวมคำเรียกสัมผัสทุกประเภทที่เจ้าของภาษาของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ทั้งหมดเห็นร่วมกันว่าเป็นคำเรียกสัมผัสในภาษาของตนทั้งคำศัพท์พื้นฐานและคำศัพท์ไม่พื้นฐาน

8.3. เครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

1) เทปบันทึกเสียงผู้บอกภาษา
2) ภาพและวัตถุ
3) ตัวอย่างเนื้อเรื่องประวัติของกลุ่มชาติพันธุ์หรือเหตุการณ์สำคัญของกลุ่มชาติพันธุ์แต่ละกลุ่ม

8.4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) แบบสัมภาษณ์คำเรียกสัมผัส ชุดที่หนึ่ง ประกอบด้วยรายชื่อผู้บอกภาษา รายชื่อคำเรียกสัมผัส วัสดุตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สัมผัสเพื่อบอกสัมผัสทางวัตถุ บทอ่านภาษาไทยและรูปภาพประกอบการให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับสัมผัสทางอารมณ์และการให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่มีประสบการณ์เพื่อ จากนั้นจึงสัมภาษณ์ความรู้สึกซึ่งเป็นสัมผัสทางอารมณ์ ชุดที่สอง ประกอบด้วย คำเรียกสัมผัส ทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัส

2) จากการถามด้วยรายการคำบอกสัมผัสภาษาไทย โดยใช้ผลการศึกษาของกันทิมา รักษ์วงศ์วานเป็นแนวเทียบ

8.5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจำแนกคำเรียกสัมผัสต้นแบบและคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบตามเกณฑ์ของ Givon

2) วิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบว่าในแต่ละชาติพันธุ์มีกลวิธีในการสร้างคำเรียกสัมผัสอย่างไรบ้าง

3) วิเคราะห์ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสพื้นฐานโดยใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงปริชาน

4) เปรียบเทียบระบบคำเรียกสัมผัสในแต่ละถิ่น และภาษาไทยมาตรฐาน

9. **ระยะเวลาที่ทำการวิจัยและสถานที่เก็บข้อมูล**

ตั้งแต่เดือน พฤศจิกายน 2554- ตุลาคม 2557 เป็นระยะเวลา 3 ปี โดยแบ่งพื้นที่ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในแต่ละช่วงเวลา ดังนี้

ปีที่ 1	อำเภอบางระกำ	จังหวัดพิษณุโลก	ภาษาไทโซ่ง
	อำเภอสามง่าม	จังหวัดพิจิตร	ภาษาไทครั่ง
	อำเภอชุมแสง	จังหวัดนครสวรรค์	ภาษาลาวแง้ว
ปีที่ 2	อำเภอศรีสัชนาลัย	จังหวัดสุโขทัย	ภาษาไทพวน
	อำเภอหล่มเก่า	จังหวัดเพชรบูรณ์	ภาษาลาวหล่ม
	อำเภอนครไทย	จังหวัดพิษณุโลก	ภาษาลาวหลวงพระบาง
ปีที่ 3	อำเภอลับแล	จังหวัดอุตรดิตถ์	ภาษาลับแล
	อำเภอบ้านตาก	จังหวัดตาก	ภาษาไทยวน
	อำเภอบ้านไร่	จังหวัดอุทัยธานี	ภาษาลาวเวียงจันทร์

10. แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

ปีงบประมาณ 2554 ถึงปีงบประมาณ 2557 (1 พฤศจิกายน 2554 – 30 ตุลาคม 2557)

กิจกรรมดำเนินงานในแต่ละปีงบประมาณ	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.
1. ขั้นสำรวจข้อมูลเอกสารเบื้องต้นและสำรวจพื้นที่เก็บข้อมูล	←	→										
2. ขั้นสร้างแบบสัมภาษณ์และเก็บข้อมูล แบบประเมินทัศนคติ		←	→									
3. ขั้นรวบรวมและเก็บข้อมูลภาคสนาม				←	→							
4. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์และเปรียบเทียบกับภาษาไทยกลาง						←	→					
5.ขั้นเรียบเรียงรายงานผลการวิจัยและเขียนบทความ							←	→				
6. ขั้นจัดพิมพ์รายงานวิจัย											←	→

11. ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย

พื้นที่ภาคเหนือตอนล่างเป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบการจัดการศึกษาของคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร การทำวิจัยในพื้นที่นี้จึงเอื้ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลของคณะผู้วิจัยและคณะผู้วิจัยมีความคุ้นเคยในพื้นที่เป็นอย่างดี

12. แผนการสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่จากการทำตามแผนงานวิจัย

สนับสนุนนักวิจัยรุ่นใหม่ในการฝึกประสบการณ์เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และฝึกวิเคราะห์ข้อมูลทางภาษา การเขียนรายงานวิจัย และบทความวิจัย จากการทำวิจัยในโครงการนี้จะสามารถสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ขึ้น 1 คน

13. กลยุทธ์ของแผนงานวิจัย

กลยุทธ์แผนงานวิจัย	การดำเนินงาน	ตัวชี้วัดการดำเนินงาน
1. การรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกำหนดพื้นที่ศึกษา	1. ค้นหาข้อมูลจากระบบสารสนเทศทางอินเตอร์เน็ต 2. ประสานงานบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยยืมคืนเอกสารที่เกี่ยวข้องและถ่ายเอกสาร 3.ประสานงานผู้บอกภาษาในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง	1.ได้เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยไม่น้อยกว่า 20 เรื่อง 2. กำหนดพื้นที่ศึกษาได้ 9 พื้นที่ตามขอบเขตการวิจัย 3. มีผู้ประสานงานในพื้นที่แต่ละแห่งไม่น้อยกว่า 1 คน
2. สร้างแบบสอบถามคำเรียกสัมผัสและแบบประเมินทัศนคติ	1. เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในโครงการนำร่อง และนำมาสร้างแบบสอบถามแบบประเมินทัศนคติ	1.ได้แบบสอบถาม 2. ได้แบบประเมินทัศนคติ
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม	1. สร้างนักวิจัยในท้องถิ่นดำเนินการรวบรวมข้อมูลภาคสนามร่วมกับนักวิจัยหน้าใหม่ในโครงการฯ 2.ใช้สื่อเทคโนโลยีติดต่อระหว่างนักวิจัยในโครงการและนักวิจัยท้องถิ่น เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง	1. ได้นักวิจัยหน้าใหม่ 1 คน 2. ได้นักวิจัยในท้องถิ่นไม่น้อยกว่า 6 คน 3. ได้ข้อมูลภาคสนามที่น่าเชื่อถือและตรวจสอบได้จากรายชื่อนักวิจัยท้องถิ่น 4. ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อรวบรวมข้อมูลไม่น้อยกว่า 20,000 บาทต่อ 1 พื้นที่

กลยุทธ์แผนงานวิจัย	การดำเนินงาน	ตัวชี้วัดการดำเนินงาน
3.การวิเคราะห์ข้อมูล	1. ขอความเห็นจากที่ปรึกษาโครงการวิจัย 2. นักวิจัยหลักไม่ต่ำกว่า 2 คนเป็นผู้วิเคราะห์ข้อมูล	1. มีที่ปรึกษาโครงการอย่างน้อย 1 คนที่มีประสบการณ์ในเรื่องที่ทำวิจัย 2. ได้ผลการวิเคราะห์งานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์วิจัยได้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในงานวิจัย
4.การนำเสนอผลงานวิจัย	1.เรียบเรียงผลงานวิจัยเป็นรูปเล่ม 2. เรียบเรียงบทความวิจัยตีพิมพ์ในวารสารที่มีค่า Impact Factor	1.ได้ผลงานวิจัยเผยแพร่เป็นรูปเล่ม 1. ได้บทความวิจัยอย่างน้อย 1 บทความ

ผลสำเร็จที่คาดว่าจะได้รับ

ประเภทของผลสำเร็จ P ได้แก่ ผลสำเร็จเบื้องต้น (preliminary results) ในระดับหนึ่งที่ออกมาเป็นรูปธรรม โดยมีดัชนีชี้วัดดังนี้ คือ

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

1) เจ้าหน้าที่หน่วยราชการในท้องถิ่นนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาจัดการท้องถิ่นไม่ต่ำกว่า 1,000 คน

2) อาจารย์ นักการศึกษาและนักศึกษา นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา การจัดการศึกษา ไม่ต่ำกว่า 1,000 คน

3) การศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสในท้องถิ่นอื่นมีการศึกษาเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 5 พื้นที่

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ

1) เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานำผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมในท้องถิ่นได้เกินร้อยละ 80

2) ผลการวิจัยคำเรียกรสในพื้นที่ในเขตภาคเหนือตอนล่างสามารถนำเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในท้องถิ่นอื่นๆ ได้เกินร้อยละ 90

3) ผลการวิจัยจักได้นำออกเผยแพร่ในวารสารมนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ตัวชี้วัดเชิงเวลา

จำนวนระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 3 ปี นับตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2555- 30 ตุลาคม 2557

บทที่ 2

กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัส

กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสพบว่าแบ่งได้เป็น ลักษณะใหญ่ คือ คำเรียกสัมผัสต้นแบบ "prototypical haptic terms" และคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ "nonprototypical haptic terms"

1. คำเรียกสัมผัสต้นแบบ

คำเรียกสัมผัสต้นแบบ หมายถึง การเรียกสัมผัสจากการสัมผัสทางกาย เช่น ใช้มือ เท้า หรือผิวกายสัมผัส ถูกต้อง แตะต้อง หรือกระทบกับวัตถุหรือสะสารภายนอก เช่น *แข็ง ขรุขระ ร้อน หนาว* ฯลฯ เป็นกลุ่มคำที่มีคุณสมบัติดังนี้

1) มีคุณสมบัติตรงกับที่กำหนดไว้คือในความหมายมาตรฐาน เช่น พจนานุกรม สารานุกรม ฯลฯ แห่งชาติ ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ได้ให้ความหมายของสัมผัสที่ตรงกับขอบเขตของงานวิจัยนี้ไว้ว่า

ก. ถูกต้อง, แตะต้อง, กระทบกัน, เช่น มีใครมาสัมผัสไหล่ พยายามให้เท้าสัมผัสหญ้าเสียบ้าง จะได้มีสุขภาพดี สัมผัสมือกัน น. เช่น ประสาทสัมผัส, การแตะต้อง, การกระทบกัน, การถูกต้องที่ให้เกิดความรู้สึก เช่น พอออกไปข้างนอกก็สัมผัสอากาศเย็นเฉียบ

2) เป็นตัวแทนของหมวดหมู่ได้ดีที่สุด สามารถแสดงคุณสมบัติสำคัญของสมาชิกส่วนใหญ่ได้ดีที่สุด

3) เป็นคำเรียกสัมผัสพื้นฐาน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้ (ดัดแปลงจาก ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2535) ซึ่งศึกษาคำเรียกสีในภาษาเย้า)

- เป็นคำศัพท์มูลฐาน
- ความหมายสำคัญของศัพท์จะต้องไม่รวมกับศัพท์อื่นๆ ที่เป็นคำเรียกสัมผัส
- การใช้ศัพท์จะต้องไม่จำกัดเฉพาะกับวัตถุสิ่งของบางจำพวก
- เป็นศัพท์ที่มีความโดดเด่นในความรู้สึกของเจ้าของภาษา

คำเรียกสัมผัสต้นแบบในภาษาชาติพันธุ์ไทพบเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน ดังนี้ ภาษาไทโซ่งพบจำนวนอย่างน้อย 31 คำ ภาษาไทครั่งพบอย่างน้อยจำนวน 28 คำ และภาษาลาวแง้วพบจำนวนอย่างน้อย 27 คำ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้คำศัพท์เหมือนกัน ดังต่อไปนี้

ภาษาไทโซ่ง

ไทโซ่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
/ɔ̌ːn	อ่อน	ผลไม้ที่ยังไม่สุก เด็ก
cɨ́ːn	ชื้น	กระสอบ
caː	สาก	มือ ไม้ ดิน พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม
ché/	แฉะ	เสื้อเปียกฝน ผ้า พื้นดิน มะม่วงสุก ทุเรียนงอม
fɨ̀ːt	ฝืด	บานประตู กุญแจ หน้า ล้างรถ บันไดรถ
hɔ́ːn	ร้อน	ไฟ ถ่านสุก น้ำมันร้อน
hɛ̀ːŋ	แห้ง	เสื้อ เนื้อ ปลา พื้น
kɨ́ːm	เย็น	น้ำแข็ง อากาศ
kɔ́p	กรอบ	ขนมปัง พริกแห้ง ข้าวเกรียบ ไม้ พลาสติก
káːy	ระคาย	ระคายคอ
kaːdâːŋ	กระด้าง	กระเบื้อง
khǎɨ	แห้ง	ผ้าแห้ง
khěŋ	แข็ง	หิน ไม้ ปูน เหล็ก

khùn	ข้น	นม น้ำมัน
kîaŋ	เกลี้ยง	มะพร้าว
laʔiát	ละเอียด	น้ำตาล แป้ง ทราย ผงชูรส ฝุ่น
lĕ:w	เหลว	ของเหลว น้ำยา น้ำปลา
léʔ	เละ	โคลน โจ๊ก กล้วยหอม ข้าวต้ม
lîap	เรียบ	กระดาษ ดิน ถนน
mɨ́:n	ลื่น	พื้นบันได เขียด ว่านหางจระเข้
mà:t	หมาด	ผ้า
man	มัน	พื้นหินอ่อน
mík	ชื้น	ผ้า
nɨ:t	หนืด	ตังเม น้ำตาลเคี่ยว เฉาก๊วย ปลิงทะเล ฟองน้ำ
nă:	หนา	หนังสือ
niăw	เหนียว	กาว ข้าวเหนียว แป้งเคี่ยว
ɲă:p	หยาบ	กระดาษทราย
pìaŋ	เรียบ	พื้นกระเจียง
pɨan	ด้าน	พื้นด้าน
piáʔ	เปียก	น้ำ ผลไม้สุกงอมเละ ไม้
yòn	หยุ่น	ดินอ่อน ขนมอ่อน

ภาษาไทครั่ง

ไทครั่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ̀ːn	อ่อน หยุ่น	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง
ʔùn	อุ่น	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
chéʔ	แฉะ แหยะ	อุจจาระ พื้นดินแฉะ
fɨːt	ฝืด	กล่องโฟม กระเบื้องห้องน้ำ
hɔ́ːn	ร้อน	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
hɛ̀ːŋ	แห้ง	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
kɔ̀ːp	กรอบ	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
kaːdâːŋ	กระด้าง	น้ำ
khan	คัน ระคาย	กระทกรก หมามุ่ย ใบหญ้า
khaːy	ฝืด	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม ผิวเปลือกมะพร้าว
khɛ̌ŋ	แข็ง	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
khùn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
khú kháʔ	ขรุขระ	มะระขี้นก คางคก
lɨn	ลื่น	ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย แป้งมัน
laʔiàt	ละเอียด	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
lɛ̌ːw	เหลว	น้ำใส น้ำดื่ม ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก
lé	เละ	กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก
liàp	เรียบ	แผ่นกระจก กระดาษ หินอ่อน พื้นกระเบื้อง
mɨːn	ลื่น	พื้นน้ำมัน
màːt	หมาด	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก
man	มัน	น้ำมัน
nɨːt	หนืด	น้ำตาลไหม้ จาระบี

niăw	เหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง
nùm	นุ่ม นิ่ม ละมุน หยุ่น	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู
piàk	เปียก	น้ำ สำลีชุบน้ำ น้ำฝนตก ผ้าซื้น ผ้าเปียก
saː	หยาบ	ทรายหยาบ กากมะพร้าว กระดาษสา พื้นไม้อัด
yàːp	หยาบ สาก	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด บวบแห้ง ทราย
yen	เย็น	น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn	อุ่น	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
chɨ́n	ชื้น	หน้ากาก แท็ง
hɔ́ːn	ร้อน	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
hɛ̀ːŋ	แห้ง	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
kɔ̀ːp	กรอบ	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
kaːdâːŋ	กระด้าง	น้ำ
khĕŋ	แข็ง	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
khûn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
kiâŋ	เกลี้ยง	น้ำกระด้าง
laʔiàt	ละเอียด	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
lĕːw	เหลว	น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
léʔ	เละ	กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก ดินโคลน
liàp	เรียบ	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น
mɨ̀ːn	ลื่น	พื้นน้ำมัน ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย แป้งมัน

màːt	หมาด	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก
man	มัน	น้ำมัน
nɨ̀ːt	หนืด	น้ำตาลไหม้ จาระบี
nîːm	นิ่ม	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู ไหม
niăw	เหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี
nùm	นุ่ม ละมุน	กาแฟ นมสด น้ำมะพร้าว
nûːm	นุ่ม	สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม ผ้ากำมะหยี่
jàːp	หยาบ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง
piák	เปียก	น้ำ สำลีชุบน้ำ
saː	ฝืด หยาบ สาก	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ ผิวเปลือกมะพร้าว
talùk	ตะปุ่มตะป่ำ	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง หนังจระเข้ ลูกยอ
yɛ̀ʔ	แหยะ	อุจจระ พื้นดินแฉะ
yen	เย็น	น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด

คำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ

คำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบเป็นสมาชิกในส่วนที่อยู่ในบริเวณทับซ้อนกัน จะแสดงคุณสมบัติของหมวดหมู่ได้น้อยลง ยิ่งเป็นสมาชิกที่อยู่ในบริเวณที่มีการทับซ้อนกันของจำนวนหมวดหมู่มากเท่าใด ก็จะเป็นตัวแทนของหมวดหมู่นั้นได้ดีน้อยลงไปเท่านั้น ไล่ระดับต่อเนื่องจนกระทั่งไม่สามารถเป็นตัวแทนของหมวดหมู่เดิมได้

กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบในภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้วกระทำในลักษณะเดียวกัน โดยการนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบซึ่งเป็นคำมูลมาประกอบกันเป็นคำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำเลียนวลี และคำเลียนประโยค/ภาคแสดง ดังนี้

2.1. คำประสม

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีการของคำประสมเป็นการนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบ คำมาประสมกันเพื่อสร้างคำเรียกสัมผัสใหม่ ที่มีความหมายใหม่ โดยปรากฏในลักษณะ ดังนี้

2.1.1. คำประสมแบบความคู่ขนาน

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำประสมแบบความคู่ขนาน พบเป็นจำนวนมาก เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบ คำที่มีความหมายแตกต่างกันมาประสมกันเป็นคำเรียกสัมผัสคำใหม่ที่มีความหมายของคำเรียกสัมผัสทั้งสองลักษณะ หรือ แบบ xy_ xy

ภาษาไทโซ่ง

ในภาษาไทโซ่งมีตัวอย่างการนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบ เช่น ʔŭn 'อุ่น' และ hɛ̀ːŋ 'แห้ง' มาประสมกันเพื่อสร้างคำเรียกสัมผัสคำใหม่คือ ʔŭn hɛ̀ːŋ ซึ่งมีความหมายทั้ง 'อุ่น' และ 'แห้ง' รวมอยู่ในการสัมผัสครั้งหนึ่งๆ เพื่อเรียกสัมผัสเช่น น้ำร้อน รายการคำประสมแบบความคู่ขนานมีดังนี้

ไทโซ่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔŭn hɛ̀ːŋ	อุ่นแห้ง	น้ำร้อน
caː khěŋ	สากแข็ง	หินลับมีด ใบอ้อย
caː laʔiat	สากละเอียด	กระดาษทรายละเอียด
caː ním	สากนิ่ม	เสื้อยืด
hɛ̀ːŋ kɔ́ːp	แห้งกรอบ	ใบไม้แห้ง ข้าวเกรียบ
kíːm khěŋ	เย็นแข็ง	น้ำแข็ง
kíːm ñiaw	เย็นเหนียว	ดินเหนียว

khĕŋ ca:	แข็งสาก	หินลับมีด หันขัดตัว บวบแห้ง
khĕŋ kɨ́:m	แข็งเย็น	น้ำแข็ง
khĕŋ kɔ́p	แข็งกรอบ	กระจก
khĕŋ khú khá?	แข็งขรุขระ	ผักหวาน ก้อนหิน ถนน
khĕŋ mɨ́n	แข็งมัน	กระเบื้องปูพื้น
kîaŋ lɔ̀:n	เกลี้ยงลื่น	ไข่ต้ม
là?ìat mɨn	ละเอียดลื่น	แป้งมัน
lĕ:w man	เหลวมัน	ต้มหมู ต้มเผือก
lĕ:w pîan	เหลวเปื้อน	โคลน
lé? khǹun	เละข้น	โยเกิรต์
lé nĭaw	เละเหนียว	ผลไม้สุกๆ
lîap khĕŋ	เรียบแข็ง	พื้นกระเจียง
lîap mɨ́:n	เรียบลื่น	ไข่ต้ม สบู่
mɨ́:n khĕŋ	ลื่นแข็ง	กระเบื้องปูพื้น
mɨ́:n kîaŋ	ลื่นเกลี้ยง	ลูกมะนาว
mɨ́:n man	ลื่นมัน	พื้นหินอ่อน
mɨ́:n nîm	ลื่นนิ่ม	แป้งมัน
mɨ́:n pìan	ลื่นเปื้อน	น้ำตาลตกพื้นบ้าน
mɨ́:n ca:	ลื่นสาก	ผ้าขาวม้า
mɨ́:n lĕ:w	ลื่นเหลว	สบู่ น้ำยาล้างจาน
mɨ́:n lé?	ลื่นเละ	โคลน
mɨ́:n lîap	ลื่นเรียบ	กระเบื้องปูพื้น
mɨ́:n yen	ลื่นเย็น	น้ำแข็ง
nă: nûm	หนานุ่ม	ฟูก

nǐm mɬ́ːn	นิ่มลื่น	ปลาไหล ทาก
nǐm niăw	นิ่มเหนียว	ข้าวเหนียว
nǐm pɬ̌ay	นิ่มเปื่อย	ขนมกวน
niăw caː	เหนียวสาก	วุ้น ฟองน้ำ
niăw lɛ̌ːw	เหนียวเหลว	กาว น้ำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า
niăw man	เหนียวมัน	กาวลาเท็กซ์ แป้งมันเคี่ยว ยางมะละกอ
niăw mɬ̂ːn	เหนียวลื่น	น้ำมัน
niăw săɬ	เหนียวใส	กาว
nûm caː	นุ่มสาก	ผ้าลูกฟูก

ภาษาไทครั่ง

ในภาษาไทครั่งมีตัวอย่างการนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบ เช่น lɛ́ʔ 'เละ' และ mɬ̀ːn 'ลื่น' มาประสมกันเพื่อสร้างคำเรียกสัมผัสคำใหม่คือ lɛ́ʔ mɬ̀ːn ซึ่งมีความหมายทั้ง 'เละ' และ 'ลื่น' เพื่อเรียกสัมผัส เช่น ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า ฯลฯ รวมอยู่ในการสัมผัสครั้งหนึ่งๆ รายการคำประสมแบบความคู่ขนานมีดังนี้

ไทครั่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
fɬ̀ːt dâːn	ฝืดด้าน	ผิวต้นมะพร้าว ต้นหมาก
fɬ̀ːt saː	ฝืดสาก	พื้นซีเมนต์
hɛ̀ːŋ kɔ̀ːp	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง
khùn lěw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
laʔiàt mɬ̀ːn	ละเอียดลื่น	หินลับมีด

la ìàt sa:	ละเอียดสาก	ไหมพรม น้ำอุ่น
lĕ:w khùn	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lĕ:w mɨ:n	เหลวลื่น	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
lĕ:w niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
léʔ khòn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ mɨ:n	เละลื่น	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน
liàp mɨn	เรียบลื่น เกลี้ยงลื่น	น้ำกระด้าง
liap mɨ:n	เรียบลื่น	ใบตอง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
liap nùm	เรียบนุ่ม	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน
mɨ:n khĕŋ	ลื่นแข็ง	พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ
mɨ:n lĕ:w	ลื่นเหลว	ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
mɨ:n léʔ	ลื่นเละ	วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน
mɨ:n liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
mɨ:n man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
mɨ:n nĭm	ลื่นหยุ่น	มะเขือยาว ว่านหางจระเข้ เฉาก๊วย
mɨ:n niăw	ลื่นเหนียว	แชมพู กาวใส
mɨ:n nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
man khĕŋ	มันแข็ง	เนย กระจก
man lĕ:w	มันเหลว	น้ำมัน
man liâp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
man mɨ:n	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
man niăw	มันเหนียว	จาระบี วาสลีน
nă: nûm	หนานุ่ม	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก

niăw khòn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lĕ:w	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw mɨ̀:n	เหนียวลื่น	น้ำยาล้างจาน
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก๊วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ
sa: dâ:n	สากด้าน	หินลับมีด หินขัดตัว
sa: hĕ:ŋ	สากแห้ง	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง
sa: khĕŋ	สากแข็ง	ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด
sa: khúʔkháʔ	สากขรุขระ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
sa: laʔiat	สากละเอียด	ทรายละเอียด
sa: nîm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้
sa: nùm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก
yà:p khĕŋ	หยาบแข็ง	น้ำตาลกรวด หิน
yen khĕŋ	เย็นแข็ง	เนยแข็ง น้ำแข็ง
yen niăw	เย็นเหนียว	กาวใส แงมัน

ภาษาลาวแง้ว

ในภาษาลาวแง้วมีตัวอย่างการนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบ เช่น ʔŭn 'อุ่น' และ hɛ̀:ŋ 'แห้ง' มาประสมกันเพื่อสร้างคำเรียกสัมผัสคำใหม่คือ ʔŭn hɛ̀:ŋ ซึ่งมีความหมายทั้ง 'อุ่น' และ 'แห้ง' รวมอยู่ในการสัมผัสครั้งหนึ่งๆ รายการคำประสมแบบความคู่ขนานมีดังนี้

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn hê:ŋ	อุ่นแห้ง	น้ำร้อน
hɛ̀:ŋ kɔ̀:p	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง

khûn lĕw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
laʔiàt mɨ:n	ละเอียดลื่น	หินลับมีด
laʔiàt sa:	ละเอียดสาก	ไหมพรม น้ำอุ่น
lĕ:w léʔ	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lĕ:w mɨ:n	เหลวลื่น	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
lĕ:w niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
léʔ khùn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ mɨ:n	เละลื่น	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง
liap mɨ:n	เรียบลื่น	ใบตอง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
liap nûm	เรียบนุ่ม	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน
mɨ:n khĕŋ	ลื่นแข็ง	พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ
mɨ:n klĭaŋ	ลื่นเกลี้ยง	มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
mɨ:n léʔ	ลื่นเละ	วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก
mɨ:n liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม
mɨ:n man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
mɨ:n nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
mɨ:n nûm	ลื่นหยุ่น	หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้ เฉาก๊วย
man khĕŋ	มันแข็ง	เนย กระจก
man lĕʔ	มันเละ	น้ำมัน
man liàp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
man mɨ:n	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
man niăw	มันเหนียว	จาระบี วาสลีน
nă: nûm	หนานุ่ม	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก

niăw khùn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lĕʔ	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw mɨ̀ːn	เหนียวลื่น	น้ำยาล้างจาน
niăw nɨ̀p	เหนียวหนืบ	ยางมะละกอ ยางมะพร้าว
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก้วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ
ɲàːp khĕŋ	หยาบแข็ง	น้ำตาลกรวด หิน
ɲàːp khúʔkháʔ	หยาบขรุขระ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
saː hĕːŋ	สากแห้ง	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง
saː khĕŋ	สากแข็ง	ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด
saː laʔiat	สากละเอียด	ทรายละเอียด
saː nùm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก
saː nûm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้
yen chàm	เย็นฉ่ำ	แอร์ อากาศบนภู
yen khĕŋ	เย็นแข็ง	เนยแข็ง น้ำแข็ง
yen niăw	เย็นเหนียว	กาวใส แงมัน

2.1.2. **คำประสมแบบอุปลักษณ์**

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำประสมแบบอุปลักษณ์ เป็นการนำเอาคำมูลุ คำ ที่มีความหมายแตกต่างกัน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นคำเรียกสัมผัสต้นแบบ มาประสมกันเป็นคำเรียกสัมผัสคำใหม่ที่มีความหมายของคำเรียกสัมผัสในลักษณะเดียวที่เป็นอุปลักษณ์แตกต่างจากคำมูลเดิม หรือแบบ x̤y_ z ตัวอย่างดังนี้

ในภาษาไทโซ่งนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบ khǐ: 'ขี้' และ thù:t 'ทูด' ใช้ประสมในคำว่า ขี้ทูด หมายถึงโรคเรื้อนชนิดหนึ่งที่ทำให้มือกุดเท้ากุด' มาประสมกันในลักษณะความหมายอุปลักษณ์ เพื่อสร้างคำเรียกสัมผัสคำใหม่คือ khǐ: thù:t ซึ่งมีความหมายเดียวว่า 'ตะปุ่มตะป่ำ' รวมอยู่ในการสัมผัสครั้งหนึ่งๆ รายการคำประสมแบบความเดียวมีดังนี้

ไทโซ่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khǐ: thù:t	ขี้ทูด (ตะปุ่มตะป่ำ)	ผิวหนังของคนที่เป็นโรคเรื้อน
khǐ: ǐim	ขี้ลิ่ม (แหยะ)	กล้วยสุกบด ผลไม้เน่า ทุเรียนเละ

2.2. คำซ้อน

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำซ้อน เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบ คำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกันมาประกอบซ้อนกันเป็นคำเรียกสัมผัสคำใหม่ ตัวอย่างดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ในภาษาไทโซ่งนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบ ɔ́:n 'อ่อน' และ nǐm 'นิ่ม' มาประสมกันเพื่อสร้างคำเรียกสัมผัสคำใหม่คือ ɔ́:n nǐm ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับคำเรียกสัมผัสต้นแบบ รวมอยู่ในการสัมผัสครั้งหนึ่งๆ เช่น เนื้อคน รายการคำซ้อนมีดังนี้

ไทโซ่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ́:n nǐm	อ่อนนิ่ม	เนื้อคน
ʔɔ́:n nûm	อ่อนนุ่ม	สำลี กล้วยสุกงอม ผักเละๆ
kí:m niăw	เย็นเหนียว	ดินเหนียว

khěŋ kàdâːŋ	แข็งกระด้าง	ก้อนหิน
năːw kíːm	หนาวเย็น	น้ำแข็ง น้ำค้าง
niăw níːt	เหนียวหนีด	จาระบี ซอสมะเขือเทศ ครีมสลัด
niăw náˊ náˊ	เหนียวเหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
nian ĭap	เนียนเรียบ	กระจก
nuˇm nim	นุ่มนิ่ม	กล้วยสุก สำลี นุ่น
ɲăːp kaːdâːŋ	หยาบกระด้าง	กากมะพร้าว ผ้าดิบ กระสอบทราย
píaˀ chéˀ	เปียกแฉะ	ผ้า
piáˀ cíːn	เปียกชื้น	ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้
piáˀ chôːk	เปียกโชก	ตากฝน
yen kíːm	เย็นเยือก	ลมหนาวพอทนไหว

ภาษาไทครั่ง

ในภาษาไทครั่งนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบ saː 'สาก' และ yàːp 'หยาบ' มาประสมกันเพื่อสร้างคำเรียกสัมผัสคำใหม่คือ saː yàːp ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับคำเรียกสัมผัสต้นแบบ รวมอยู่ในการสัมผัสครั้งหนึ่งๆ เช่น หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้ รายการคำซ้อนมีดังนี้

ไทครั่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khěŋ kadàːŋ	แข็งกระด้าง	น้ำฝน
lěːw léˀ	เหลวเละ	ดินโคลน
léˀ lěːw	เละเหลว	น้ำทุเรียน
liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
niăw nəˀnàˀ	เหนียวเหนอะหนะ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า

niăw nɨ:t	เหนียวหนืด	ยางมะละกอ
piàk chéʔ	เปียกแฉะ	ตัวเปียกฝน
piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน
sa: yà:p	สากหยาบ	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้
yà:p kadà:ŋ	หยาบกระด้าง	ผ้าดิบ
yà:p khúʔkháʔ	หยาบขรุขระ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
yà:p sa:	หยาบสาก	ครก หินโม่แป้ง
yen năːw	เย็นหนาว เย็นเยือก	ฝนตก อากาศหนาว

ภาษาลาวแง้ว

ในภาษาลาวแง้วนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบ lĕ:w 'เหลว' และ léʔ 'เละ' มาประสมกันเพื่อสร้างคำเรียกสัมผัสคำใหม่คือ lĕ:w léʔ ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกับคำเรียกสัมผัสต้นแบบ รวมอยู่ในการสัมผัสครั้งหนึ่งๆ เช่น ดินโคลน รายการคำซ้อนมีดังนี้

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
lĕ:w léʔ	เหลวเละ	ดินโคลน
léʔ lĕ:w	เละเหลว	น้ำทุเรียน
liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
niăw nəʔnàʔ	เหนียวเหนอะหนะ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
niăw nɨ:t	เหนียวหนืด	จาระบี ไอศครีม
ɲà:p kadà:ŋ	หยาบกระด้าง	ผ้าดิบ
ɲà:p sa:	หยาบสาก	ครก หินโม่แป้ง
piàk séʔ	เปียกแฉะ	ตัวเปียกฝน

piàk sók	เปียกโชก	ผ้าตากฝน
piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน
sa: dà:n	สากด้าน	หินลับมีด หินขัดตัว
sa: khúʔkháʔ	สากขรุขระ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
sa: yà:p	สากหยาบ	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้

2.3. คำซ้ำ

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำซ้ำ เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบ คำ มากล่าวซ้ำกัน โดยพบในลักษณะ คือ คำซ้ำไม่เปลี่ยนรูป และ คำซ้ำเปลี่ยนรูป

2.3.1. คำซ้ำไม่เปลี่ยนรูป

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำซ้ำไม่เปลี่ยนรูป เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบ คำ มากล่าวซ้ำกัน โดยไม่เปลี่ยนรูป ตัวอย่างดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ในภาษาไทโซ่งนำคำว่า sa: yà:p 'สาก หยาบ' มาซ้ำกันเป็น sa: yà:p sa: yà:p 'เป็นปุ่มๆ' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุ เช่น ดอกกะหล่ำ คางคก ฟักทอง ตัวอย่างรายการคำดังต่อไปนี้

ไทโซ่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ca: ca:	เป็นปุ่มๆ	ดอกกะหล่ำ คางคก ฟักทอง
kɬ:m kɬ:m	เย็นๆ	น้ำ

lĕːw lĕːw	เหลวๆ	ต้มมัน
l̆iap l̆iap	เรียบๆ	พื้นถนน
mɨ́ːn mɨ́ːn	ลื่นๆ	ถนน
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้า

ภาษาไทครั่ง

ในภาษาไทครั่งนำคำว่า mɨːn 'ลื่น' มาซ้ำกันเป็น mɨːn mɨːn 'ลื่นๆ' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุ เช่น น้ำบนพื้น ตัวอย่างรายการคำดังต่อไปนี้

ไทครั่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn ʔùn	อุ่นๆ	น้ำอุ่น อากาศ
chéʔ chéʔ	แหยะๆ	พื้นแฉะ
fɨːt fɨːt	ฝืดๆ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา
hɛ̀ːŋ hɛ̀ːŋ	แห้งๆ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
kɔ̀ːp kɔ̀ːp	กรอบๆ	ข้าวโพด ใบไม้
lĕːw lĕːw	เหลวๆ	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
léʔ léʔ	เละๆ	ผลไม้เน่า โจ๊ก
liap liap	เรียบๆ	แผ่นกระดาษ
mɨːn mɨːn	ลื่นๆ	น้ำบนพื้น
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้าตากแดด
niăw niăw	เหนียวๆ เหนียวหนืด	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม

ภาษาลาวแง้ว

ในภาษาลาวแง้วนำคำว่า ʔùn 'อุ่น' มาซ้ำกันเป็นʔùn ʔùn 'อุ่นๆ' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุ เช่น น้ำอุ่น อากาศ ตัวอย่างรายการคำดังต่อไปนี้

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ùn ùn	อุ่นๆ	น้ำอุ่น อากาศ
fɨ̀ːt fɨ̀ːt	ฝืดๆ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง
hɛ̀ːŋ hɛ̀ːŋ	แห้งๆ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
kɔ̀ːp kɔ̀ːp	กรอบๆ	ข้าวโพด ใบไม้
lɛ̌ːw lɛ̌ːw	เหลวๆ	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
lé lé	เละๆ	ผลไม้เน่า โจ๊ก
liap liap	เรียบๆ	แผ่นกระดาษ
mɨ̀ːn mɨ̀ːn	ลื่นๆ	น้ำบนพื้น
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้าตากแดด
niǎw niǎw	เหนียวๆ	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม
ɲàːp ɲàːp	หยาบๆ	ทราย กระดาษสา
piák piák	เปียกๆ	น้ำฝนตก ผ้าซื้น ผ้าเปียก
yèʔ yèʔ	แหยะๆ	พื้นแฉะ

2.3.2. คำซ้ำเปลี่ยนรูป

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำซ้ำเปลี่ยนรูป เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบุ คำมากล่าวซ้ำกัน โดยเปลี่ยนรูปสระในคำท้ายเป็นสระ a เช่น khúʔkháʔ 'ขรุขระ' ตัวอย่างรายการคำดังต่อไปนี้

ภาษาไทโซ่ง

ไทโซ่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khúʔkháʔ	ขรุขระ	พื้นถนน ผิวมะกรูด มะระ อิฐมอญ
náʔ náʔ	เหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
tapŭm tapăm	ตะปุ่มตะป่ำ สากขรุขระ	มะกรูด ถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ เก้าอี้หวาย

ภาษาไทครั่ง

ไทครั่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
yàːp khú khá	หยาบขรุขระ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
tapum tapam	ตะปุ่มตะป่ำ	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง หนังจระเข้ ลูกยอ

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khúʔ kháʔ	ขรุขระ	มะระขี้นก คางคก
nàʔ nàʔ	หยุ่น	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง

2.4. คำเลียนกริยาวลี

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เลียนแบบวลี เป็นการสร้างคำโดยการเลียนแบบกริยาวลี ซึ่งพบในุ ลักษณะ ได้แก่ กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ และ กริยาช่วย-กริยาหลัก ดังนี้

2.4.1. กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เลียนแบบวลี เป็นการสร้างคำโดยการเลียนแบบกริยาวลี ในลักษณะกริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์

ภาษาไทโซ่ง

ในภาษาไทโซ่งพบเช่น ʔŭnʔĕ: 'อุ่นจัด' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุ เช่น น้ำร้อน โครงสร้างแสดงได้ดังนี้

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ไทโซ่	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔŭnʔĕː	อุ่นจัด	น้ำร้อน
hɔ́ːnʔĕː	ร้อนจัด	น้ำร้อน
hɔ̂ːn cǐː	ร้อนจี๋	น้ำร้อน ต้มจืด
hɔ̂ːn wùːp	ร้อนวูบ	ร่างกาย
hɔ̂ːn wùːpwàːp	ร้อนวูบวาบ	ร่างกาย
kɨ́ːmʔĕː	เย็นจัด	น้ำแข็ง
khĕŋ péʔ	แข็งโป๊ก	ไม้ หิน
ʃiap kíp	เรียบกริบ	พื้นกระดาน
míːnʔĕː	ลื่นปรื๊ด ลื่นมาก	สะพานไม้ บันไดมีตะไคร่ อ่างล้างเท้า
samĕː diː	เรียบเนียน	กระดาษ
yen cíap	เย็นเจี๊ยบ	น้ำแข็ง เย็นมากกว่า kɨ́ːm

ภาษาไทครั่ง

ในภาษาไทครั่งพบเช่น ʔùn lăːy 'อุ่นหลาย' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุ เช่น น้ำร้อน โครงสร้างแสดงได้ดังนี้

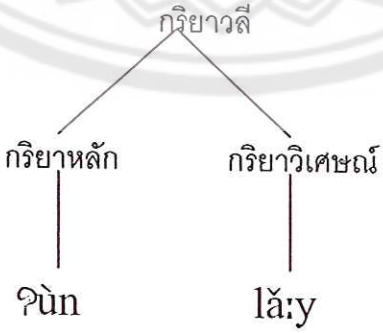

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ไทครั่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn lă:y	อุ่นจัด	น้ำร้อน
hɔ́:n wa:p	ร้อนวาบ	เตาไฟ อากาศร้อน
hɔ́:n wù:p	ร้อนวูบ	ไฟป่า
yen chə̀p	เย็นเชียบ	น้ำแซ่น้ำแข็ง น้ำตก
yen cham	เย็นฉ่ำ	แอร์ อากาศบนภู
yen tă:y	เย็นจัด	น้ำแซ่น้ำแข็ง ตู้เย็น

ภาษาลาวแง้ว

ในภาษาลาวแง้วพบเช่น yen cĭ: 'เย็นจัด' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุ เช่น น้ำแซ่น้ำแข็ง ตู้เย็น น้ำตก ฝนตก อากาศ โครงสร้างแสดงได้ดังนี้

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɔ́:n wá:p	ร้อนวาบ	เตาไฟ อากาศร้อน
hɔ́:n wù:pwá:p	ร้อนวูบ	ไฟป่า
yen cǐ:	เย็นจัด เย็นฉ่ำ เย็นเยือก	น้ำแซ่น้ำแข็ง ตู้เย็น น้ำตก ฝนตก อากาศหนาว

2.4.2. กริยาช่วย-กริยาหลัก

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เลียนแบบวลี เป็นการสร้างคำโดยการเลียนแบบกริยาวลี ในลักษณะกริยาช่วย-กริยาหลัก

ภาษาไทโซ่ง

ในภาษาไทโซ่ง กริยาช่วยพบเป็นคำว่า kɛ:m 'ค่อนข้าง' พบเช่น kɛ:m ca: 'ค่อนข้างสาก' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น กระดาษทรายละเอียด โครงสร้างแสดงได้ดังนี้

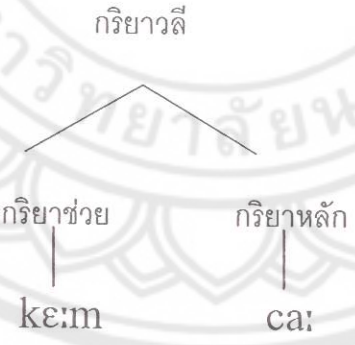

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ไทโซ่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
kɛ:m ca:	ค่อนข้างสาก	กระดาษทรายละเอียด

kɛːm khěŋ	ค่อนข้างแข็ง	ไอสครีมแท่ง
kɛːm míːn	ค่อนข้างลื่น	ตะไคร่จับตามพื้น
kɛːm niăw	ค่อนข้างเหนียว	กาว ข้าวต้ม

ภาษาไทครั่ง

ในภาษาไทครั่ง กริยาช่วยพบเป็นคำปฏิเสธ mây 'ไม่' พบเช่น mây liàp 'ไม่เรียบ' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น มะระ มะกรูด อิฐบล็อค กระดาษ โครงสร้างแสดงได้ดังนี้

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ไทครั่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
mây liàp	ไม่เรียบ ขรุขระ	มะระ มะกรูด อิฐบล็อค กระดาษ

2.5. คำเลียนประโยค

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เลียนแบบประโยค เป็นการสร้างคำโดยการเลียนแบบประโยคหรือภาคแสดง (ในกรณีที่ประธานไม่ปรากฏ)

ภาษาไทโซ่ง

ในภาษาไทโซ่งพบว่าซึ่งส่วนใหญ่มีกริยาเป็นสัมพันธกริยา copular verb คือคำว่า pen 'เป็น' ตามด้วยภาคแสดงคำนาม nominal predicatẽ เช่น pen fùn 'เป็นฝุ่น' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น ถนน โครงสร้างดังนี้

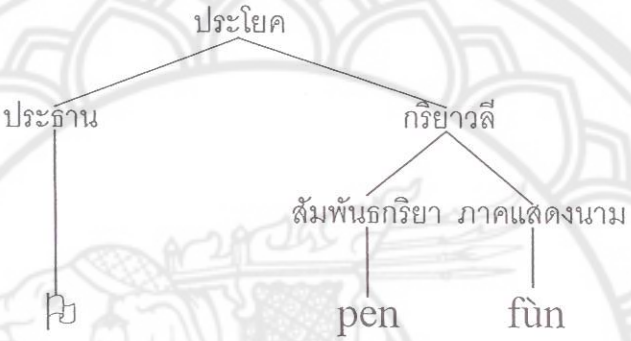

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ไทโซ่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
pen fɔ̃:ɣlaʔiat	เป็นฝอย	ฝอยทอง ฝอยขัดหม้อ
pen fùn	เป็นฝุ่น	ถนน
pen khĕŋkɔ̂:n	เป็นแข็งก้อน	น้ำตาลกรวด หิน
pen khŏn	เป็นขน	ลูกกระทกรก
pen khŭy	เป็นขุย	ผิวหนังที่เกา
pen kuːkuː	เป็นลอนๆ	สังกะสีมุงหลังคา
pen lɔ:n	เป็นคลื่น	สังกะสีหลังคาบ้าน
pen mìaʔ	เป็นเมือก	ยางไม้ ยางมะตูม
pen mèt	เป็นเม็ด	เม็ดแมงลัก
pen nĭawn̤ìːt	เป็นเหนียวหนืด	น้ำยาล้างจาน
pen phèn	เป็นแผ่น	กระดาษ

pen takèt	เป็นเกล็ด	พิมเสน
pen tŭm	เป็นตุ่ม	ยุ่งกัด

อย่างไรก็ตาม ในภาษาไทโซ่งยังพบคำเรียกสัมผัสเลียนประโยค/ภาคแสดงในโครงสร้างอื่นๆ ด้วย ภาคแสดงที่ประกอบด้วย กริยาวลีและกรรมนามวลี เช่น ʔว̆ːn mɨː 'อ่อนมือ' ใช้เรียกไส้เดือน กิ้งกือ งู ปลาไหล และ ประโยคที่ประกอบด้วย ประธาน กริยาวลี และกรรม เช่น man cá khàɨ 'ออกแห้ง' ใช้เรียกขยะที่จวนจะแห้ง โครงสร้างแสดงได้ตามลำดับดังนี้

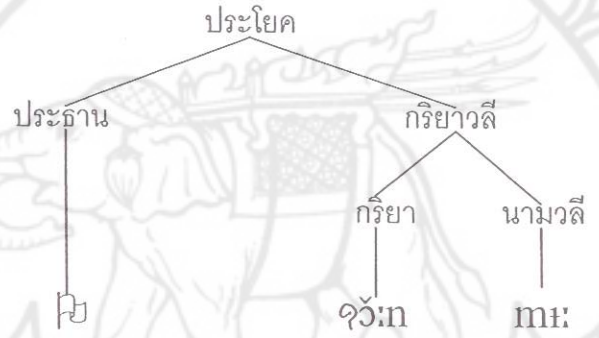

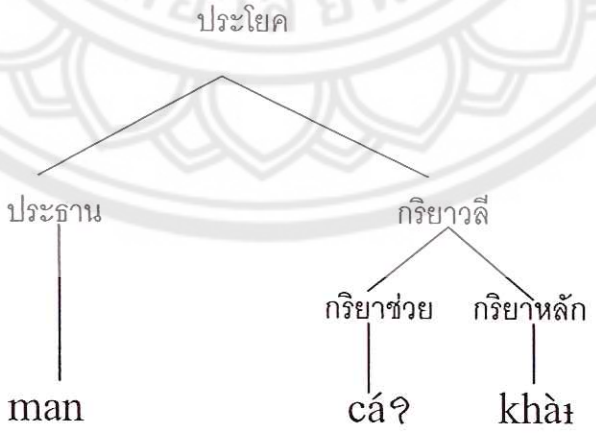

ภาษาไทครั่ง

ในภาษาไทครั่งพบว่าซึ่งส่วนใหญ่มีกริยาเป็นสัมพันธกริยา copular verb คำ ได้แก่ คำว่า khɨː และ pen

คำว่า khɨː 'คือ' มักตามด้วยภาคแสดงกริยา verbal predicate เช่น

khɨː hɛ̀ːŋ 'ออกแห้ง' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด

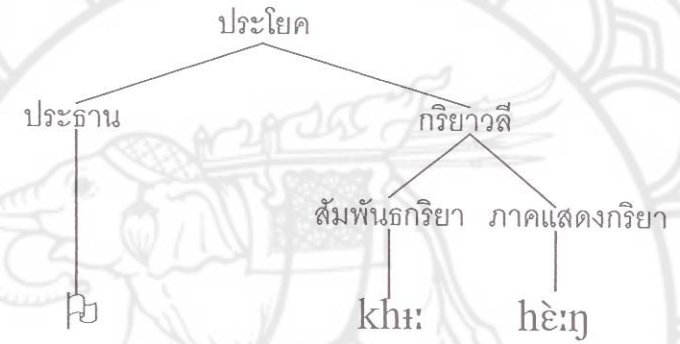

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ไทครั่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khɨː hɛ̀ːŋ	ออกแห้ง	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด
khɨː mɨ̀ːn	ออกลื่น	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
khɨː phâː	เหมือนกำมะหยี่ ผ้าแพร	เสื้อนุ่ม ผ้าเรียบ
khɨː yàːp	ออกสาก	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา

คำว่า pen 'เป็น' ตามด้วยภาคแสดงนาม nominal predicate เช่น

pen fùn 'เป็นฝุ่น' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น พื้นถนน โครงสร้างดังนี้

ประโยค

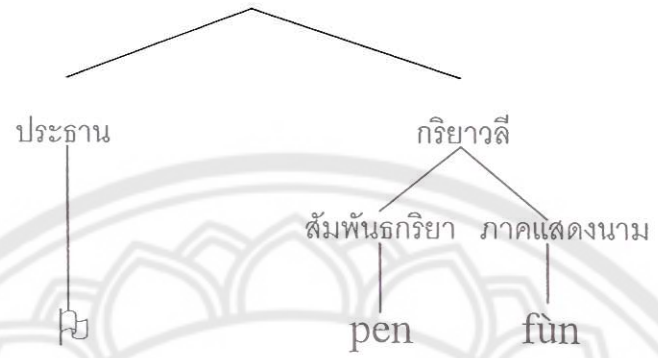

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ไทครั่ง	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
pen fɔ:y	เป็นฝอยๆ	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
pen fun	เป็นฝุ่นๆ	พื้นถนน
pen khu:	เป็นลอนๆ	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
pen mét	เป็นเม็ดๆ	ผื่นตามตัว ฝนตก
pen phɛ̀:n	เป็นแผ่นๆ	กระดาษ กระดาน

ภาษาลาวแง้ว

ในภาษาแง้วพบว่าซึ่งส่วนใหญ่มีกริยาเป็นสัมพันธกริยา copular verb คำ ได้แก่ คำว่า khɨ: และ pen

คำว่า khɨ: 'คือ' มักตามด้วยภาคแสดงกริยา verbal predicate ที่มีการทำให้เป็นนาม nominalization โดยการกำกับด้วยคำบ่งกลุ่มนามแสดงเพศ i: 'อี' เช่น khɨ: ʔi:-mɨ̀:n 'ออกลื่น' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ โครงสร้างดังนี้

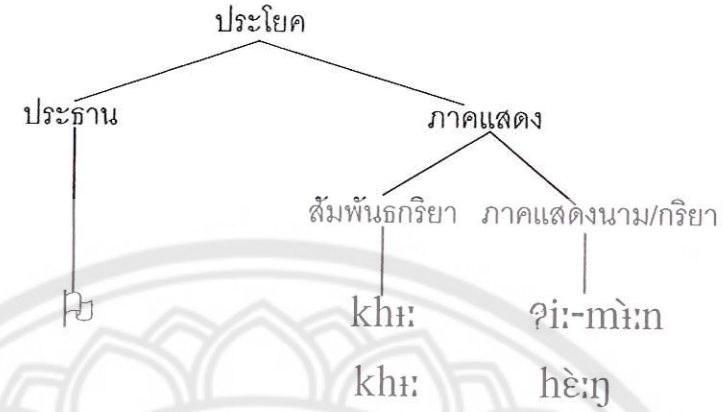

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khɪ: ʔi:-mɪ̀:n	ออกลื่น	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
khɪ: ʔi:-sa:	ออกสาก	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา
khɪ: hɛ̀:ŋ	ออกแห้ง	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด

คำว่า pen 'เป็น' ตามด้วยภาคแสดงนาม nominal predicatẽ เช่น pen fùn 'เป็นฝุ่น' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น พื้นถนน โครงสร้างดังนี้

ตัวอย่างรายการคำแสดงได้ดังนี้

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	วัตถุที่สัมผัส
pen fɔ̌:y	เป็นฝอยๆ	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
pen fùn	เป็นฝุ่นๆ	พื้นถนน
pen khu:	เป็นลอนๆ	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
pen mét	เป็นเม็ดๆ	ผื่นตามตัว ฝนตก
pen phɛ̀:n	เป็นแผ่นๆ	กระดาษ กระดาน

บทที่ 3

ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไท

ในบทนี้กล่าวถึงความหมายของคำเรียกสัมผัสที่แสดงโลกทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว และทัศนคติของชาติพันธุ์ไททั้ง 3 กลุ่มที่มีต่อคำเรียกสัมผัส ดังต่อไปนี้

1. ความหมายและโลกทัศน์

ความหมายและโลกทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่างสะท้อนให้เห็นจากลักษณะด้านต่างๆ ของสิ่งที่สัมผัสที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัส และชนิดของสิ่งที่สัมผัส ดังนี้

1.1. ลักษณะของสิ่งที่สัมผัส

ลักษณะของสิ่งที่สัมผัสที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัสแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ได้แก่ ลักษณะพื้นฐาน (simple features) และลักษณะซับซ้อน (complex features) ดังนี้

1.1.1. ลักษณะพื้นฐาน

ลักษณะพื้นฐานเป็นลักษณะเพียงหนึ่งด้านที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ในภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว พบลักษณะพื้นฐานแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ รูปทรง พื้นผิว เนื้อสาร ความเปียก และอุณหภูมิ ดังนี้

1) รูปทรง

ลักษณะรูปทรงเป็นรูปร่างของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
năː	หนา	หนังสือ
pen fùn	เป็นฝุ่น	ถนน
pen khŏn	เป็นขน	ลูกกระทกรก
pen khŭy	เป็นขุย	ผิวหนังที่เกา
pen kuː-kuː	เป็นลอนๆ	สังกะสีมุงหลังคา
pen lɔːn	เป็นลอน	สังกะสีหลังคาบ้าน
pen mèt	เป็นเม็ด	เม็ดแมงลัก
pen phèn	เป็นแผ่น	กระดาษ
pen takèt	เป็นเกล็ด	พิมเสน
pen tŭm	เป็นตุ่ม	ยุ่งกัด

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
pen fɔːy	เป็นฝอยๆ	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
pen fun	เป็นฝุ่นๆ	พื้นถนน
pen khuː	เป็นลอนๆ	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
pen mét	เป็นเม็ดๆ	ผื่นตามตัว ฝนตก
pen phèːn	เป็นแผ่นๆ	กระดาษ กระดาน

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
pen fɔ̌:y	เป็นฝอยๆ	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
pen fùn	เป็นฝุ่นๆ	พื้นถนน
pen khu:	เป็นลอนๆ	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
pen mét	เป็นเม็ดๆ	ผื่นตามตัว ฝนตก
pen phè:n	เป็นแผ่นๆ	กระดาษ กระดาน

2) พื้นผิว

ลักษณะพื้นผิวของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ca:	สาก	มือ ไม้ ดิน พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม
ca: ca:	สากๆ	ดอกกะหล่ำ คางคก ฟักทอง
fɨ:t	ฝืด	บานประตู กุญแจ หน้า ล้างรถ บันไดรถ
ká:y	ระคาย	ระคายคอ
kɛ:m ca:	ค่อนข้างสาก	กระดาษทรายละเอียด
kɛ:m mɨ́:n	ค่อนข้างลื่น	ตะไคร่จับตามพื้น
khɨ̀: thù:t	ขี้ทูด	ผิวปุ่มปุ่ำ
khúʔ kháʔ	ขรุขระ	พื้นถนน ผิวมะกรูด มะระ อิฐมอญ
kɨ̀aŋ	เกลี้ยง	มะพร้าว

kîaŋ lɔ:n	เกลี้ยงลื่น	ไข่ต้ม
ɭîap	เรียบ	กระดาษ ดิน ถนน
ɭîap kíp	เรียบกริบ	พื้นกระดาน
ɭîap ɭîap	เรียบๆ	พื้นถนน
ɭîap mɨ́:n	เรียบลื่น	ไข่ต้ม สบู่
mɨ́:n	ลื่น	พื้นบันได เขียด ว่านหางจระเข้
mɨ́:n ʔě:	ลื่นมาก	สะพานไม้ บันไดมีตะไคร่ อ่างล้างเท้า
mɨ́:n kîaŋ	ลื่นเกลี้ยง	ลูกมะนาว
mɨ́:n mɨ́:n	ลื่นๆ	ถนน
mɨ́:n man	ลื่นมัน	พื้นหินอ่อน
mɨ́:n pìan	ลื่นเปื้อน	น้ำตาลตกพื้นบ้าน
mɨ́:n ca:	ลื่นสาก	ผ้าขาวม้า
mɨ́:n ɭîap	ลื่นเรียบ	กระเบื้องปูพื้น
nian ɭîap	เนียนเรียบ	กระจก
ɲă:p	หยาบ	กระดาษทราย
pìan	ด้าน	พื้นด้าน
piaŋ	เรียบ	พื้นกระเจียง
sà:k ca:	สากด้าน	หินลับมีด หนวดเครา ข้าวโพดอ่อน
samə̌: di:	เสมอดี	กระดาษ
tapŭm tapăm	ตะปุ่มตะป่ำ	มะกรูด ถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ เก้าอี้หวาย

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
fɨ:t	ฝืด	กล่องโฟม กระเบื้องห้องน้ำ
fɨ:t dâ:n	ฝืดด้าน	ผิวต้นมะพร้าว ต้นหมาก
fɨ:t fɨ:t	ฝืดๆ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด
fɨ:t sa:	ฝืดสาก	พื้นซีเมนต์
khɨ: mɨ:n	ออกลื่น	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
khɨ: phâ:	เหมือนกำมะหยี่ ผ้าแพร	เสื้อนุ่ม ผ้าเรียบ
khɨ: yà:p	ออกสาก	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา
khan	คัน ระคาย	กระทกรก หมามุ่ย ใบหญ้า
kha:y	ฝืด	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่
khúʔkháʔ	ขรุขระ	มะระขี้นก คางคก
lɨn	ลื่น	ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย
liàp	เรียบ	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน
liàp mɨn	เรียบลื่น เกลี้ยงลื่น	น้ำกระด้าง
liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap liap	เรียบๆ	แผ่นกระดาษ
liap mɨ:n	เรียบลื่น	ใบตอง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
mɨ:n	ลื่น	พื้นน้ำมัน
mɨ:n liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม
mɨ:n mɨ:n	ลื่นๆ	น้ำบนพื้น
mɨ:n man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
mɨ:n nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน

mây liàp	ไม่เรียบ ขรุขระ	มะระ มะกรูด อิฐบล็อค กระดาษ
man	มัน	น้ำมัน
man liâp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
man mɨ̀ːn	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
saː	หยาบ	ทราบหยาบ กากมะพร้าว กระดาษสา
saː dâːn	สากด้าน	หินลับมีด หินขัดตัว
saː khúʔkháʔ	สากขรุขระ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
saː yàːp	สากหยาบ	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้
tapum tapam	ตะปุ่มตะป่ำ	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง
yàːp	หยาบ สาก	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา
yàːp kadàːŋ	หยาบกระด้าง	ผ้าดิบ
yàːp khúʔkháʔ	หยาบขรุขระ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
yàːp saː	หยาบสาก	ครก หินโม่แป้ง

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
fɨ̀ːt fɨ̀ːt	ฝืดๆ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา
khɨː ɨːmɨ̀ːn	ออกลื่น	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
khɨː ɨːʰsaː	ออกสาก	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา
khú khá	ขรุขระ	มะระขี้นก คางคก
kiâŋ	เกลี้ยง	น้ำกระด้าง
liàp	เรียบ	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น
liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap liap	เรียบๆ	แผ่นกระดาษ

liap mɨːn	เรียบลื่น	ใบตอง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
mɨːn	ลื่น	พื้นน้ำมัน ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย
mɨːn kǐaŋ	ลื่นเกลี้ยง	มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
mɨːn liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม
mɨːn mɨːn	ลื่นๆ	น้ำบนพื้น
mɨːn man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
mɨːn nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
man	มัน	น้ำมัน
man liàp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
man mɨːn	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
nə̀ nà	หยุ่น	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง
ɲàːp	หยาบ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา
ɲàːp khúʔkháʔ	หยาบขรุขระ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
ɲàːp ɲàːp	หยาบๆ	ทราย กระดาษสา
ɲàːp saː	หยาบสาก	ครก หินโม่แป้ง
saː	ฝืด หยาบ สาก	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่
saː dàːn	สากด้าน	หินลับมีด หินขัดตัว
saː khúʔkháʔ	สากขรุขระ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
saː yàːp	สากหยาบ	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้
talùk	ตะปุ่มตะป่ำ	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง

3) เนื้อสาร

ลักษณะเนื้อสารของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ̌ːn	อ่อน	เนื้อคน
ʔɔ̌ːn mɨː	อ่อนมือ	ไส้เดือน กิ้งกือ งู ปลาไหล
ʔɔ́ːn nǐm	อ่อนนิ่ม	เนื้อคน
ʔɔ́ːn nûm	อ่อนนุ่ม	สำลี กล้วยสุกงอม ผักเละๆ
kɔ́p	กรอบ	ขนมปัง พริกแห้ง ข้าวเกรียบ ไม้ พลาสติก
kaːdâːŋ	กระด้าง	กระเบื้อง
kɛːm khěŋ	ค่อนข้างแข็ง	ไอสครีมแท่ง
kɛːm niăw	ค่อนข้างเหนียว	กาว ข้าวต้ม
khěŋ	แข็ง	หิน ไม้ ปูน เหล็ก
khěŋ péʔ	แข็งโป๊ก	ไม้ หิน
khěŋ kɔ́p	แข็งกรอบ	กระจก
khěŋ kàdâːŋ	แข็งกระด้าง	ก้อนหิน
khìː ǐm	ขี้ลิ่ม	กล้วยสุกบด ผลไม้เน่า ทุเรียนเละ
khùn	ข้น	นม น้ำมัน
la iát	ละเอียด	น้ำตาล แป้ง ทราย ผงชูรส ฝุ่น
lěːw	เหลว	ของเหลว น้ำยา น้ำปลา
lěːw lěːw	เหลวๆ	ต้มมัน
lé	เละ	โคลน โจ๊ก กล้วยหอม ข้าวต้ม

lé? kʰ̀un	เละขุ่น	โยเกิรต์
lé? nĭaw	เละเหนียว	ผลไม้สุกๆ
nə́ʔ ná?	เหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว
nɨ̀ːt	หนืด	ตังเม น้ำตาลเคี่ยว เฉาก๊วย ปลิงทะเล
nĭm niăw	นิ่มเหนียว	ข้าวเหนียว
nĭm pĭay	นิ่มเปื่อย	ขนมกวน
niăw	เหนียว	กาว ข้าวเหนียว แป้งเคี่ยว
niăw lĕːw	เหนียวเหลว	กาว น้ำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า
niăw nə́?-ná?	เหนียวเหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว
niăw nɨ́ːt	เหนียวหนืด	จาระบี ซอสมะเขือเทศ ครีมสลัด
niăw săɬ	เหนียวใส	กาว
num nim	นุ่มนิ่ม	กล้วยสุก สำลี นุ่น
pen mɬa?	เป็นเมือก	ยางไม้ ยางมะตูม
pen nĭaw-nɨ̀ːt	เป็นเหนียวหนืด	น้ำยาล้างจาน
yòn	หยุ่น	ดินอ่อน ขนมอ่อน

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ̀ːn	อ่อน หยุ่น	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง
kɔ̀ːp	กรอบ	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
kɔ̀ːp kɔ̀ːp	กรอบๆ	ข้าวโพด ใบไม้
kaːdâːŋ	กระด้าง	น้ำ
kʰĕŋ	แข็ง	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
kʰĕŋ kaːdâːŋ	แข็งกระด้าง	น้ำฝน

khùn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
khùn lĕw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
laʔiàt	ละเอียด	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
lĕ:w	เหลว	น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน น้ำราดหน้า
lĕ:w khùn	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lĕ:w lĕ:w	เหลวๆ	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
lĕ:w léʔ	เหลวเละ	ดินโคลน
lĕ:w niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
léʔ	เละ	กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก
léʔ khòn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ lĕ:w	เละเหลว	น้ำทุเรียน
léʔ léʔ	เละๆ	ผลไม้เน่า โจ๊ก
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน
nɨ̀:t	หนืด	น้ำตาลไหม้ จาระบี
niăw	เหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน
niăw khòn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lĕ:w	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw nə nà	เหนียวเหนอะหนะ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
niăw nɨ̀:t	เหนียวหนืบ	ยางมะละกอ
niăw niăw	เหนียวๆ เหนียวหนืด	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก๊วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ
nùm	นุ่ม นิ่ม ละมุน หยุ่น	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สาลี ผ้าขนหนู

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
kɔ̀ːp	กรอบ	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
kɔ̀ːp kɔ̀ːp	กรอบๆ	ข้าวโพด ใบไม้
kaːdâːŋ	กระด้าง	น้ำ
khěŋ	แข็ง	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
khûn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
khûn lěw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
laʔiàt	ละเอียด	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
lěːw	เหลว	น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน น้ำราดหน้า
lěːw lěːw	เหลวๆ	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
lěːw léʔ	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lěːw léʔ	เหลวเละ	ดินโคลน
lěːw niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
léʔ	เละ	กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก
léʔ khùn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ lěːw	เละเหลว	น้ำทุเรียน
léʔ léʔ	เละๆ	ผลไม้เน่า โจ๊ก
léʔ mɨːn	เละลื่น	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง
nɨːt	หนืด	น้ำตาลไหม้ จาระบี
nîːm	นิ่ม	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู
niăw	เหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง
niăw khùn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lěʔ	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw nɨp	เหนียวหนืบ	ยางมะละกอ ยางมะพร้าว

niăw nɨ:t	เหนียวหนืด	จาระบี ไอศครีม
niăw niăw	เหนียวๆ	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก๊วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ
nùm	นุ่ม ละมุน	กาแฟ นมสด น้ำมะพร้าว
nû:m	นุ่ม	สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม ผ้ากำมะหยี่
yè.ʔ	แหยะ	อุจจระ พื้นดินแฉะ
yèʔ yèʔ	แหยะๆ	พื้นแฉะ

4) ความเปียก

ลักษณะความเปียกของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ลักษณะความเปียกในภาษาไทโซ่งพบโดยไล่ระดับจากเปียกน้อยที่สุดหรือแห้งไปเปียกมากที่สุดหรือได้ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɛ̀:ŋ	แห้ง	เสื้อ เนื้อ ปลา พื้น
khăɬ	แห้ง	ผ้าแห้ง
man cáʔ khàɬ	มันจวนแห้ง	ขยะที่จวนแห้ง
màːt	หมาด	ผ้า
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้า
cɨ́:n	ชื้น	กระสอบ
mîk	ชื้น	ผ้า
piáʔ cɨ́:n	เปียกชื้น	ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้

piáʔ	เปียก	น้ำ ผลไม้สุกงอมเละ ไม้
piáʔ chôːk	เปียกโชก	ตากฝน
pîaʔ chéʔ	เปียกแฉะ	ผ้า
chéʔ	แฉะ	เสื้อเปียกฝน ผ้า พื้นดิน มะม่วงสุก ทุเรียนงอม

ภาษาไทครั่ง

ลักษณะความเปียกในภาษาไทครั่งพบโดยไล่ระดับจากเปียกน้อยที่สุดหรือแห้งไปเปียกมากที่สุดหรือได้ดังนี้

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hèːŋ	แห้ง	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
hèːŋ hèːŋ	แห้งๆ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
khɪː hèːŋ	ออกแห้ง	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด
màːt	หมาด	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้าตากแดด
chéʔ chéʔ	แหยะๆ	พื้นแฉะ
chéʔ	แฉะ แหยะ	อุจจาระ พื้นดินแฉะ
piàk	เปียก	น้ำ สำลีชุบน้ำ น้ำฝนตก ผ้าชื้น ผ้าเปียก
piàk chéʔ	เปียกแฉะ	ตัวเปียกฝน
piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน

ภาษาลาวแง้ว

ลักษณะความเปียกในภาษาลาวแง้วพบโดยไล่ระดับจากเปียกน้อยที่สุดหรือแห้งไปเปียกมากที่สุดหรือได้ดังนี้

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɛ̀:ŋ	แห้ง	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
hɛ̀:ŋ hɛ̀:ŋ	แห้งๆ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
màːt	หมาด	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้าตากแดด
piák piák	เปียกๆ	น้ำฝนตก ผ้าซื้น ผ้าเปียก
piák	เปียก	น้ำ สำลีชุบน้ำ
piàk sɛ́ᵊ	เปียกแฉะ	ตัวเปียกฝน
piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน
piàk sók	เปียกโชก	ผ้าตากฝน

5) อุณหภูมิ

ลักษณะอุณหภูมิของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ลักษณะอุณหภูมิของวัตถุในภาษาไทโซ่งพบโดยไล่ระดับจากหนาวน้อยที่สุดหรือร้อนมากที่สุดไปหนาวมากที่สุดหรือร้อนน้อยที่สุดได้ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɔ̂ːn cǐː	ร้อนจี๋	น้ำร้อน ต้มจืด
hɔ́ːn ěː	ร้อนจัด	น้ำร้อน
hɔ́ːn	ร้อน	ไฟ ถ่านสุก น้ำมันร้อน
hɔ̂ːn wùːp	ร้อนวูบ	ร่างกาย
hɔ̂ːn wùːpwàːp	ร้อนวูบวาบ	ร่างกาย
ʔǔn ʔěː	อุ่นจัด	น้ำร้อน
ʔǔn	อุ่น	น้ำ อากาศ
kɨ́ːm kɨ́ːm	เย็นๆ	น้ำ
kɨ́ːm	เย็น	น้ำแข็ง อากาศ
nǎːw kɨ́ːm	หนาวเย็น	น้ำแข็ง น้ำค้าง
yen kɨ́ːm	เย็นเยือก	ลมหนาวพอทนไหว
kɨ́ːm ʔěː	เย็นจัด	น้ำแข็ง
yen cíap	เย็นเจี๊ยบ	น้ำแข็ง เย็นมากกว่า kɨ́ːm

ภาษาไทครั่ง

ลักษณะอุณหภูมิของวัตถุในภาษาไทครั่งพบโดยไล่ระดับจากหนาวน้อยที่สุดหรือร้อนมากที่สุดไปหนาวมากที่สุดหรือร้อนน้อยที่สุดได้ดังนี้

คำภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	สิ่งที่สัมผัส
hɔ́ːn	ร้อน	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
hɔ́ːn waːp	ร้อนวาบ	เตาไฟ อากาศร้อน
hɔ́ːn wùːp	ร้อนวูบ	ไฟป่า
yen	เย็น	น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด

yen cham	เย็นฉ่ำ	แอร์ อากาศบนภู
yen chàp	เย็นเชียบ	น้ำแซ่น้ำแข็ง น้ำตก
yen nǎ:w	เย็นหนาว เย็นเยือก	ฝนตก อากาศหนาว
yen khěŋ	เย็นแข็ง	เนยแข็ง น้ำแข็ง
yen tǎ:y	เย็นจัด	น้ำแซ่น้ำแข็ง ตู้เย็น

ภาษาลาวแง้ว

ลักษณะอุณหภูมิของวัตถุในภาษาลาวแง้วพบโดยไล่ระดับจากหนาวน้อยที่สุดหรือร้อนมากที่สุดไปหนาวมากที่สุดหรือร้อนน้อยที่สุดได้ดังนี้

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɔ́:n wá:p	ร้อนวาบ	เตาไฟ อากาศร้อน
hɔ́:n wù:pwá:p	ร้อนวูบ	ไฟป่า
hɔ́:n	ร้อน	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
ʔùn	อุ่น	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
ʔùn ʔùn	อุ่นๆ	น้ำอุ่น อากาศ
yen	เย็น	น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด
yen cǐ:	เย็นจัด เย็นฉ่ำ เย็นเยือก	น้ำแซ่น้ำแข็ง ตู้เย็น น้ำตก ฝนตก

1.1.2. ลักษณะซับซ้อน

ลักษณะซับซ้อนเป็นลักษณะพื้นฐาน 2 ด้านที่ปรากฏร่วมกันในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ โดยปรากฏเฉพาะคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบเท่านั้น ลักษณะซับซ้อนบ่งให้เห็นถึงระบบคิดเกี่ยวกับลักษณะวัตถุที่มีความซับซ้อนหลายด้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ลักษณะซับซ้อนที่พบในภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว แสดงได้ดังในตารางและรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงคำเรียกสัมผัสในภาษาชาติพันธุ์ไท (ไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว) ที่มีความหมายในลักษณะซับซ้อน

	รูปทรง	พื้นผิว	เนื้อสาร	ความเปียก	อุณหภูมิ
รูปทรง			โซ่ง ครั่ง แง้ว		
พื้นผิว		โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	ครั่ง แง้ว	โซ่ง
เนื้อสาร	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว
ความเปียก		ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว
อุณหภูมิ		โซ่ง	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง

ภาษาไทโซ่งมีคำเรียกสัมผัสที่มีความหมายเป็นลักษณะซับซ้อนระหว่างลักษณะความหมาย 2 ลักษณะ ดังนี้

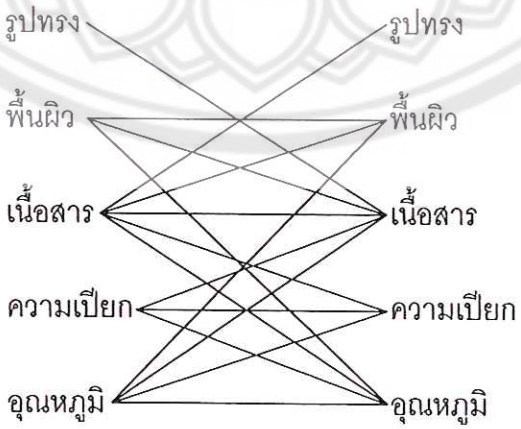

ภาษาไทครั่งมีคำเรียกสัมผัสที่มีความหมายเป็นลักษณะซับซ้อนระหว่างลักษณะความหมาย 2 ลักษณะ ดังนี้

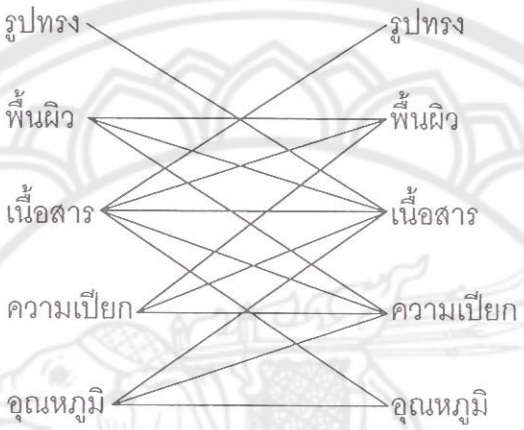

ภาษาลาวแง้วมีคำเรียกสัมผัสที่มีความหมายเป็นลักษณะซับซ้อนระหว่างลักษณะความหมาย 2 ลักษณะ ดังนี้

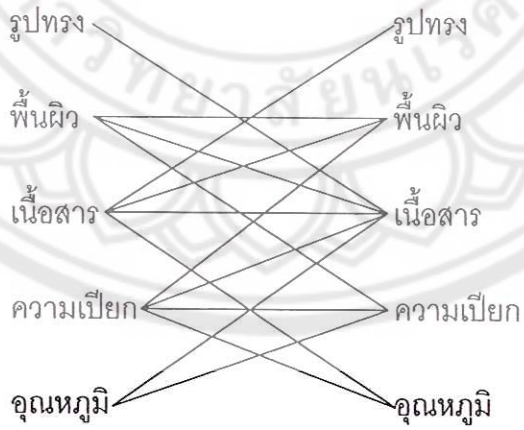

คำเรียกสัมผัสที่มีความหมายในลักษณะซับซ้อนในภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว กล่าวได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1.2.1. ลักษณะซับซ้อนที่เกิดจากลักษณะประเภทเดียวกัน

1) พื้นผิว-พื้นผิว เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
kǐaŋ lɔ:n	เกลี้ยงลื่น	ไข่ต้ม
ǐap mɨ́:n	เรียบลื่น	ไข่ต้ม สบู่
mɨ́:n kǐaŋ	ลื่นเกลี้ยง	ลูกมะนาว
mɨ́:n man	ลื่นมัน	พื้นหินอ่อน
mɨ́:n pìan	ลื่นเป็นน	น้ำตาลตกพื้นบ้าน
mɨ́:n ca:	ลื่นสาก	ผ้าขาวม้า
mɨ́:n ǐap	ลื่นเรียบ	กระเบื้องปูพื้น
nian ǐap	เนียนเรียบ	กระจก
sà:k ca:	สากด้าน	หินลับมีด หนวดเครา ข้าวโพดอ่อน

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
fɨ̄:t dâ:n	ฝืดด้าน	ผิวต้นมะพร้าว ต้นหมาก
fɨ̄:t sa:	ฝืดสาก	พื้นซีเมนต์
liàp mɨ̀n	เรียบลื่น เกลี้ยงลื่น	น้ำกระด้าง

liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap mɨ:n	เรียบลื่น	ใบตอง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
mɨ:n liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม
mɨ:n man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
mɨ:n nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
man liâp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
man mɨ:n	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
sa: dâ:n	สากด้าน	หินลับมีด หินขัดตัว
sa: khúʔkháʕ	สากขรุขระ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
sa: yà:p	สากหยาบ	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้
yà:p sa:	หยาบสาก	ครก หินโม่แป้ง

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap mɨ:n	เรียบลื่น	ใบตอง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
mɨ:n klĭaŋ	ลื่นเกลี้ยง	มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
mɨ:n liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม
mɨ:n man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก

mɨ:n nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
man liàp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
man mɨ:n	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
ɲà:p khúʔkháʔ	หยาบขรุขระ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
ɲà:p sa:	หยาบสาก	ครก หินโม่แป้ง
sa: dà:n	สากด้าน	หินลับมีด หินขัดตัว
sa: khúʔkháʔ	สากขรุขระ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
sa: yà:p	สากหยาบ	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้

2) เนื้อสาร-เนื้อสาร เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khěŋ kɔ́p	แข็งกรอบ	กระจก
khěŋ kàdâ:ŋ	แข็งกระด้าง	ก้อนหิน
léʔ khǹun	เละขุ่น	โยเกิร์ต
léʔ nǐaw	เละเหนียว	ผลไม้สุกๆ
nǐm niǎw	นิ่มเหนียว	ข้าวเหนียว
nǐm pɨay	นิ่มเปื่อย	ขนมกวน
niǎw lě:w	เหนียวเหลว	กาว น้ำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า
niǎw nɔ́ʔnáʔ	เหนียวเหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
niǎw nɨ́:t	เหนียวหนืด	จาระบี ซอสมะเขือเทศ ครีมสลัด
niǎw sǎɨ	เหนียวใส	กาว
num nim	นุ่มนิ่ม	กล้วยสุก สำลี นุ่น

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khùn lĕw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
klĕŋ kadà:ŋ	แข็งกระด้าง	น้ำฝน
lĕ:w khùn	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lĕ:w léʔ	เหลวเละ	ดินโคลน
lĕ:w niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
léʔ khòn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ lĕ:w	เละเหลว	น้ำทุเรียน
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง
niăw khòn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lĕ:w	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw nɔ̀ɔnàʔ	เหนียวเหนอะหนะ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
niăw nì:t	เหนียวหนึบ	ยางมะละกอ
niăw niăw	เหนียวๆ เหนียวหนืด	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก๊วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khûn lĕw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
lĕ:w léʔ	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lĕ:w léʔ	เหลวเละ	ดินโคลน
lĕ:w niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า

léʔ khùn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ lĕːw	เละเหลว	น้ำทุเรียน
léʔ mɨ̀ːn	เละลื่น	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน
niăw khùn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lĕʔ	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw nɨ̀p	เหนียวหนืบ	ยางมะละกอ ยางมะพร้าว
niăw nɨ̀ːt	เหนียวหนืด	จาระบี ไอศครีม
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก๊วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ

3) ความเปียก-ความเปียก เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสาร ในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

4)

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
pîaᵚchéʔ	เปียกแฉะ	ผ้า
piáᵚcɨ́ːn	เปียกชื้น	ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้
piáᵚchôːk	เปียกโชก	ตากฝน

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	**ภาษาไทยมาตรฐาน**	**ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส**
piàk chéʔ	เปียกแฉะ	ตัวเปียกฝน
piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาไทแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
piàk sɛ́ʔ	เปียกแฉะ	ตัวเปียกฝน
piàk sók	เปียกโชก	ผ้าตากฝน
piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน

5) อุณหภูมิ-อุณหภูมิ เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
nǎːw̩kɨ́ːm	หนาวเย็น	น้ำแข็ง น้ำค้าง
yeŋ̩kɨ́ːm	เย็นเยือก	ลมหนาวพอทนไหว

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	วัตถุที่สัมผัส
yen nǎːw	เย็นหนาว เย็นเยือก	ฝนตก อากาศหนาว

1.1.2.2. ลักษณะซับซ้อนที่เกิดจากลักษณะต่างประเภทกัน

1) รูปทรง-เนื้อสาร/เนื้อสาร-รูปทรง เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะรูปทรงและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
nă:-nûm	หนานุ่ม	ฟูก
pen fɔ̌:y-laʔiat	เป็นฝอยละเอียด	ฝอยทอง ฝอยขัดหม้อ
pen khěŋ-kɔ̂:n	เป็นแข็งก้อน	น้ำตาลกรวด หิน

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
nă: nûm	หนานุ่ม	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
nă: nûm	หนานุ่ม	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก

2) พื้นผิว-เนื้อสาร/เนื้อสาร-พื้นผิว เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
caˌ:khěŋ	สากแข็ง	หินลับมีด ใบอ้อย
caˌ:laʔiat	สากละเอียด	กระดาษทรายละเอียด
caˌ:ńîm	สากนิ่ม	เสื้อยืด
ɭiapkhěŋ	เนียนแข็ง	พื้นกระเจียง
mí:ˌnním	ลื่นนิ่ม	แป้งมัน

mɨ́ːn̩khěŋ	ลื่นแข็ง	กระเบื้องปูพื้น
mɨ́ːn̩lěːw	ลื่นเหลว	สบู่ น้ำยาล้างจาน
mɨ́ːn̩lé˧˩	ลื่นเละ	โคลน
ɲăːpkaːdâːŋ	หยาบกระด้าง	กากมะพร้าว ผ้าดิบ กระสอบทราย
khěŋcaː	แข็งสาก	หินลับมีด หันขัดตัว บวบแห้ง
khěŋkhúʔkhá˧˩	แข็งขรุขระ	ผักหวาน ก้อนหิน ถนน
khěŋmɨ́ːn	แข็งลื่น	กระเบื้องปูพื้น
là˧˩iàt̩mɨn	ละเอียดลื่น	แป้งมัน
lěːw̩man	เหลวมัน	ต้มหมู ต้มเผือก
lěːw̩pîan	เหลวเปื้อน	โคลน
nîm̩mɨ́ːn	นิ่มลื่น	ปลาไหล ทาก
niăw̩caː	เหนียวสาก	วุ้น ฟองน้ำ
niăw̩mîn	เหนียวลื่น	น้ำมัน
niăw̩man	เหนียวมัน	กาวลาเท็กซ์ แป้งมันเคี่ยว ยางมะละกอ
nûm̩caː	นุ่มสาก	ผ้าลูกฟูก

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
la˧˩iàt mɨːn	ละเอียดลื่น	หินลับมีด
la˧˩iàt saː	ละเอียดสาก	ไหมพรม น้ำอุ่น
lěːw mɨːn	เหลวลื่น	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
lé˧˩ mɨːn	เละลื่น	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า

niăw mɨ:n	เหนียวลื่น	น้ำยาล้างจาน
liap nùm	เรียบนุ่ม	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน
mɨ:n khĕŋ	ลื่นแข็ง	พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ
mɨ:n lĕ:w	ลื่นเหลว	ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
mɨ:n léʔ	ลื่นเละ	วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน
mɨ:n nĭm	ลื่นหยุ่น	หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้
mɨ:n niăw	ลื่นเหนียว	แชมพู กาวใส
man khĕŋ	มันแข็ง	เนย กระจก
man lĕ:w	มันเหลว	น้ำมัน
man niăw	มันเหนียว	จาระบี วาสลีน
sa: khĕŋ	สากแข็ง	ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด
sa: laʔiat	สากละเอียด	ทรายละเอียด
sa: nĭm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้
sa: nùm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก
yà:p khĕŋ	หยาบแข็ง	น้ำตาลกรวด หิน

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
laʔiàt mɨ:n	ละเอียดลื่น	หินลับมีด
laʔiàt sa:	ละเอียดสาก	ไหมพรม น้ำอุ่น
lĕ:w mɨ:n	เหลวลื่น	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
liap nûm	เรียบนุ่ม	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน
mɨ:n khĕŋ	ลื่นแข็ง	พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ

mɨːn léʔ	ลื่นเละ	วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก
mɨːn nûm	ลื่นหยุ่น	หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้ เฉาก๊วย
man khěŋ	มันแข็ง	เนย กระจก
man lěʔ	มันเละ	น้ำมัน
man niăw	มันเหนียว	จาระบี วาสลีน
niăw mɨːn	เหนียวลื่น	น้ำยาล้างจาน
niăw nəˀnàˀ	เหนียวเหนอะหนะ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
ɲàːp kadàːŋ	หยาบกระด้าง	ผ้าดิบ
ɲàːp khěŋ	หยาบแข็ง	น้ำตาลกรวด หิน
saː khěŋ	สากแข็ง	ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด
saː laˀiat	สากละเอียด	ทรายละเอียด
saː nùm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก
saː nûm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้

3) พื้นผิว-อุณหภูมิ เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและอุณหภูมิในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

คำภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
mɨːn̩yen	ลื่นเย็น	น้ำแข็ง

4) พื้นผิว-ความเปียก เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและความเปียกในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
saː hɛ̌ːŋ	สากแห้ง	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
saː hɛ̌ːŋ	สากแห้ง	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง

4) อุณหภูมิ-ความเปียก เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะอุณหภูมิและความเปียกในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔǔn̤hɛ̀ːŋ	อุ่นแห้ง	น้ำร้อน

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn hêːŋ	อุ่นจัด	น้ำร้อน
yen chàm	เย็นฉ่ำ	แอร์ อากาศบนภู

5) อุณหภูมิ-เนื้อสาร/เนื้อสาร-อุณหภูมิ เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะอุณหภูมิและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
kɨ:m̩khĕŋ	เย็นแข็ง	น้ำแข็ง
kɨ:m̩niăw	เย็นเหนียว	ดินเหนียว
khĕŋ-kɨ́:m	แข็งเย็น	น้ำแข็ง

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
yen niăw	เย็นเหนียว	กาวใส แงมัน

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
yen khĕŋ	เย็นแข็ง	เนยแข็ง น้ำแข็ง
yen niăw	เย็นเหนียว	กาวใส แงมัน

6) ความเปียก-เนื้อสาร เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะความเปียกและเนื้อสาร ในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɛ̀:ŋkɔ́:p	แห้งกรอบ	ใบไม้แห้ง ข้าวเกรียบ

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɛ̀:ŋ kɔ̀:p	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɛ̀:ŋ kɔ̀:p	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง

1.2. ชนิดของสิ่งที่สัมผัส

สิ่งที่สัมผัสเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ควบคู่ไปกับคำเรียกสัมผัส สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุสิ่งแวดล้อมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่มักได้เห็นได้สัมผัสในชีวิตประจำวันและฝังอยู่ในระบบคิดและจิตสำนึกพร้อมที่จะเอ่ยออกมาเป็นคำพูดโดยไม่ลังเลใช้เวลาในการนึกคิด สิ่งที่สัมผัสพบแบ่งโดยกว้างออกเป็น 9 ชนิด ได้แก่ วัตถุธรรมชาติ อวัยวะ สัตว์ พืชผักผลไม้ อาหารและเครื่องปรุง ข้าวของเครื่องใช้ วัสดุและอุปกรณ์ สิ่งก่อสร้าง และประสบการณ์ ดังนี้

1.2.1. วัตถุธรรมชาติ

ธรรมชาติแวดล้อมที่มีบทบาทและสัมผัสได้ในชีวิตประจำวันและฝังอยู่ในจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ไท สามารถสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติแวดล้อมและภูมิอากาศท้องถิ่นได้ มีดังนี้

ไทโซ่ง

ของเหลว โคลน ดิน ดินเหนียว ดินอ่อน ทราย น้ำ น้ำค้าง ฝน ฝุ่น ไฟ ลมหนาว หิน อากาศ

ไทครั่ง

ก้อนหิน ดิน ดินโคลน ดินเหนียว น้ำ น้ำตก น้ำฝน พื้นดิน ไฟป่า ละอองฝน หิน อากาศ

ลาวแง้ว

ก้อนหิน ดิน ดินโคลน ดินเหนียว น้ำ น้ำตก น้ำฝน พื้นดิน ไฟป่า ละอองฝน หิน อากาศ ทราย

1.2.2. อวัยวะ

อวัยวะที่สัมผัสได้และประสบการณ์เกี่ยวกับอวัยวะนั้นๆ ซึ่งฝังอยู่ในจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ไทมีดังนี้

ไทโซ่ง

เนื้อคน ผิวหนังที่เกา ผิวหนังเป็นปุ่มป่ำ มือ ร่างกาย หนวดเครา หน้า เหงื่อ

ไทครั่ง

ผื่นตามตัว หนวดเครา อุจจาระ

ลาวแง้ว

ผื่นตามตัว หนวดเครา อุจจาระ

1.2.3. สัตว์

สัตว์และอวัยวะหรือผลผลิตจากสัตว์ที่อยู่ในธรรมชาติแวดล้อมและมีบทบาทในชีวิตประจำวัน ซึ่งฝังอยู่ในจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ไท สามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบนิเวศท้องถิ่นได้ มีดังนี้

ไทโซ่ง

กิ้งกือ เขียด คางคก งู หาก ปลา ปลาไหล ปลิงทะเล ไส้เดือน

ไทครั่ง

คางคก น้ำผึ้ง ปลาไหล เปลือกไข่ หนังจระเข้

ลาวแง้ว

คางคก น้ำผึ้ง ปลาไหล เปลือกไข่ หนังจระเข้

1.2.4. พืช ผัก และผลไม้

พืช ผัก และผลไม้ที่อยู่ในธรรมชาติแวดล้อมและมีบทบาทที่มักใช้ในชีวิตประจำวันหรือเป็นประสบการณ์ ซึ่งฝังอยู่ในจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ไท สามารถสะท้อนให้เห็นถึงพืชท้องถิ่น ส่วนประกอบที่นำมาใช้บริโภค ตลอดจนกรรมวิธีที่บริโภค มีดังนี้

ไทโซ่ง

กระทกรก กล้วย กล้วยหอม กากมะพร้าว ข้าวโพดอ่อน ข้าวเหนียว ดอกกะหล่ำ ทุเรียน นุ่น ใบอ้อย ผลไม้กรอบทุกชนิด ผักหวาน พริกแห้ง พิมเสน ฟักทอง มะกรูด มะนาว มะพร้าว มะระ เม็ดแมงลัก ยางมะตูม ยางมะละกอ ยางไม้ ว่านหางจระเข้ เห็ดหอม

ไทครั่ง

กระทกรก กล้วยสุก กากมะพร้าว ข้าวโพด แงมัน ต้นหมาก ตะไคร่น้ำ แตงโม น้อยหน่า ใบตอง ใบไม้ ใบหญ้า ใบอ้อย ผิวต้นมะพร้าว ผิวเปลือกมะพร้าว ฝักละหุ่ง พริกป่น ฟักทอง มะกรูด มะเขือยาว มะนาว มะระ มะระขี้นก ยางกล้วย ยางมะละกอ ลูกยอ ว่านหางจระเข้ หมามุ่ย หยวกกล้วย เห็ดฟาง เห็ดหอมสด

ลาวแง้ว

ข้าวโพด แงมัน ตะไคร่น้ำ แตงโม น้อยหน่า น้ำมะพร้าว บอระเพ็ด ใบตอง ใบไม้ ผิวเปลือกมะพร้าว ฝักละหุ่ง พริกป่น ฟักทอง ฟ้าทะลายโจร มะเขือยาว มะนาว มะระขี้นก ยางกล้วย ยางมะพร้าว ยางมะละกอ ลูกยอ ว่านหางจระเข้ หยวกกล้วย เห็ดฟาง เห็ดหอมสด

1.2.5. อาหารและเครื่องปรุง

อาหารคาวหวาน วัสดุประกอบอาหาร เครื่องปรุงรสชาติ และเครื่องดื่ม ที่มีบทบาทในชีวิตประจำวัน สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความนิยม กรรมวิธี และประสบการณ์ในการกินอยู่ และการนำพืชผักหรือวัสดุต่างๆ ที่ผลิต ซื้อหา หรือหาได้ในท้องถิ่น มาประกอบอาหารทั้งคาวและหวานของกลุ่มชาติพันธุ์ไท มีดังนี้

ไทโซ่ง

ขนมกวน ขนมปัง ขนมอ่อน ข้าวเกรียบ ข้าวต้ม ข้าวเหนียวเปียก ไข่ต้ม ครีมสลัด โจ๊ก เฉาก๊วย ซอสมะเขือเทศ ต้มจืด ต้มเผือก ต้มมัน ต้มหมู ตังเม นม น้ำ ก๋วยเตี๋ยวราดหน้า น้ำแข็ง น้ำตาล น้ำตาลกรวด น้ำตาลเคี่ยว น้ำปลา น้ำผึ้ง น้ำยา เนื้อ แป้ง แป้งมัน ผงชูรส ฝอยทอง โยเกิร์ต วุ้น ไอสครีมแท่ง

ไทครั่ง

กาแฟ เกลือละเอียด ขนมชั้น ข้าวเกรียบ ข้าวคั่ว ข้าวต้ม ข้าวเปล่า โจ๊ก เฉาก๊วย เต้าเจี้ยว เต้าหู้ ทองม้วน นมข้น น้ำกระเพาะปลา น้ำกะทิ น้ำขวด น้ำแข็ง น้ำซา น้ำแซ่น้ำแข็ง น้ำดื่ม **น้ำตาลกรวด น้ำตาลเคี่ยว น้ำตาลทรายหยาบ น้ำตาลสด น้ำทุเรียน น้ำราดหน้า น้ำสลัด น้ำหวาน เนย เนยแข็ง แป้ง แป้งเปียก แป้งมัน เยลลี่ วุ้น วุ้นเฉาก๊วย ไอศครีม**

ลาวแง้ว

กาแฟ เกลือละเอียด ขนมชั้น ข้าวเกรียบ ข้าวคั่ว ข้าวต้ม ข้าวเปล่า โจ๊ก เฉาก๊วย เต้าเจี้ยว เต้าหู้ ทองม้วน นมข้น นมสด น้ำกระเพาะปลา น้ำกะทิ น้ำขวด น้ำแข็ง น้ำชา น้ำดื่มน้ำตาล กรวด น้ำตาลเคี่ยว น้ำตาลทรายหยาบ น้ำตาลสด น้ำทุเรียน น้ำราดหน้า น้ำสลัดน้ำหวาน เนย เนยแข็ง แป้ง แป้งเปียก แป้งมัน เยลลี่ วุ้น วุ้นเฉาก๊วย ไอศครีม

1.2.6. วัสดุและอุปกรณ์

วัสดุและอุปกรณ์ รวมทั้งเครื่องมือที่มีบทบาทใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถสะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ความเชี่ยวชาญ และวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไท มีดังนี้

ไทโซ่ง

กระจก กระดาษ กระดาษทราย กาว จาระบี ถ่านสุก ปูน ผ้า ผ้าดิบ ผ้าลูกฟูกพลาสติก ฟองน้ำ ไม้ สังกะสีมุงหลังคา สำลี เหล็ก อิฐมอญ

ไทครั่ง

กระจก กระดาน กระดาษ กระดาษทราย กระดาษทรายหยาบ กระดาษมัน กระดาษสา กระเบื้อง กระเบื้องห้องน้ำ กาว กาวน้ำ กาวใส กาวเหนียว จาระบี เซรามิก ทรายหยาบ ทราย **ละเอียด น้ำมัน ปูน ผ้ากำมะหยี่ ผ้าดิบ ผ้าแพร ผ้าลูกไม้ แผ่นกระจก แผ่นกระดาษ แผ่นกระดาษสา แผ่นพลาสติก แผ่นพลาสติกใส ไม้กระดาน ไม้อัด สังกะสี หินอ่อน เหล็ก ไหมพรม อิฐ อิฐบล็อค**

ลาวแง้ว

กระจก กระดาน กระดาษ กระดาษทราย กระดาษทรายหยาบ กระดาษมัน กระดาษสา กระเบื้อง กาว กาวน้ำ กาวใส กาวเหนียว จาระบี เซรามิก ทรายละเอียด น้ำมัน ปูน ผ้า กำมะหยี่ ผ้าดิบ ผ้าแพร ผ้าลูกไม้ แผ่นกระจก แผ่นกระดาษสา แผ่นพลาสติกใส ไม้กระดาน ไม้อัด สังกะสี หินอ่อน เหล็ก ไหมพรม อิฐ

1.2.7. **ข้าวของเครื่องใช้**

ข้าวของเครื่องใช้ที่มีบทบาทใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ กิจกรรมการดำรงชีวิต และวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไท มีดังนี้

ไทโซ่ง

กระสอบ กระสอบทราย กล่องโฟม กุญแจ เก้าอี้หวาย น้ำยาล้างจาน บันไดรถ ผ้าขาวม้า ฝอยขัดหม้อ ฟูก รถ สบู่ เสื้อ เสื้อยืด หนังสือ หินขัดตัว หินลับมีด

ไทครั่ง

กล่องโฟม ครก แชมพู ตู้เย็น เตาไฟ ถ้วยเปล่า น้ำตาเทียน น้ำยาล้างจาน ผ้าขนหนู ผ้านวม ผ้าปูที่นอน ผ้าห่ม แผ่นซีดี แผ่นใส ฟองน้ำ ฟองสบู่ ฟูก ยาสีฟัน ริบบิ้น วาสลีน สก๊อตไบรท์ **สำลี เสื้อนุ่ม หินขัดตัว หินโม่แป้ง หินลับมีด แอร์**

ลาวแง้ว

กล่องโฟม ครก ตู้เย็น เตาไฟ ถ้วยเปล่า แท๊ง น้ำตาเทียน น้ำยาล้างจาน ผ้าขนหนู ผ้านวม ผ้าปูที่นอน ผ้าห่ม แผ่นซีดี แผ่นใส ฟองน้ำ ฟองสบู่ ฟูก ยาสีฟัน ริบบิ้น วาสลีน สก๊อตไบรท์ สำลี หน้ากาก หินขัดตัว หินโม่แป้ง หินลับมีด แอร์

1.2.8. สิ่งก่อสร้าง

สิ่งก่อสร้างสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ ลักษณะการดำรงชีวิต ค่านิยม และวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไท มีดังนี้

ไทโซ่ง

กระเบื้องปูพื้น ถนน บานประตู พื้นกระเจียง พื้นกระดาน พื้นซีเมนต์ พื้นถนน พื้นบันได พื้นหินอ่อน สะพานไม้ อ่างล้างเท้า

ไทครั่ง

พื้นกระเบื้อง พื้นกระเบื้องหินอ่อน พื้นซีเมนต์ พื้นถนน พื้นไม้ พื้นไม้อัด หลังคาสังกะสี

ลาวแง้ว

พื้นกระเบื้อง พื้นกระเบื้องหินอ่อน พื้นซีเมนต์ พื้นถนน พื้นไม้ หลังคาสังกะสี

1.2.9. **ประสบการณ์**

ประสบการณ์แสดงให้เห็นถึงกายภาพหลายด้าน เช่น ธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต พืช สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต กิจกรรม วัสดุท้องถิ่น ฯลฯ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทมีประสบการณ์ต่อสิ่งนั้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งนำมาเปรียบเทียบในการสัมผัส มีดังนี้

ไทโซ่ง

ขยะที่จวนแห้ง ตะไคร่จับตามพื้น น้ำมันร้อน น้ำร้อน บวบแห้ง บันไดมีตะไคร่ ใบไม้แห้ง แป้งเคี่ยว ผักเละๆ ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้ มะม่วงสุก ยุ่งกัด ระคายคอ

ไทครั่ง

กล้วยบดสุก ข้าวสุกใหม่ ไข่ขาวดิบ ตัวเปียกฝน ทุเรียนงอม น้ำกระด้าง น้ำเดือด น้ำตาลไหม้ น้ำบนพื้น น้ำฝนตก น้ำร้อน น้ำใส น้ำอุ่น บวบแห้ง ใบไม้แห้ง ใบอ้อยแห้ง ผลไม้เน่า ผลไม้สุก ผ้าชื้น ผ้าตากแดด ผ้าตากฝน ผ้าตากแห้ง ผ้าเปียก ผ้าเปียกน้ำ ผ้าเปียกฝน ผ้าเรียบ ฝนตก พื้นแฉะ พื้นดินแฉะ พื้นน้ำมัน พื้นเปียกแฉะ พื้นไม่แห้ง มะม่วงสุก ริบบิ้นลื่น ริบบิ้นสาก สำลีชุบน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก เสื้อผ้าตากแดด หินตะไคร่น้ำ อากาศบนภู อากาศร้อน อากาศหนาว

ลาวแง้ว

กล้วยบดสุก กล้วยสุก ข้าวสุกใหม่ ตัวเปียกฝน ทุเรียนงอม น้ำกระด้าง น้ำแช่น้ำแข็ง น้ำเดือด น้ำตาลไหม้น้ำบนพื้น น้ำฝนตก น้ำร้อน น้ำใส น้ำอุ่น บวบแห้ง ใบไม้แห้ง ใบอ้อยแห้ง ผลไม้เน่า ผลไม้สุก ผ้าชื้น ผ้าตากแดด ผ้าตากฝน ผ้าเปียก ผ้าเปียกน้ำ ฝนตกพื้นแฉะ พื้นดินแฉะ พื้นน้ำมัน พื้นเปียกแฉะ พื้นไม่แห้ง มะม่วงสุก มูลขยะ ริบบิ้นลื่น ริบบิ้นสาก สำลีชุบน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก เสื้อผ้าตากแดด หินตะไคร่น้ำ อากาศบนภู อากาศร้อน อากาศหนาว

2. **ทัศนคติ**

ทัศนคติที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัสหมายถึง นัยของความคิดเห็นที่มีต่อการสัมผัสหนึ่งๆ ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องพิจารณาประกอบกัน 2 ประการ คือ ลักษณะสัมผัสที่ปรากฏเป็นคำเรียกสัมผัส (เช่น สาก นิ่ม แข็ง ชื้น ฯลฯ) และสิ่งที่สัมผัส ยกตัวอย่างการพิจารณาทัศนคติ เช่น

คำเรียกสัมผัส *อ่อน* พิจารณาให้เป็นนัยบวก โดยพิจารณาจาก

- ลักษณะสมผัส = อ่อน
- สิ่งที่สัมผัส = เนื้อคน

คำเรียกสัมผัส *ลื่น* พิจารณาให้เป็นนัยลบ โดยพิจารณาจาก

- ลักษณะสมผัส = ลื่น
- สิ่งที่สัมผัส = พื้นบันได

คำเรียกสัมผัส *เหลว* พิจารณาให้เป็นนัยกลาง โดยพิจารณาจาก

- ลักษณะสมผัส = เหลว
- สิ่งที่สัมผัส = ของเหลว

ทัศนคติสามารถสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์หรือการมองโลก โดยอาศัยประสบการณ์ หากภาษากลุ่มชาติพันธุ์ใดมีภาษาที่แสดงทัศนคติในด้านใดมาก เช่นในด้านบวก ก็น่าจะมาจากการผ่านประสบการณ์ด้านบวกมามาก ซึ่งก็น่าจะสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่ลำบากยากแค้น

ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทพบว่าทัศนคติต่อคำเรียกสัมผัสแบ่งได้เป็นทั้ง 3 นัย คือ นัยบวก นัยลบ และนัยกลาง อัตราส่วนที่มีนัยกลางมากที่สุด รองลงมาเป็นนัยลบ และนัยบวก ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงอัตราส่วนทัศนคติต่อคำเรียกสัมผัสในภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว

	นัยบวก	นัยลบ	นัยกลาง
ไทโซ่ง	18	39	43
ไทครั่ง	15	35	50
ลาวแง้ว	18	24	48
เฉลี่ย	17	33	47

2.1. นัยบวก

คำเรียกสัมผัสที่แสดงทัศนคตินัยบวก เป็น ความคิดด้านบวกที่มีต่อการสัมผัสวัตถุนั้น ซึ่งเป็นประโยชน์ ทำให้เกิดความรู้สึกที่พึงประสงค์ หรือไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สัมผัส ดังแสดงเป็นตัวอย่างในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ̌ːn	อ่อน	เนื้อคน
ʔɔ́ːn nǐm	อ่อนนิ่ม	เนื้อคน
ʔɔ́ːn nûm	อ่อนนุ่ม	สำลี กล้วยสุกงอม ผักเละๆ
ʔŭn	อุ่น	น้ำ อากาศ
hɛ̀ːŋ	แห้ง	เสื้อ เนื้อ ปลา พื้น
kɨ́ːm kɨ́ːm	เย็นๆ	น้ำ
kɔ́p	กรอบ	ขนมปัง พริกแห้ง ข้าวเกรียบ ไม้ พลาสติก
khǎɨ	แห้ง	ผ้าแห้ง
ʃiap	เรียบ	กระดาษ ดิน ถนน
ʃiap kíp	เรียบกริบ	พื้นกระดาน

ɭiap khĕŋ	เนียนแข็ง	พื้นกระเจียง
ɭiap ɭiap	เรียบๆ	พื้นถนน
mɨ́ːn man	ลื่นมัน	พื้นหินอ่อน
mɨ́ːn ɭiap	ลื่นเรียบ	กระเบื้องปูพื้น
man	มัน	พื้นหินอ่อน
man cáʔ khàɨ	มันจวนแห้ง	ขยะที่จวนแห้ง
nă: nûm	หนานุ่ม	ฟูก
nă:w kɨ́ːm	หนาวเย็น	น้ำแข็ง น้ำค้าง
nian ɭiap	เนียนเรียบ	กระจก
nûm ca:	นุ่มสาก	ผ้าลูกฟูก
num nim	นุ่มนิ่ม	กล้วยสุก สำลี นุ่น
piaŋ	เรียบ	พื้นกระเจียง
samə̌: di:	เสมอดี	กระดาษ

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn	อุ่น	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
ʔùn ʔùn	อุ่นๆ	น้ำอุ่น อากาศ
khɨ: phâ:	เหมือนกำมะหยี่ ผ้าแพร	เสื้อนุ่ม ผ้าเรียบ
khɨ: yà:p	ออกสาก	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา
khan	คัน ระคาย	กระทกรก หมามุ่ย ใบหญ้า
nă: nûm	หนานุ่ม	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก
kɔ̀:p	กรอบ	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
khɨ: hɛ̀:ŋ	ออกแห้ง	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด

liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap liap	เรียบๆ	แผ่นกระดาษ
liap mɨːn	เรียบลื่น	ใบตอง
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
liap nùm	เรียบนุ่ม	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน
mɨːn liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว
mɨːn nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
man liâp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
yen	เย็น	น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด
yen chèp	เย็นเชียบ	น้ำแซ่น้ำแข็ง น้ำตก
yen cham	เย็นฉ่ำ	แอร์ อากาศบนภู

ลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn	อุ่น	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
ʔùn ʔùn	อุ่นๆ	น้ำอุ่น อากาศ
khɪː hèːŋ	ออกแห้ง	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด
laʔiàt saː	ละเอียดสาก	ไหมพรม น้ำอุ่น
liàp	เรียบ	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น
liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap liap	เรียบๆ	แผ่นกระดาษ
liap mɨːn	เรียบลื่น	ใบตอง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ

liap nûm	เรียบนุ่ม	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน
mɨ:n liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม
mɨ:n nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
man liàp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
nă: nûm	หนานุ่ม	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก
nî:m	นิ่ม	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู
nùm	นุ่ม ละมุน	กาแฟ นมสด น้ำมะพร้าว
nû:m	นุ่ม	สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม ผ้ากำมะหยี่
yen	เย็น	น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด
yen chàm	เย็นฉ่ำ	แอร์ อากาศบนภู

2.2. นัยลบ

คำเรียกสัมผัสที่แสดงทัศนคตินัยลบ เป็น ความคิดด้านลบที่มีต่อการสัมผัสวัตถุนั้น ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่พึงประสงค์ หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สัมผัสได้ ดังแสดงเป็นตัวอย่างในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

ไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ̌:n mɨ:	อ่อนมือ	ไส้เดือน กิ้งกือ งู ปลาไหล
cʰɨ:n	ชื้น	กระสอบ
ca:	สาก	มือ ไม้ ดิน พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม
caˌ:ca:	สากๆ	ดอกกะหล่ำ คางคก ฟักทอง
caˌ:nîm	สากนิ่ม	เสื้อยืด
chéʔ	แฉะ	เสื้อเปียกฝน ผ้า พื้นดิน มะม่วงสุก ทุเรียนงอม

fɨ:t	ฝืด	บานประตู กุญแจ ล้างรถ บันไดรถ
hɔ́:n	ร้อน	ไฟ ถ่านสุก น้ำมันร้อน
hɔ̂:n wù:p	ร้อนวูบ	ร่างกาย
hɔ̂:n wù:pwà:p	ร้อนวูบวาบ	ร่างกาย
ká:y	ระคาย	ระคายคอ
ka:dâ:ŋ	กระด้าง	กระเบื้อง
kɛ:m khěŋ	ค่อนข้างแข็ง	ไอสครีมแท่ง
kɛ:m mɨ́:n	ค่อนข้างลื่น	ตะไคร่จับตามพื้น
khěŋ pé˧˥	แข็งโป๊ก	ไม้ หิน
khěŋ kàdâ:ŋ	แข็งกระด้าง	ก้อนหิน
khěŋ khú˧˥khá˧˥	แข็งขรุขระ	ผักหวาน ก้อนหิน ถนน
khěŋ mɨ́:n	แข็งลื่น	กระเบื้องปูพื้น
khǐ: lǐm	ขี้ลิ่ม	กล้วยสุกบด ผลไม้เน่า ทุเรียนเละ
khǐ: thù:t	ขี้ทูด	คนปุ่มปุ่ำ
khú khá	ขรุขระ	พื้นถนน ผิวมะกรูด มะระ อิฐมอญ
lɛ̌:w pîan	เหลวเปื้อน	โคลน
lé˧˥	เละ	โคลน โจ๊ก กล้วยหอม ข้าวต้ม
lé˧˥ nǐaw	เละเหนียว	ผลไม้สุกๆ
mɨ́:n	ลื่น	พื้นบันได เขียด ว่านหางจระเข้
mɨ́:n ʔě:	ลื่นมาก	สะพานไม้ บันไดมีตะไคร่ อ่างล้างเท้า
mɨ́:n mɨ́:n	ลื่นๆ	ถนน
mɨ́:n pìan	ลื่นเปื้อน	น้ำตาลตกพื้นบ้าน
mɨ́:n khěŋ	ลื่นแข็ง	กระเบื้องปูพื้น
mɨ́:n lé˧˥	ลื่นเละ	โคลน
màːt	หมาด	ผ้า

màːt màːt	หมาดๆ	ผ้า
mîk	ชื้น	ผ้า
nɔ̀ʔ náʔ	เหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
năː	หนา	หนังสือ
nìm míːn	นิ่มลื่น	ปลาไหล ทาก
niăw mîn	เหนียวลื่น	น้ำมัน
niăw nɔ́ náʔ	เหนียวเหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
ɲăːp kaːdâːŋ	หยาบกระด้าง	กากมะพร้าว ผ้าดิบ กระสอบทราย
pɨan	ด้าน	พื้นด้าน
pen fùn	เป็นฝุ่น	ถนน
pen khŭy	เป็นขุย	ผิวหนังที่เกา
pen mɨaʔ	เป็นเมือก	ยางไม้ ยางมะตูม
pen tŭm	เป็นตุ่ม	ยุ่งกัด
pîaʔchéʔ	เปียกแฉะ	ผ้า
piáʔ	เปียก	น้ำ ผลไม้สุกงอมเละ ไม้
piáʔcíːn	เปียกชื้น	ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้
piáʔchôːk	เปียกโชก	ตากฝน
tapŭm tapăm	ตะปุ่มตะป่ำ	มะกรูด ถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ เก้าอี้หวาย
yen kɨːm	เย็นเยือก	ลมหนาวพอทนไหว

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
chéʔ	แฉะ แหยะ	อุจจาระ พื้นดินแฉะ
chéʔchéʔ	แหยะๆ	พื้นแฉะ
hɔ́ːn waːp	ร้อนวาบ	เตาไฟ อากาศร้อน
hɔ́ːn wùːp	ร้อนวูบ	ไฟป่า
khɨː mɨ̀ːn	ออกลื่น	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
léʔléʔ	เละๆ	ผลไม้เน่า โจ๊ก
léʔmɨ̀ːn	เละลื่น	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
mɨ̀ːn khěŋ	ลื่นแข็ง	พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ
mɨ̀ːn mɨ̀ːn	ลื่นๆ	น้ำบนพื้น
nɨ̀ːt	หนืด	น้ำตาลไหม้ จาระบี
pen fun	เป็นฝุ่นๆ	พื้นถนน
piàk chéʔ	เปียกแฉะ	ตัวเปียกฝน
piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน
saː yàːp	สากหยาบ	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้
yen nǎːw	เย็นหนาว เย็นเยือก	ฝนตก อากาศหนาว
hɔ́ːn	ร้อน	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
hɛ̀ːŋ	แห้ง	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
hɛ̀ːŋ hɛ̀ːŋ	แห้งๆ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
kaːdâːŋ	กระด้าง	น้ำ
khú khá	ขรุขระ	มะระขี้นก คางคก
lɨn	ลื่น	ปลาไหล น้ำยาล้างจาน หยวกกล้วย
léʔ	เละ	ทุเรียนงอม มะม่วงสุก
mɨ̀ːn	ลื่น	พื้นน้ำมัน

mɨ̀ːn léʔ	ลื่นเละ	วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน
man mɨ̀ːn	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
niăw mɨ̀ːn	เหนียวลื่น	น้ำยาล้างจาน
niăw nɨ̀ːt	เหนียวหนืบ	ยางมะละกอ
pen mét	เป็นเม็ดๆ	ผื่นตามตัว ฝนตก
piàk	เปียก	น้ำ สำลีชุบน้ำ น้ำฝนตก ผ้าชื้น ผ้าเปียก
saː	หยาบ	ทราบหยาบ กากมะพร้าว กระดาษสา
saː khúʔkháʔ	สากขรุขระ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
tapum tapam	ตะปุ่มตะป่ำ	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง หนังจระเข้
hɛ̀ːŋ kɔ̀ːp	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง
kɔ̀ːp kɔ̀ːp	กรอบๆ	ข้าวโพด ใบไม้
klĕŋ kadàːŋ	แข็งกระด้าง	น้ำฝน
lĕːw léʔ	เหลวเละ	ดินโคลน
niăw nəʔnàʔ	เหนียวเหนอะหนะ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
yàːp kadàːŋ	หยาบกระด้าง	ผ้าดิบ

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɔ́ːn wáːp	ร้อนวาบ	เตาไฟ อากาศร้อน
hɔ́ːn wùːpwáːp	ร้อนวูบ	ไฟป่า
hɛ̀ːŋ hɛ̀ːŋ	แห้งๆ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
hɛ̀ːŋ kɔ̀ːp	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง
kɔ̀ːp	กรอบ	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
kɔ̀ːp kɔ̀ːp	กรอบๆ	ข้าวโพด ใบไม้

kaːdâːŋ	กระด้าง	น้ำ
khɨː ʔiːmɨːn	ออกลื่น	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
khɨː ʔiːʁsaː	ออกสาก	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา
khúʔkháʔ	ขรุขระ	มะระขี้นก คางคก
kiâŋ	เกลี้ยง	น้ำกระด้าง
lɛ̌ːw léʔ	เหลวเละ	ดินโคลน
léʔ	เละ	กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วง
léʔ khùn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ léʔ	เละๆ	ผลไม้เน่า โจ๊ก
léʔ mɨːn	เละลื่น	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
man mɨːn	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
nɨːt	หนืด	น้ำตาลไหม้ จาระบี
niăw nɨp	เหนียวหนืบ	ยางมะละกอ ยางมะพร้าว
ɲàːp kadàːŋ	หยาบกระด้าง	ผ้าดิบ
saː	ฝืด หยาบ สาก	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ กระดาษทราย
saː khúʔkháʔ	สากขรุขระ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
saː yàːp	สากหยาบ	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้
talùk	ตะปุ่มตะป่ำ	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง หนังจระเข้
yɛ̀ʔ	แหยะ	อุจจระ พื้นดินแฉะ
yɛ̀ʔ yɛ̀ʔ	แหยะๆ	พื้นแฉะ
yen cɨ̌ː	เย็นจัด เย็นฉ่ำ เย็นเยือก	น้ำแช่น้ำแข็ง ตู้เย็น น้ำตก ฝนตก อากาศหนาว

2.3. นัยกลาง

คำเรียกสัมผัสที่แสดงทัศนคตินัยกลาง ไม่เป็นนัยบวกหรือลบ เป็นลักษณะธรรมชาติของวัตถุนั้น ซึ่งอาจเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ หรือทำให้เกิดความรู้สึกที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ก็ได้ ดังแสดงเป็นตัวอย่างในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

ไทโซ่ง

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔŭn ʔé:	อุ่นจัด	น้ำร้อน
ʔŭn hɛ̀:ŋ	อุ่นแห้ง	น้ำร้อน
ca: khĕŋ	สากแข็ง	หินลับมีด ใบอ้อย
ca: laʔiat	สากละเอียด	กระดาษทรายละเอียด
hó:n ʔé:	ร้อนจัด	น้ำร้อน
hô:n cǐ:	ร้อนจี๋	น้ำร้อน ต้มจืด
hɛ̀:ŋ kɔ́:p	แห้งกรอบ	ใบไม้แห้ง ข้าวเกรียบ
kɨ́:m	เย็น	น้ำแข็ง อากาศ
kɨ́:m ʔé:	เย็นจัด	น้ำแข็ง
kɨ́:m khĕŋ	เย็นแข็ง	น้ำแข็ง
kɨ́:m niăw	เย็นเหนียว	ดินเหนียว
kɛ:m ca:	ค่อนข้างสาก	กระดาษทรายละเอียด
kɛ:m niăw	ค่อนข้างเหนียว	กาว ข้าวต้ม
khĕŋ	แข็ง	หิน ไม้ ปูน เหล็ก
khĕŋ ca:	แข็งสาก	หินลับมีด หันขัดตัว บวบแห้ง
khĕŋ kɨ́:m	แข็งเย็น	น้ำแข็ง
khĕŋ kóp	แข็งกรอบ	กระจก
khùn	ข้น	นม น้ำมัน

kîaŋ	เกลี้ยง	มะพร้าว
kîaŋ lɔ̀:n	เกลี้ยงลื่น	ไข่ต้ม
làʔiàt mɯn	ละเอียดลื่น	แป้งมัน
laʔiát	ละเอียด	น้ำตาล แป้ง ทราย ผงชูรส ฝุ่น
lĕ:w	เหลว	ของเหลว น้ำยา น้ำปลา
lĕ:w lĕ:w	เหลวๆ	ต้มมัน
lĕ:w man	เหลวมัน	ต้มหมู ต้มเผือก
léʔkʰǎun	เละขุ่น	โยเกิรต์
lîap mɯ́:n	เรียบลื่น	ไข่ต้ม สบู่
mɯ́:n kîaŋ	ลื่นเกลี้ยง	ลูกมะนาว
mɯ́:n nîm	ลื่นนิ่ม	แป้งมัน
mɯ́:n ca:	ลื่นสาก	ผ้าขาวม้า
mɯ́:n lĕ:w	ลื่นเหลว	สบู่ น้ำยาล้างจาน
mɯ́:n yen	ลื่นเย็น	น้ำแข็ง
nɯ̀:t	หนืด	ตังเม น้ำตาลเคี่ยว เฉาก๊วย เห็ดหอม
nîm niăw	นิ่มเหนียว	ข้าวเหนียว
nîm pɬay	นิ่มเปื่อย	ขนมกวน
niăw	เหนียว	กาว ข้าวเหนียว แป้งเคี่ยว
niăw ca:	เหนียวสาก	วุ้น ฟองน้ำ
niăw lĕ:w	เหนียวเหลว	กาว น้ำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า
niăw man	เหนียวมัน	กาวลาเท็กซ์ แป้งมันเคี่ยว
niăw nɯ̀:t	เหนียวหนืด	จาระบี ซอสมะเขือเทศ ครีมสลัด
niăw săɯ	เหนียวใส	กาว
ɲă:p	หยาบ	กระดาษทราย
pen fɔ̄:yʲlaʔiat	เป็นฝอยละเอียด	ฝอยทอง ฝอยขัดหม้อ

pen khěŋkɔ̂:n	เป็นแข็งก้อน	น้ำตาลกรวด หิน
pen khŏn	เป็นขน	ลูกกระทกรก
pen kụ:ku:	เป็นลอนๆ	สังกะสีมุงหลังคา
pen lɔ:n	เป็นลอน	สังกะสีหลังคาบ้าน
pen mèt	เป็นเม็ด	เม็ดแมงลัก
pen nĭaw̩nì:t	เป็นเหนียวหนืด	น้ำยาล้างจาน
pen phèn	เป็นแผ่น	กระดาษ
pen takèt	เป็นเกล็ด	พิมเสน
sà:k ca:	สากด้าน	หินลับมีด หนวดเครา ข้าวโพดอ่อน
yen cía̯p	เย็นเจี๊ยบ	น้ำแข็ง เย็นมากกว่า kí:m
yòn	หยุ่น	ดินอ่อน ขนมอ่อน

ภาษาไทครั่ง

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ̀:n	อ่อน หยุ่น	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง
ʔùn lă:y	อุ่นจัด	น้ำร้อน
fi:t	ฝืด	กล่องโฟม กระเบื้องห้องน้ำ
fi:t dâ:n	ฝืดด้าน	ผิวต้นมะพร้าว ต้นหมาก
fi:t fi:t	ฝืดๆ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด
fi:t sa:	ฝืดสาก	พื้นซีเมนต์
kha:y	ฝืด	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่
khěŋ	แข็ง	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
khùn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
khùn lĕw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก

laʔiàt	ละเอียด	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
laʔiàt mɨ:n	ละเอียดลื่น	หินลับมีด
laʔiàt sa:	ละเอียดสาก	ไหมพรม น้ำอุ่น
lĕ:w	เหลว	น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ น้ำราดหน้า
lĕ:w khùn	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lĕ:w lĕ:w	เหลวๆ	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
lĕ:w mɨ:n	เหลวลื่น	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
lĕ:w niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
léʔ khòn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ lĕ:w	เละเหลว	น้ำทุเรียน
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน
liàp	เรียบ	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน
liàp mɨn	เรียบลื่น เกลี้ยงลื่น	น้ำกระด้าง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
mɨ:n lĕ:w	ลื่นเหลว	ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
mɨ:n man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
mɨ:n nĭm	ลื่นหยุ่น	หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้
mɨ:n niăw	ลื่นเหนียว	แชมพู กาวใส
mà:t	หมาด	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิด
mà:t mà:t	หมาดๆ	ผ้าตากแดด
mây liàp	ไม่เรียบ ขรุขระ	มะระ มะกรูด อิฐบล็อค กระดาษ
man	มัน	น้ำมัน
man khĕŋ	มันแข็ง	เนย กระจก
man lĕ:w	มันเหลว	น้ำมัน
man niăw	มันเหนียว	จาระบี วาสลีน

niăw	เหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน
niăw khòn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lĕ:w	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw niăw	เหนียวๆ เหนียวหนืด	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก๊วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ
nùm	นุ่ม นิ่ม ละมุน หยุ่น	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู
pen fɔ:y	เป็นฝอยๆ	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
pen khu:	เป็นลอนๆ	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
pen phè:n	เป็นแผ่นๆ	กระดาษ กระดาน
sa: dâ:n	สากด้าน	หินลับมีด หินขัดตัว
sa: hĕ:ŋ	สากแห้ง	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง
sa: khĕŋ	สากแข็ง	ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด
sa: laʔiat	สากละเอียด	ทรายละเอียด
sa: nîm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้
sa: nùm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก
yà:p	หยาบ สาก	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด
yà:p khĕŋ	หยาบแข็ง	น้ำตาลกรวด หิน
yà:p khúʔkhâʔ	หยาบขรุขระ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
yà:p sa:	หยาบสาก	ครก หินโม่แป้ง
yen khĕŋ	เย็นแข็ง	เนยแข็ง น้ำแข็ง
yen niăw	เย็นเหนียว	กาวใส แงมัน
yen tă:y	เย็นจัด	น้ำแข่น้ำแข็ง ตู้เย็น

ภาษาลาวแง้ว

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn hêːŋ	อุ่นจัด	น้ำร้อน
chín	ชื้น	หน้ากาก แท็ง
fiːt fiːt	ฝืดๆ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด
hɔ́ːn	ร้อน	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
hèːŋ	แห้ง	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
khěŋ	แข็ง	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
khûn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
khûn lěw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
laʔiàt	ละเอียด	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
laʔiàt mɨːn	ละเอียดลื่น	หินลับมีด
lěːw	เหลว	น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน
lěːw lěːw	เหลวๆ	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
lěːw léʔ	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lěːw mɨːn	เหลวลื่น	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
lěːw niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
léʔ lěːw	เละเหลว	น้ำทุเรียน
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน
mɨːn klĭaŋ	ลื่นเกลี้ยง	มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
mɨːn man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
mɨːn nûm	ลื่นหยุ่น	หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้
màːt	หมาด	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิด
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้าตากแดด
man	มัน	น้ำมัน

man khĕŋ	มันแข็ง	เนย กระจก
man lĕˀ	มันเละ	น้ำมัน
man niăw	มันเหนียว	จาระบี วาสลีน
nɔ̀ˀnàˀ	หยุ่น	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง
niăw	เหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน
niăw khùn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lĕˀ	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw mɨ̀:n	เหนียวลื่น	น้ำยาล้างจาน
niăw nɔ̀ˀnàˀ	เหนียวเหนอะหนะ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
niăw nɨ̀:t	เหนียวหนืด	จาระบี ไอศครีม
niăw niăw	เหนียวๆ เหนียวหนืด	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก๊วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ
ɲà:p	หยาบ สาก	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา
ɲà:p khĕŋ	หยาบแข็ง	น้ำตาลกรวด หิน
ɲà:p khúˀkháˀ	หยาบขรุขระ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
ɲà:p ɲà:p	หยาบๆ	ทราย กระดาษสา
ɲà:p sa:	หยาบสาก	ครก หินโม่แป้ง
pen fɔ̌:y	เป็นฝอยๆ	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
pen khu:	เป็นลอนๆ	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
pen phɛ̀:n	เป็นแผ่นๆ	กระดาษ กระดาน
piák	เปียก	น้ำ สำลีชุบน้ำ
sa: dà:n	สากด้าน	หินลับมีด หินขัดตัว
sa: hĕ:ŋ	สากแห้ง	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง
sa: khĕŋ	สากแข็ง	ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด

sa: laʔiat	สากละเอียด	ทรายละเอียด
sa: nùm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้ริบบิ้นสาก
sa: nûm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้
yen khěŋ	เย็นแข็ง	เนยแข็ง น้ำแข็ง
yen niăw	เย็นเหนียว	กาวใส แงมัน

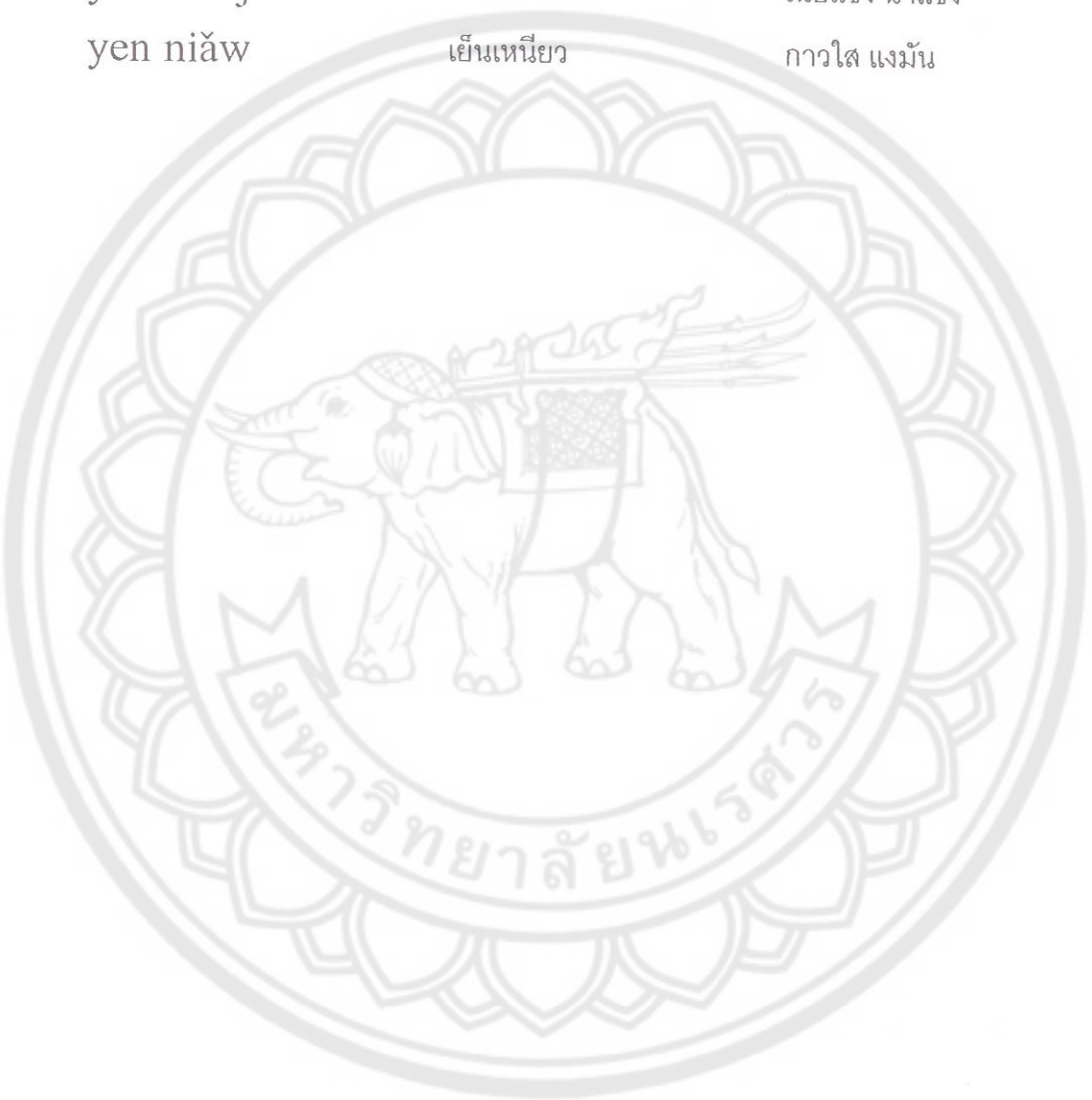

บทที่ 4
การเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัส
ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐาน

เมื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง 3 กลุ่มคือ ไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว พบว่าแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีคำศัพท์แตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

1. การเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสต้นแบบ

เมื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสต้นแบบพบว่า ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว มีศัพท์ที่ใช้เรียกคำเรียกสัมผัสต้นแบบที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน ในลักษณะของการใช้ศัพท์คนละคำกันประมาณร้อยละ 17 ในภาพรวม ส่วนอัตราส่วนที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทแต่ละกลุ่มและภาษาไทยมาตรฐาน พบว่าภาษาไทโซ่งมีความแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาเป็นไทครั่ง และลาวแง้ว ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 3 แสดงอัตราความแตกต่างของคำเรียกสัมผัสต้นแบบระหว่างภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทและภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไท	ร้อยละของความแตกต่าง
ไทโซ่ง	26
ไทครั่ง	14
ลาวแง้ว	10
เฉลี่ย	17

ภาษาไทโซ่งมีคำเรียกสัมผัสที่แตกต่างเป็นคนละคำกับภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
caː	สาก	มือ ไม้ ดิน พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม
kɨ́ːm	เย็น	น้ำแข็ง อากาศ
khǎɨ	แห้ง	ผ้าแห้ง
khùn	ข้น	นม น้ำมัน
mɨ́ːn	ลื่น	พื้นบันได เขียด ว่านหางจระเข้
mík	ชื้น	ผ้า
pìaŋ	เรียบ	พื้นกระเจียง
pɨan	ด้าน	พื้นด้าน

ภาษาไทครั่งมีคำเรียกสัมผัสที่แตกต่างเป็นคนละคำกับภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khaːy	ฝืด	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม ผิวเปลือกมะพร้าว
khùn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
mɨ̀ːn	ลื่น	พื้นน้ำมัน
saː	หยาบ	ทรายหยาบ กากมะพร้าว กระดาษสา พื้นไม้อัด

ภาษาลาวแง้วมีคำเรียกสัมผัสที่แตกต่างเป็นคนละคำกับภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
mɨ̀ːn	ลื่น	พื้นน้ำมัน ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย
saː	ฝืด หยาบ สาก	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ ผิวเปลือกมะพร้าว
talùk	ตะปุ่มตะป่ำ	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง

2. **การเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ**

เมื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบพบว่า ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว มีการหลักเกณฑ์ในสร้างศัพท์ที่ใช้เรียกคำเรียกสัมผัสในระบบที่ไม่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน กล่าวคือ มีการสร้างคำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำเลียนวลี และคำเลียนประโยคเช่นเดียวกันกับภาษาไทยมาตรฐาน ดังเช่นที่กล่าวไปข้างต้นในบทที่ 2 ความแตกต่างมีเพียงแต่ในบางภาษาพบการใช้คำศัพท์ที่แตกต่างออกไปดังแสดงเป็นตัวอย่าง

คำประสม

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทครั่ง	ภาษาลาวแง้ว
สากแข็ง	ca: khĕŋ	sa: khĕŋ	sa: khĕŋ
สากละเอียด	ca: laʔiat	sa: laʔiat	sa: laʔiat
สากนิ่ม	ca: nîm	sa: nîm	sa: nîm

คำซ้อน

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทครั่ง	ภาษาลาวแง้ว
เปียกแฉะ	piàk chéʔ	piàk chéʔ	piàk séʔ
สากด้าน	sà:ka:	sa: dâ:n	sa: dà:n
หยาบกระด้าง	ɲă:pka:dâ:ŋ	ɲă:pka:dâ:ŋ	ɲà:p kadà:ŋ

คำซ้ำ

ภาษาไทยมาตรฐาน	**ภาษาไทโซ่ง**	**ภาษาไทครั่ง**	**ภาษาลาวแง้ว**
เหลวๆ	lĕ:w lĕ:w	lĕ:w lĕ:w	lĕ:w lĕ:w

เรียบๆ	l̃iap l̃iap	liap liap	liap liap
ลื่นๆ	mí:n mí:n	mɨ:n mɨ:n	mɨ:n mɨ:n

คำเลียนกริยาวลี

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทครั่ง	ภาษาลาวแง้ว
อุ่นจัด	ʔǔn ʔě:	ʔùn lă:y	
ร้อนวูบ	hɔ̂:n wù:p	hɔ́:n wù:p	hɔ́:n wù:pwá:p
เย็นจัด	yen cíap	yen tă:y	yen cǐ:

คำเลียนประโยค

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทครั่ง	ภาษาลาวแง้ว
เป็นฝอย	pen fɔ̃:y	pen fɔ:y	pen fɔ̃:y
เป็นฝุ่น	pen fùn	pen fɔ:y	pen fɔ̃:y
เป็นเม็ด	pen mèt	pen mét	pen mét

บทที่ 5
สรุปและอภิปรายผล

1. สรุป

งานวิจัยเรื่อง "ระบบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง" เป็นการวิจัยพื้นฐาน ในกลุ่มวิชาปรัชญา สาขาภาษาศาสตร์ซึ่งเป็นการศึกษาหาองค์ความรู้ใหม่และเป็นการวิจัยประยุกต์ในการพัฒนาการส่งเสริมการจัดการศึกษาและรูปแบบการศึกษาที่เชื่อมโยงสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธ์ไท 2) เพื่อวิเคราะห์ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไท และ 3) เพื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐาน

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ มีกรอบแนวคิดที่สำคัญที่เป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมโนทัศน์ การจำแนกประเภท และทฤษฎีต้นแบบ ในปีแรกนี้ (ระยะเวลาทำการวิจัย 3 ปี) กระทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลคำเรียกสัมผัสจากกลุ่มชาติพันธุ์ไท 3 กลุ่ม ได้แก่ ข้อมูลในกล่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่างได้แก่ ภาษาไทโซ่ง อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกภาษาไทครั่ง อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร และภาษาลาวแง้ว อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ การเก็บข้อมูลกระทำโดยการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว พบว่า แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ คำเรียกสัมผัสต้นแบบ และคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ คำเรียกสัมผัสต้นแบบในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งสามกลุ่มพบในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน 28-31 คำ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้คำศัพท์เหมือนกัน ส่วนคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบในกลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งสามกลุ่มพบมีกลวิธีในการสร้างคำในลักษณะที่เป็นคำประสม (คำประสมแบบความคู่ขนาน และ คำประสมแบบอุปลักษณ์) คำซ้อน (ความหมายคล้ายกัน) คำซ้ำ (คำซ้ำเปลี่ยนรูป และ คำซ้ำไม่เปลี่ยน

รูป) คำเลียนแบบกริยาวลี (โครงสร้าง กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ และ กริยาช่วย-กริยาหลัก) และคำเลียนประโยคหรือภาคแสดง (สัมพันธกริยา pen/khɯ:-กริยา/นาม)

ผลการศึกษาเรื่องความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัส พบว่าความหมายของคำเรียกสัมผัสแสดงโลกทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว จากลักษณะด้านต่างๆ ของสิ่งที่สัมผัสที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัส และชนิดของสิ่งที่สัมผัส ลักษณะของสิ่งที่สัมผัสพบทั้งในลักษณะพื้นฐานและลักษณะซับซ้อน ลักษณะพื้นฐานแสดงให้เห็นถึง รูปทรง พื้นผิว เนื้อสาร ความเปียก และอุณหภูมิ ของวัตถุที่สัมผัส ส่วนลักษณะซับซ้อนแสดงให้เห็นถึงระบบคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ซับซ้อน ซึ่งนำเอาลักษณะพื้นฐานมารวมกันใช้เป็นคำเรียกสัมผัส พบได้แก่ รูปทรง-เนื้อสาร พื้นผิว-พื้นผิว พื้นผิว-เนื้อสาร พื้นผิว-ความเปียก พื้นผิว-อุณหภูมิ เนื้อสาร-เนื้อสาร เนื้อสาร-ความเปียก เนื้อสาร-อุณหภูมิ ความเปียก-ความเปียก ความเปียก-อุณหภูมิ และอุณหภูมิ-อุณหภูมิ สำหรับชนิดของสิ่งที่สัมผัสเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ควบคู่ไปกับคำเรียกสัมผัส สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุสิ่งแวดล้อมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่มักได้เห็นได้สัมผัสในชีวิตประจำวันและฝังอยู่ในระบบคิดและจิตสำนึก พบแบ่งโดยกว้างออกเป็น 9 ชนิด ได้แก่ วัตถุธรรมชาติ อวัยวะ สัตว์ พืชผักผลไม้ อาหารและเครื่องปรุง ข้าวของและเครื่องใช้ วัสดุและอุปกรณ์ สิ่งก่อสร้าง และประสบการณ์ ในเรื่องของทัศนคตินั้น พบแบ่งเป็น 3 นัย ได้แก่ นัยบวก นัยลบ และนัยกลาง โดยพบว่าในทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์ไทมีอัตราส่วนที่มีนัยกลางมากที่สุด รองลงมาเป็นนัยลบ และนัยบวก ตามลำดับ

ผลการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐานนั้น พบว่า ในภาพรวม ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว มีศัพท์ที่ใช้เป็นคำเรียกสัมผัสต้นแบบที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน ในลักษณะของการใช้ศัพท์คนละคำกัน โดยแตกต่างประมาณร้อยละ 17 ส่วนอัตราส่วนที่เป็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทแต่ละกลุ่มและภาษาไทยมาตรฐาน พบว่าภาษาไทโซ่งแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาเป็นไทครั่ง และลาวแง้ว ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบพบว่าภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว มีการหลักเกณฑ์ในสร้างศัพท์ที่ใช้เรียกคำเรียกสัมผัสในระบบที่ไม่

แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน กล่าวคือ มีการสร้างคำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำเลียนกริยาวลี และคำเลียนประโยคเช่นเดียวกันกับภาษาไทยมาตรฐาน

2. อภิปรายผล

การศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสในกลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งสามกลุ่มนี้ แสดงให้เห็นถึงแหล่งข้อมูลสำคัญในการศึกษาระบบคำภาษาไท ทำให้เกิดการขยายผลการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างคำ โดยเฉพาะคำประสมที่เป็นแบบคู่ขนาน ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าใดนัก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ อัญชลี สิงห์น้อย (2548) ที่กล่าวถึงคำประสมแบบคู่ขนานไว้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของคำประสมแบบกึ่งมีไวยากรณ์ ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า (อัญชลี สิงห์น้อย 2548: 61)

"คำนามประสมแบบกึ่งมีไวยากรณ์ หมายถึงคำนามประสมที่วากยสัมพันธ์ของหน่วยสมาชิกที่ไม่ใช่แบบหน่วยหลัก-หน่วยขยาย แต่หากเป็นการนำคำนามมาประกอบกันโดยที่ทุกหน่วยสมาชิกมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ไม่มีคำใดเป็นหลักหรือเป็นคำขยาย เช่น นำคำว่า *พ่อ* และ *ตา* มาสร้างเป็นคำประสมว่า *พ่อตา* ที่หมายถึงพ่อของภรรยา ซึ่งคำว่า *พ่อ* ไม่ได้เป็นคำหลัก และ *ตา* ไม่ได้เป็นคำขยายเนื่องจากให้ความหมายที่สำคัญเท่าๆ กัน หมายถึงบุคคลที่สามารถเป็นได้ทั้งพ่อและตาในเวลาเดียวกัน"

อย่างไรก็ตามงานนี้เป็นการศึกษาคำนามประสม จึงยังคงต้องการการศึกษาอธิบายเกี่ยวกับคำกริยาประสมในลักษณะนี้ต่อไป ซึ่งดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่างานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทนี้จะเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาการประสมคำภาษาตระกูลไทได้เป็นอย่างดี

ผลการศึกษาเรื่องคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำเลียนประโยคที่พบ เช่น khɨː hɛ̀ːŋ 'คือแห้ง' khɨː mɨ̀ːn 'คือลื่น' khɨː yàːp 'คือหยาบ' ฯลฯ และ pen khuː 'เป็นลอน' pen mét 'เป็นเม็ด' pen phɛ̀ːn 'เป็นแผ่น' ฯลฯ แสดงข้อมูลการใช้สัมพันธกริยา (copular verb) ในภาษาไทที่หลีกล้อกัน กล่าวคือ khɨː ใช้กับภาคแสดงกริยา (ที่เป็นกริยาแสดงสภาพ) (verbal predicate) ส่วน pen ใช้กับภาคแสดงนาม (nominal predicate) ซึ่งแตกต่าง

จากภาษาไทยมาตรฐานที่โดยทั่วไปแล้ว *คือ* และ *เป็น* ปรากฏกับภาคแสดงนามวลี เช่น *เขา<u>คือใคร</u>* *เขา<u>เป็นครู</u>* ซึ่งนับเป็นข้อมูลสำคัญในการช่วยวิเคราะห์อธิบายถึงการใช้สัมพันธกริยาที่แตกต่างกันในปริบทที่แตกต่างกันในภาษาไทยทั้งที่เป็นไทยมาตรฐานและไทยถิ่นให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังพบประเด็นไวยากรณ์ที่น่าสนใจมาก นั่นก็คือ การค้นพบหน่วยคำบ่งการกลายเป็นนาม (nominalizer) ได้แก่ *อี* ในคำเรียกสัมผัสภาษาลาวแง้ว เช่น khɤ: ʔi:-mɨ:n 'ออกลื่น' khɤ: ʔi:-sa: 'ออกสาก' ฯลฯ ใช้เป็นตัวแปลงกริยา mɨ:n 'ลื่น' และ sa: 'สาก' ให้มีสภาพเป็นนาม เนื่องจากใช้ร่วมกับสัมพันธกริยา khɤ: ซึ่งในภาษาไทยมาตรฐานโดยทั่วไปตามด้วยภาคแสดงนาม โดยหน่วยคำ *อี* เปลี่ยนแปลงมาจากคำนาม โดยผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) มาจากคำนำหน้าคนที่เป็นเพศหญิง ต่อมาเปลี่ยนแปลงไปเป็นคำบ่งกลุ่มนาม (อัญชลี สิงห์น้อย 2551) เป็นหน่วยคำบ่งกลุ่มนาม (Wongwattana 2011) และพบเป็นคำบ่งการกลายเป็นนามในงานวิจัยนี้ การค้นพบหน่วยคำบ่งกลุ่ม *อี* นี้ สอดคล้องกับการค้นพบหน่วยคำบ่งกลุ่มพืช ที่แสดงเพศหญิง ที่พบเป็นส่วนประกอบในคำเรียกชื่อพืชของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือ เช่น *มะอีฮุม* (มะรุม) ในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาคำเรียกชื่อพืชในกลุ่มภาษาชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือ (สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย 2552 และ อัญชลี วงศ์วัฒนา และสุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ อยู่ในระหว่างตีพิมพ์)

ผลการศึกษาเรื่องความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัส สะท้อนให้เห็นถึงระบบคิดของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเรื่องของการนำลักษณะด้านต่างๆ ของวัตถุที่สัมผัสมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นคำเรียกสัมผัสที่ซับซ้อน ซึ่งค่อนข้างหลากหลายมีอิสระแปลกไปจากคำเรียกสัมผัสในภาษาไทยมาตรฐาน เช่น *สากด้าน มันลื่น แข็งกรอบ เป็นแข็งก้อน นุ่มสาก สากนิ่ม ละเอียดสาก ลื่นเหนียว* ฯลฯ ซึ่งหลายคำในภาษาไทยมาตรฐานผู้พูดอาจคิดว่าคำประกอบดังกล่าวไปด้วยกันไม่เหมาะหรือไม่ได้ ส่วนชนิดของสิ่งที่สัมผัสนั้น สะท้อนชีวิตประจำวันและกิจกรรมที่ไม่แตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทภาคเหนือทั่วไปเนื่องจากอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันมีสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน สิ่งที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือทัศนคติที่พบเป็นนัยลบมากกว่านัยบวก น่าจะสะท้อนให้เห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไท

ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างนี้ยังคงต้องการการพัฒนาดูแลเอาใจใส่จากฝ่ายบริหารปกครองท้องถิ่น หรือในระดับชาติ

3. **ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อ**

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่ายังคงมีความต้องการจำเป็นในการศึกษาวิจัยต่อยอดต่อไปในประเด็นต่อไปนี้

1) การศึกษาคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในพื้นที่ภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทย ในเชิงเปรียบเทียบ อันอาจจะนำไปสู่การค้นพบประเด็นใหม่ๆ ทางไวยากรณ์ไท ดังเช่นที่กล่าวไปในการอภิปรายผลในงานวิจัยนี้
2) การศึกษาคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในประเทศพื้นบ้านรายรอบ ตลอดจนในประเทศสมาคมอาเซียน ในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อให้สอดรับกับการเข้าสู่สมาคมอาเซียนของประเทศไทยในเวลาอันใกล้นี้
3) การศึกษาระบบคำเรียกสิ่งอื่นๆ หรือกิจกรรมอื่นที่นอกเหนือออกไป จากภูมินามหมู่บ้าน คำเรียกรส คำเรียกชื่อพืช ซึ่งได้มีการศึกษาวิจัยไว้แล้ว (เช่น สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย 2548 และ 2553, อัญชลี สิงห์น้อย และสุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ อยู่ในระหว่างตีพิมพ์)
4) การศึกษากลวิธีการสร้างคำ (คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ ฯลฯ) ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทต่างๆ ที่สนใจ ซึ่งอาจพบข้อมูลที่สำคัญที่ไม่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน อันจะเป็นความก้าวหน้าในการศึกษาเกี่ยวกับระบบคำในภาษาตระกูลไท

เอกสารอ้างอิง

กันทิมา รักวงษ์วาน (2550). *การศึกษาคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขา ภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนานันท์ ตรงดี. 2541. *คำเรียกสีของเงาะป่า (ซาไก)*. บทความวิจัยภาษาฉบับที่ 2 (2541) : 199-210. ภาควิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. 2535. *คำเรียกสีในภาษาเย้า (เมี่ยน)*. โครงการวิจัยภาษาและวัฒนธรรมไทยและเย้าจีน. หน่วยปฏิบัติการวิจัยทางภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บัญชา สุวรรณานนท์, บรรณาธิการ 2542. "การแพทย์ สุขภาพ และร่างกายมนุษย์" *สารานุกรม รอบรู้ รอบโลก 395-369*. กรุงเทพฯ : รีดเดอร์ไดเจสท์ (ประเทศไทย) จำกัด)

ประนุท วิชชุโรจน์. 2525. *คำบอกสีและการรับรู้เรื่องสีที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. 2525. *เอกสารการสอนและแบบฝึกหัดปฏิบัติชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 13*. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พรลัดดา เมฆบัณฑูรย์ .2547. *การศึกษาคำเรียกรสและทัศนคติเกี่ยวกับในภาษาจีนแต้จิ๋วตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วนิดา เจริญสุข. 2532. *การศึกษาอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์นามสกุลคนไทยเชื้อสายจีน*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาทิต พุ่มอยู่ . 2548. *การศึกษาคำเรียกข้าวและมโนทัศน์เรื่องข้าวในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิภัสรินทร์ ประพันธ์สิริ. 2535. *คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542*.

สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. 2548. "ภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดพิษณุโลก" *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๒*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย .2552. "การแปรคำเรียกชื่อพืชในเขตพื้นที่รอยต่อ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง." *วารสารมนุษยศาสตร์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2*. มหาวิทยาลัยนเรศวร 67-84.

สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย .2553. "คำเรียกรสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในเขตภาคเหนือตอนล่าง: กรณีศึกษาในแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธ์." *เอกสารประกอบการประชุม*. การประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยา ครั้งที่ 9 ปาก-ท้อง และ ของกิน: จริยธรรมและการเมืองเรื่องอาหารการกิน 25-27 มีนาคม 2553. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 142-167.

ศตนันท์ เชื้อมหาวัน. 2541. *คำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหลี่ยงในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและพะเยา*.

ศุภมาศ เอ่งฉ้วน. 2536. *คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนัง*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย. 2542. "ภูมิปัญญาท้องถิ่น". *สารานุกรมไทยภาคใต้*. ฉบับที่ 12.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2538. *คำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2533. "ลักษณะบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ" . *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย*. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1.

อัญชลิกา ผาสุกกิจ. 2542. *คำเรียกรสในภาษาไทยกรุงเทพฯ*. งานวิจัยรายวิชา 141 756 สัมมนาภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์.

อัญชลิกา ผาสุกกิจ. 2543. *คำเรียกรสในภาษาไทยถิ่นตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

อัญชลี สิงห์น้อย. 2548. *คำนามประสม: ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างคำไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี สิงห์น้อย. 2551. "คำนาม คำบ่งกลุ่มนาม และคำลักษณนาม: หมวดหมู่ที่แตกต่าง ทับซ้อน และไล่เหลื่อม." *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๒*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัญชลี วงศ์วัฒนา และสุพัตรา จิรนันทนาภรณ์. อยู่ในระหว่างตีพิมพ์. "การศึกษาคำเรียกชื่อพืชในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือ." *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร.*

ภาษาอังกฤษ

Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms.* London : Cambridge University Press.

Beauchamp, Gary K. 1996. "Science and Health Perspectives". *Taste Sensation.* Aquatic Research Institute Auditorium. Bangkok : Chulalongkorn University (Unpublished manuscript).

Collings. 1974. Cited in Sekuler, Robert. 1990. "Introduction to Perception". *Perception.* New York: McGraw – Hill.

DeLancey, Scott. 1986. "Toward a history of Tai classifier systems." In Craig, C. (ed.) *Noun classes and categorization.* Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 437-451.

DeLancey, Scott. 1997. "Grammaticalization and the gradience of categories: relator nouns and postpositions in Tibetan and Burmese". In Bybee, J., Himan, J. and Thompson, S.A. (eds.) *Essays on language function and language type.* Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 51-70.

Frake, Charles O., 1961. "Introduction". *Language and Cultural Description.* Selected and introduced by Anwar S.Dil.Stanford, CA : Stanford University Press.

GivÓn, Talmy. 2001. *Syntax: Volume I.* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

GivÓn, Talmy. 2001. *Syntax: Volume II.* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Harper. 1972. Cited in Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms.* London : Cambridge University Press.

Kay, and Mcdaniel. 1978. "The Linguistic Significance of the Meanings of Basic Color Terms". *Language* 54, 610-46.

Lakoff, George. 1987. *Women, Fire, and Dangerous Thing: What Categories Reveal about the Mind.* Chicago Press.

Lakoff, George. 1995. "Women, fire, and dangerous things'. *The importance of Categorization.* Chicageo : The University of Chicago Press.

Matlin, Margaret W. 1998. "Taste". j*Sensation and Perception.* Boston : Allyn and Bacon.

Mayer, Charles S. 1904. "The Taste – names of Primitive People." *British Journal of Psychology* vol.no. 1, pp. 117-126. London : Cambridge University Press.

Mcburney. 1974. Cited in Sekuler, Robert. 1990. "Introduction to Perception" *Perception,* New York McGraw – Hill.

Mcburney and Gent. 1979. Cited in Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms,* London : Cambridge University Press.

Mozel et all. 1969. Cited in Sekuler, Robert. 1990. "Introduction to Perception" *Perception.* New York : McGraw – Hill.

Prasithrathsint, Amara. (in print). *The Componential Analysis of Kinship Terms in Thai : Essays in Tai Linguistics.* Edited by M.R.Kalaya Tingsabadh and Arthur Abramson. Bangkok : Chulalongkorn University Press.

Robin. 1936 . Cited in Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms.* London : Cambridge University Press.

Robinson. 1970. Cited in Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms.* London : Cambridge University Press.

Rosch, Eleanor, C.Simpson, and R.S.Miller. 1976. "Structural Bases of Typicality Effects". *Journal of Experimental Psychology : Human Perception and Performance* 2 : 491-502.

Rosch, Eleanor. 1977. "Human categorization." In Warren, N. (ed.) *Studies in crosscultural psychology.* London: Academic, 1-49.

Sawasdee 20. 1991. "The Regional Taste of Thailand". *Sawasdee Journal (Oct, 1991) pp. 62-64.*

Sekuler, Robert. 1990. "Introduction to Perception" *Perception.* New York : McGraw – Hill.

Singnoi, Unchalee. 2006. "Eating terms: What the category reveals about the Thai mind." *Manusya: Journal of Humanities*. Vol.9.No.1 March 2002. 82-109.

Thailife, 1981. "Thai sweets". *Lookeast Journal* (Oct, 1985).pp. 26-29.

Wongwattana, Unchalee S. 2011. "A reflection of Thai culture in Thai plant names." *Manusya: Journal of Humanities Vol.14 No.1*, 79-97.

ภาคผนวก ก

รายการคำเรียกสัมผัสภาษาไทโซ่ง

1) รายการคำเรียกสัมผัสภาษาไทโซ่ง (เรียงตามคำภาษาไทโซ่ง)

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ̌ːn	อ่อน	เนื้อคน
ʔɔ̌ːn mɨː	อ่อนมือ	ไส้เดือน กิ้งกือ งู ปลาไหล
ʔɔ́ːn nɨ̀m	อ่อนนิ่ม	เนื้อคน
ʔɔ́ːn nûm	อ่อนนุ่ม	สำลี กล้วยสุกงอม ผักเละๆ
ʔŭn	อุ่น	น้ำ อากาศ
ʔŭn ʔěː	อุ่นจัด	น้ำร้อน
ʔŭn hɛ̀ːŋ	อุ่นแห้ง	น้ำร้อน
cɨ́ːn	ชื้น	กระสอบ
caː	สาก	มือ ไม้ ดิน พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม
caː caː	สากๆ	ดอกกะหล่ำ คางคก ฟักทอง
caː khěŋ	สากแข็ง	หินลับมีด ใบอ้อย
caː laʔîat	สากละเอียด	กระดาษทรายละเอียด
caː nɨ̂m	สากนิ่ม	เสื้อยืด
chéʔ	แฉะ	เสื้อเปียกฝน ผ้า พื้นดิน มะม่วงสุก ทุเรียนงอม
fɨ̀ːt	ฝืด	บานประตู กุญแจ หน้า ล้างรถ บันไดรถ
hɔ́ːn	ร้อน	ไฟ ถ่านสุก น้ำมันร้อน
hɔ́ːn ʔěː	ร้อนจัด	น้ำร้อน
hɔ̂ːn cɨ̌ː	ร้อนจี๋	น้ำร้อน ต้มจืด
hɔ̂ːn wùːp	ร้อนวูบ	ร่างกาย

hɔ̂ːn wùːp wàːp	ร้อนรูบวาบ	ร่างกาย
hɛ̀ːŋ	แห้ง	เสื้อ เนื้อ ปลา พื้น
hɛ̀ːŋ kɔ́ːp	แห้งกรอบ	ใบไม้แห้ง ข้าวเกรียบ
kɨ́ːm	เย็น	น้ำแข็ง อากาศ
kɨ́ːm ěː	เย็นจัด	น้ำแข็ง
kɨ́ːm kɨ́ːm	เย็นๆ	น้ำ
kɨ́ːm khěŋ	เย็นแข็ง	น้ำแข็ง
kɨ́ːm niăw	เย็นเหนียว	ดินเหนียว
kɔ́p	กรอบ	ขนมปัง พริกแห้ง ข้าวเกรียบ ไม้ พลาสติก
káːy	ระคาย	ระคายคอ
kaːdâːŋ	กระด้าง	กระเบื้อง
kɛːm caː	ค่อนข้างสาก	กระดาษทรายละเอียด
kɛːm khěŋ	ค่อนข้างแข็ง	ไอสครีมแท่ง
kɛːm míːn	ค่อนข้างลื่น	ตะไคร่จับตามพื้น
kɛːm niăw	ค่อนข้างเหนียว	กาว ข้าวต้ม
khăɨ	แห้ง	ผ้าแห้ง
khěŋ	แข็ง	หิน ไม้ ปูน เหล็ก
khěŋ péʔ	แข็งโป๊ก	ไม้ หิน
khěŋ caː	แข็งสาก	หินลับมีด หันขัดตัว บวบแห้ง
khěŋ kɨ́ːm	แข็งเย็น	น้ำแข็ง
khěŋ kɔ́p	แข็งกรอบ	กระจก
khěŋ kàdâːŋ	แข็งกระด้าง	ก้อนหิน
khěŋ khúʔkháʔ	แข็งขรุขระ	ผักหวาน ก้อนหิน ถนน
khěŋ mɨ́n	แข็งมัน	กระเบื้องปูพื้น
khìː ĭm	ขี้ลิ่ม	กล้วยสุกบด ผลไม้เน่า ทุเรียนเละ

khìː thùːt	ขี้ทูด	ผิวหนังเป็นปุ่มป่ำ
khùn	ข้น	นม น้ำมัน
khú khá	ขรุขระ	พื้นถนน ผิวมะกรูด มะระ อิฐมอญ
kîaŋ	เกลี้ยง	มะพร้าว
kîaŋ lɔ̀ːn	เกลี้ยงลื่น	ไข่ต้ม
làʔiàt mɨn	ละเอียดลื่น	แป้งมัน
laʔiát	ละเอียด	น้ำตาล แป้ง ทราย ผงชูรส ฝุ่น
lěːw	เหลว	ของเหลว น้ำยา น้ำปลา
lěːw lěːw	เหลวๆ	ต้มมัน
lěːw man	เหลวมัน	ต้มหมู ต้มเผือก
lěːw pʰan	เหลวเป๊อน	โคลน
léʔ	เละ	โคลน โจ๊ก กล้วยหอม ข้าวต้ม
léʔ kʰùn	เละขุ่น	โยเกิรต์
léʔ nǐaw	เละเหนียว	ผลไม้สุกๆ
ǐap	เรียบ	กระดาษ ดิน ถนน
ǐap kîp	เรียบกริบ	พื้นกระดาน
ǐap khěŋ	เนียนแข็ง	พื้นกระเจียง
ǐap ǐap	เรียบๆ	พื้นถนน
ǐap mɨ́ːn	เรียบลื่น	ไข่ต้ม สบู่
mɨ́ːn	ลื่น	พื้นบันได เขียด ว่านหางจระเข้
mɨ́ːn ʔěː	ลื่นมาก	สะพานไม้ บันไดมีตะไคร่ อ่างล้างเท้า
mɨ́ːn kîaŋ	ลื่นเกลี้ยง	ลูกมะนาว
mɨ́ːn mɨ́ːn	ลื่นๆ	ถนน
mɨ́ːn man	ลื่นมัน	พื้นหินอ่อน
mɨ́ːn nîm	ลื่นนิ่ม	แป้งมัน

mɨ́ːn pɨan	ลื่นเปื้อน	น้ำตาลตกพื้นบ้าน
mɨ́ːn caː	ลื่นสาก	ผ้าขาวม้า
mɨ́ːn khěŋ	ลื่นแข็ง	กระเบื้องปูพื้น
mɨ́ːn lěːw	ลื่นเหลว	สบู่ น้ำยาล้างจาน
mɨ́ːn léʔ	ลื่นเละ	โคลน
mɨ́ːn lîap	ลื่นเรียบ	กระเบื้องปูพื้น
mɨ́ːn yen	ลื่นเย็น	น้ำแข็ง
màːt	หมาด	ผ้า
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้า
man	มัน	พื้นหินอ่อน
man cáʔ khàɨ	มันจวนแห้ง	ขยะที่จวนแห้ง
mík	ซื้น	ผ้า
nɔ́ʔ náʔ	เหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
nɨ̀ːt	หนืด	ตังเม น้ำตาลเคี่ยว เฉาก้วย ปลิงทะเล ฟองน้ำ
nă:	หนา	หนังสือ
nă: nûm	หนานุ่ม	ฟูก
nă:w kɨ́ːm	หนาวเย็น	น้ำแข็ง น้ำค้าง
nîm mɨ́ːn	นิ่มลื่น	ปลาไหล ทาก
nîm niăw	นิ่มเหนียว	ข้าวเหนียว
nîm pɨay	นิ่มเปื่อย	ขนมกวน
niăw	เหนียว	กาว ข้าวเหนียว แป้งเคี่ยว
niăw caː	เหนียวสาก	วุ้น ฟองน้ำ
niăw lěːw	เหนียวเหลว	กาว น้ำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า
niăw mîn	เหนียวลื่น	น้ำมัน
niăw man	เหนียวมัน	กาวลาเท็กซ์ แป้งมันเคี่ยว ยางมะละกอ น้ำผึ้ง

niăw nɔ́ʔnáʔ	เหนียวเหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
niăw nɨ́ːt	เหนียวหนืด	จาระบี ซอสมะเขือเทศ ครีมสลัด
niăw săɬ	เหนียวใส	กาว
nian ĭap	เนียนเรียบ	กระจก
nûm caː	นุ่มสาก	ผ้าลูกฟูก
num nim	นุ่มนิ่ม	กล้วยสุก สำลี นุ่น
ɲăːp	หยาบ	กระดาษทราย
ɲăːp kaːdâːŋ	หยาบกระด้าง	กากมะพร้าว ผ้าดิบ กระสอบทราย
pìan	ด้าน	พื้นด้าน
pen fɔ̃ːy la ît	เป็นฝอยละเอียด	ฝอยทอง ฝอยขัดหม้อ
pen fùn	เป็นฝุ่น	ถนน
pen khĕŋ kɔ̂ːn	เป็นแข็งก้อน	น้ำตาลกรวด หิน
pen khŏn	เป็นขน	ลูกกระทกรก
pen khŭy	เป็นขุย	ผิวหนังที่เกา
pen kuː kuː	เป็นลอนๆ	สังกะสีมุงหลังคา
pen lɔːn	เป็นลอน	สังกะสีหลังคาบ้าน
pen mìaʔ	เป็นเมือก	ยางไม้ ยางมะตูม
pen mèt	เป็นเม็ด	เม็ดแมงลัก
pen nĭaw nɨ̀ːt	เป็นเหนียวหนืด	น้ำยาล้างจาน
pen phèn	เป็นแผ่น	กระดาษ
pen takèt	เป็นเกล็ด	พิมเสน
pen tŭm	เป็นตุ่ม	ยุ่งกัด
pía.ʔchéʔ	เปียกแฉะ	ผ้า
piáʔ	เปียก	น้ำ ผลไม้สุกงอมเละ ไม้
piáʔ cɨ́ːn	เปียกชื้น	ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้

piáʔ chôːk	เปียกโชก	ตากฝน
pianŋ	เรียบ	พื้นกระเจียง
sàːk caː	สากด้าน	หินลับมีด หนวดเครา ข้าวโพดอ่อน
samɛ̌ː diː	เสมอดี	กระดาษ
tapŭm tapăm	ตะปุ่มตะป่ำ	มะกรูด ถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ เก้าอี้หวาย
yen cíap	เย็นเจี๊ยบ	น้ำแข็ง เย็นมากกว่า kɨ́ːm
yen kɨ́ːm	เย็นเยือก	ลมหนาวพอทนไหว
yòn	หยุ่น	ดินอ่อน ขนมอ่อน

2) รายการคำเรียกสัมผัสภาษาไทโซ่ง (เรียงตามคำไทยมาตรฐาน)

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
กรอบ	kɔ́p	ขนมปัง พริกแห้ง ข้าวเกรียบ ไม้ พลาสติก
กระด้าง	kaːdâːŋ	กระเบื้อง
เกลี้ยง	kîaŋ	มะพร้าว
เกลี้ยงลื่น	kîaŋ lɔ̀ːn	ไข่ต้ม
ข้น	khùn	นม น้ำมัน
ขรุขระ	khúʔkháʔ	พื้นถนน ผิวมะกรูด มะระ อิฐมอญ
ขี้ทูด	khǐː thùːt	ผิวหนังเป็นปุ่มป่ำ
ขี้ลิ่ม	khǐː lǐm	กล้วยสุกบด ผลไม้เน่า ทุเรียนเละ
แข็ง	khɛ̌ŋ	หิน ไม้ ปูน เหล็ก
แข็งกรอบ	khɛ̌ŋ kɔ́p	กระจก
แข็งกระด้าง	khɛ̌ŋ kàdâːŋ	ก้อนหิน
แข็งขรุขระ	khɛ̌ŋ khúʔkháʔ	ผักหวาน ก้อนหิน ถนน
แข็งโป๊ก	khɛ̌ŋ péʔ	ไม้ หิน

แข็งมัน	khĕŋ mín	กระเบื้องปูพื้น
แข็งเย็น	khĕŋ kɨ́ːm	น้ำแข็ง
แข็งสาก	khĕŋ caː	หินลับมีด หันขัดตัว บวบแห้ง
ค่อนข้างแข็ง	kɛːm khĕŋ	ไอสครีมแท่ง
ค่อนข้างลื่น	kɛːm mɨ́ːn	ตะไคร่จับตามพื้น
ค่อนข้างสาก	kɛːm caː	กระดาษทรายละเอียด
ค่อนข้างเหนียว	kɛːm niăw	กาว ข้าวต้ม
แฉะ	ché᷄ᷰ	เสื้อเปียกฝน ผ้า พื้นดิน มะม่วงสุก ทุเรียนงอม
ชื้น	cɨ́ːn	กระสอบ
ชื้น	mík	ผ้า
ด้าน	pɨan	พื้นด้าน
ตะปุ่มตะป่ำ	tapŭm tapăm	มะกรูด ถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ เก้าอี้หวาย
นิ่มเปื่อย	nĭm pĭay	ขนมกวน
นิ่มลื่น	nĭm mɨ́ːn	ปลาไหล ทาก
นิ่มเหนียว	nĭm niăw	ข้าวเหนียว
นุ่มนิ่ม	num nim	กล้วยสุก สำลี นุ่น
นุ่มสาก	nûm caː	ผ้าลูกฟูก
เนียนแข็ง	ĭiap khĕŋ	พื้นกระเจียง
เนียนเรียบ	nian ĭiap	กระจก
เป็นเกล็ด	pen takèt	พิมเสน
เป็นขน	pen khŏn	ลูกกระทกรก
เป็นขุย	pen khŭy	ผิวหนังที่เกา
เป็นแข็งก้อน	pen khĕŋ kôːn	น้ำตาลกรวด หิน
เป็นตุ่ม	pen tŭm	ยุ่งกัด
เป็นแผ่น	pen phèn	กระดาษ

เป็นฝอยละเอียด	pen fɔ̃:y la/ìat	ฝอยทอง ฝอยขัดหม้อ
เป็นฝุ่น	pen fùn	ถนน
เป็นเม็ด	pen mèt	เม็ดแมงลัก
เป็นเมือก	pen mɨaʔ	ยางไม้ ยางมะตูม
เป็นลอน	pen lɔ:n	สังกะสีหลังคาบ้าน
เป็นลอนๆ	pen ku: ku:	สังกะสีมุงหลังคา
เป็นเหนียวหนืด	pen nĭaw nɨ:t	น้ำยาล้างจาน
เปียก	piáʔ	น้ำ ผลไม้สุกงอมเละ ไม้
เปียกแฉะ	píaʔchéʔ	ผ้า
เปียกชื้น	piáʔcí:n	ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้
เปียกโชก	piáʔchô:k	ตากฝน
ฝืด	fɨ:t	บานประตู กุญแจ หน้า ล้างรถ บันไดรถ
มัน	man	พื้นหินอ่อน
มันจวนแห้ง	man cáʔkhàɨ	ขยะที่จวนแห้ง
เย็น	kí:m	น้ำแข็ง อากาศ
เย็นแข็ง	kí:m khĕŋ	น้ำแข็ง
เย็นจัด	kí:mʔĕ:	น้ำแข็ง
เย็นเจี๊ยบ	yen cíap	น้ำแข็ง เย็นมากกว่า kí:m
เย็นเยือก	yen kí:m	ลมหนาวพอทนไหว
เย็นเหนียว	kí:m niăw	ดินเหนียว
เย็นๆ	kí:m kí:m	น้ำ
ร้อน	hɔ́:n	ไฟ ถ่านสุก น้ำมันร้อน
ร้อนจัด	hɔ́:nʔĕ:	น้ำร้อน
ร้อนจี๋	hô:n cĭ:	น้ำร้อน ต้มจืด
ร้อนวูบ	hô:n wù:p	ร่างกาย

ร้อนวูบวาบ	hɔ̂ːn wùːp wàːp	ร่างกาย
ระคาย	káːy	ระคายคอ
เรียบ	l̂iap	กระดาษ ดิน ถนน
เรียบ	piaŋ	พื้นกระเจียง
เรียบกริบ	l̂iap kîp	พื้นกระดาน
เรียบลื่น	l̂iap mɨ́ːn	ไข่ต้ม สบู่
เรียบๆ	l̂iap l̂iap	พื้นถนน
ละเอียด	laʔiát	น้ำตาล แป้ง ทราย ผงชูรส ฝุ่น
ละเอียดลื่น	làʔiàt mɨn	แป้งมัน
ลื่น	mɨ́ːn	พื้นบันได เขียด ว่านหางจระเข้
ลื่นเกลี้ยง	mɨ́ːn klîaŋ	ลูกมะนาว
ลื่นแข็ง	mɨ́ːn khɛ̌ŋ	กระเบื้องปูพื้น
ลื่นนิ่ม	mɨ́ːn nîm	แป้งมัน
ลื่นเปื้อน	mɨ́ːn pɨan	น้ำตาลตกพื้นบ้าน
ลื่นมัน	mɨ́ːn man	พื้นหินอ่อน
ลื่นมาก	mɨ́ːn ʔɛ̌ː	สะพานไม้ บันไดมีตะไคร่ อ่างล้างเท้า
ลื่นเย็น	mɨ́ːn yen	น้ำแข็ง
ลื่นเรียบ	mɨ́ːn l̂iap	กระเบื้องปูพื้น
ลื่นเละ	mɨ́ːn léʔ	โคลน
ลื่นสาก	mɨ́ːn caː	ผ้าขาวม้า
ลื่นเหลว	mɨ́ːn lɛ̌ːw	สบู่ น้ำยาล้างจาน
ลื่นๆ	mɨ́ːn mɨ́ːn	ถนน
เละ	léʔ	โคลน โจ๊ก กล้วยหอม ข้าวต้ม
เละขุ่น	léʔ khǹun	โยเกิรต์
เละเหนียว	léʔ nǐaw	ผลไม้สุกๆ

สาก	ca:	มือ ไม้ ดิน พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม
สากแข็ง	ca: khěŋ	หินลับมีด ใบอ้อย
สากด้าน	sà:k ca:	หินลับมีด หนวดเครา ข้าวโพดอ่อน
สากนิ่ม	ca: nîm	เสื้อยืด
สากละเอียด	ca: laʔíat	กระดาษทรายละเอียด
สากๆ	ca: ca:	ดอกกะหล่ำ คางคก ฟักทอง
เสมอดี	samə̌: di:	กระดาษ
หนา	nă:	หนังสือ
หนานุ่ม	nă: nûm	ฟูก
หนาวเย็น	nă:w kɨ́:m	น้ำแข็ง น้ำค้าง
หนืด	nɨ̀:t	ตังเม น้ำตาลเคี่ยว เฉาก๊วย เห็ดหอม
หมาด	mà:t	ผ้า
หมาดๆ	mà:t mà:t	ผ้า
หยาบ	ɲă:p	กระดาษทราย
หยาบกระด้าง	ɲă:p ka:dâ:ŋ	กากมะพร้าว ผ้าดิบ กระสอบทราย
หยุ่น	yòn	ดินอ่อน ขนมอ่อน
เหนอะหนะ	nɔ́ʔnáʔ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
เหนียว	niăw	กาว ข้าวเหนียว แป้งเคี่ยว
เหนียวมัน	niăw man	กาวลาเท็กซ์ แป้งมันเคี่ยว ยางมะละกอ
เหนียวลื่น	niăw mîn	น้ำมัน
เหนียวสาก	niăw ca:	วุ้น ฟองน้ำ
เหนียวใส	niăw săɬ	กาว
เหนียวหนืด	niăw nɨ̀:t	จาระบี ซอสมะเขือเทศ ครีมสลัด
เหนียวเหนอะหนะ	niăw nɔ́ʔnáʔ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
เหนียวเหลว	niăw lĕ:w	กาว น้ำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า

เหลว	lĕ:w	ของเหลว น้ำยา น้ำปลา
เหลวเปื้อน	lĕ:w pîan	โคลน
เหลวมัน	lĕ:w man	ต้มหมู ต้มเผือก
เหลวๆ	lĕ:w lĕ:w	ต้มมัน
แห้ง	hɛ̀:ŋ	เสื้อ เนื้อ ปลา พื้น
แห้ง	khăɨ	ผ้าแห้ง
แห้งกรอบ	hɛ̀:ŋ kɔ́:p	ใบไม้แห้ง ข้าวเกรียบ
อ่อน	ʔɔ̌:n	ผลไม้ที่ยังไม่สุก เด็ก
อ่อนนิ่ม	ʔɔ́:n nĭm	เนื้อคน
อ่อนนุ่ม	ʔɔ́:n nûm	สำลี กล้วยสุกงอม ผักเละๆ
อ่อนมือ	ʔɔ̌:n mɨ:	ไส้เดือน กิ้งกือ งู ปลาไหล
อุ่น	ʔŭn	น้ำ อากาศ
อุ่นจัด	ʔŭn ʔĕ:	น้ำร้อน
อุ่นแห้ง	ʔŭn hɛ̀:ŋ	น้ำร้อน

3) รายการคำเรียกสัมผัสภาษาไทโซ่ง (เรียงตามตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส)

ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน
กระจก	khĕŋ kóp	แข็งกรอบ
กระจก	nian ĭap	เนียนเรียบ
กระดาษ	pen phèn	เป็นแผ่น
กระดาษ	samə̆: di:	เสมอดี
กระดาษ ดิน ถนน	ĭap	เรียบ
กระดาษทราย	ɲă:p	หยาบ
กระดาษทรายละเอียด	kɛ:m ca:	ค่อนข้างสาก
กระดาษทรายละเอียด	ca: laʔiat	สากละเอียด

กระเบื้อง	kaːdâːŋ	กระด้าง
กระเบื้องปูพื้น	khĕŋ mín	แข็งมัน
กระเบื้องปูพื้น	mɨ́ːn khĕŋ	ลื่นแข็ง
กระเบื้องปูพื้น	mɨ́ːn lîap	ลื่นเรียบ
กระสอบ	cɨ́ːn	ชื้น
กล้วยสุก สำลี นุ่น	num nim	นุ่มนิ่ม
กล้วยสุกบด ผลไม้เน่า ทุเรียนเละ	khîː lîm	ขี้ลิ่ม
ก้อนหิน	khĕŋ kàdâːŋ	แข็งกระด้าง
กากมะพร้าว ผ้าดิบ กระสอบทราย	ɲăːp kaːdâːŋ	หยาบกระด้าง
กาว	niăw săɨ	เหนียวใส
กาว ข้าวต้ม	kɛːm niăw	ค่อนข้างเหนียว
กาว ข้าวเหนียว แป้งเคี่ยว	niăw	เหนียว
กาว น้ำก๋วยเตี๋ยวราดหน้า	niăw lĕːw	เหนียวเหลว
กาวลาเท็กซ์ แป้งมันเคี่ยว ยางมะละกอ	niăw man	เหนียวมัน
ขนมกวน	nîm pɨ̂ay	นิ่มเปื่อย
ขนมปัง พริกแห้ง ข้าวเกรียบ ไม้ พลาสติก	kóp	กรอบ
ขยะที่จวนแห้ง	man cáʔ khàɨ	มันจวนแห้ง
ของเหลว น้ำยา น้ำปลา	lĕːw	เหลว
ข้าวเหนียว	nîm niăw	นิ่มเหนียว
ไข่ต้ม	kîaŋ lɔ̀ːn	เกลี้ยงลื่น
ไข่ต้ม สบู่	lîap mɨ́ːn	เรียบลื่น
โคลน	mɨ́ːn léʔ	ลื่นเละ
โคลน	lĕːw pî̀an	เหลวเปื้อน
โคลน โจ๊ก กล้วยหอม ข้าวต้ม	léʔ	เละ

จาระบี ซอสมะเขือเทศ ครีมสลัด	
ดอกกะหล่ำ คางคก ฟักทอง	
ดินเหนียว	niăw nɨ́:t	เหนียวหนืด
ดินอ่อน ขนมอ่อน	ca: ca:	สากๆ
ต้มมัน	kɨ́:m niăw	เย็นเหนียว
ต้มหมู ต้มเผือก	yòn	หยุ่น
ตะไคร่จับตามพื้น	lĕ:w lĕ:w	เหลวๆ
ตังเม น้ำตาลเคี่ยว เฉาก๊วย ปลิงทะเล	lĕ:w man	เหลวมัน
ตากฝน	kɛ:m mɨ́:n	ค่อนข้างลื่น
ถนน	nɨ̀:t	หนืด
ถนน	piáʔchô:k	เปียกโชก
นม น้ำมัน	pen fùn	เป็นฝุ่น
น้ำ	mɨ́:n mɨ́:n	ลื่นๆ
น้ำ ผลไม้สุกงอมเละ ไม้	khùn	ข้น
น้ำ อากาศ	kɨ́:m kɨ́:m	เย็นๆ
น้ำแข็ง	piáʔ	เปียก
น้ำแข็ง	ʔŭn	อุ่น
น้ำแข็ง	khĕŋ kɨ́:m	แข็งเย็น
น้ำแข็ง	kɨ́:m khĕŋ	เย็นแข็ง
น้ำแข็ง น้ำค้าง	kɨ́:m ʔĕ:	เย็นจัด
น้ำแข็ง เย็นมากกว่า kɨ́:m	mɨ́:n yen	ลื่นเย็น
น้ำแข็ง อากาศ	năːw kɨ́:m	หนาวเย็น
น้ำตาล แป้ง ทราย ผงชูรส ฝุ่น	yen cíap	เย็นเจี๊ยบ
น้ำตาลกรวด หิน	kɨ́:m	เย็น
น้ำตาลตกพื้นบ้าน	laʔiát	ละเอียด
	pen khĕŋ kô:n	เป็นแข็งก้อน
	mɨ́:n pìan	ลื่นเปื้อน

น้ำมัน	niăw mîn	เหนียวลื่น
น้ำยาล้างจาน	pen nĭaw nìːt	เป็นเหนียวหนืด
น้ำร้อน	hɔ́ːn ʔěː	ร้อนจัด
น้ำร้อน	ʔŭn ʔěː	อุ่นจัด
น้ำร้อน	ʔŭn hɛ̀ːŋ	อุ่นแห้ง
น้ำร้อน ต้มจืด	hɔ̂ːn cĭː	ร้อนจี๋
เนื้อคน	ʔɔ́ːn nĭm	อ่อนนิ่ม
เนื้อคน	ʔɔ̌ːn	อ่อน
บานประตู กุญแจ หน้า ล้างรถ บันไดรถ	fīːt	ฝืด
ใบไม้แห้ง ข้าวเกรียบ	hɛ̀ːŋ kɔ́ːp	แห้งกรอบ
ปลาไหล ทาก	nĭm mɨ́ːn	นิ่มลื่น
แป้งมัน	là iàt mɨn	ละเอียดลื่น
แป้งมัน	mɨ́ːn nîm	ลื่นนิ่ม
ผลไม้สุกๆ	lé ʔ nĭaw	เละเหนียว
ผักหวาน ก้อนหิน ถนน	khĕŋ khúʔkháʔ	แข็งขรุขระ
ผ้า	mîk	ชื้น
ผ้า	pía ʔ ché ʔ	เปียกแฉะ
ผ้า	màːt	หมาด
ผ้า	màːt màːt	หมาดๆ
ผ้าขาวม้า	mɨ́ːn caː	ลื่นสาก
ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้	piáʔ cɨ́ːn	เปียกชื้น
ผ้าลูกฟูก	nûm caː	นุ่มสาก
ผ้าแห้ง	khăɨ	แห้ง
ผิวหนังที่เกา	pen khŭy	เป็นขุย
ผิวหนังเป็นปุ่มป่ำ	khĭː thùːt	ขี้ทูด

ฝอยทอง ฝอยขัดหม้อ	pen fɔ̌:y laʔiat	เป็นฝอยละเอียด
พิมเสน	pen takèt	เป็นเกล็ด
พื้นกระเจียง	ʃiap khĕŋ	เนียนแข็ง
พื้นกระเจียง	piaŋ	เรียบ
พื้นกระดาน	ʃiap kîp	เรียบกริบ
พื้นด้าน	pɨ̀an	ด้าน
พื้นถนน	ʃiap ʃiap	เรียบๆ
พื้นถนน ผิวมะกรูด มะระ อิฐมอญ	khúʔkháʔ	ขรุขระ
พื้นบันได เขียด ว่านหางจระเข้	mɨ́:n	ลื่น
พื้นหินอ่อน	man	มัน
พื้นหินอ่อน	mɨ́:n man	ลื่นมัน
ฟูก	nă: nûm	หนานุ่ม
ไฟ ถ่านสุก น้ำมันร้อน	hɔ́:n	ร้อน
มะกรูด ถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ เก้าอี้หวาย	tapŭm tapăm	ตะปุ่มตะป่ำ
มะพร้าว	kîaŋ	เกลี้ยง
มือ ไม้ ดิน พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม	ca:	สาก
เม็ดแมงลัก	pen mèt	เป็นเม็ด
ไม้ หิน	khĕŋ péʔ	แข็งโป๊ก
ยางไม้ ยางมะตูม	pen mɨ̀aʔ	เป็นเมือก
ยุ่งกัด	pen tŭm	เป็นตุ่ม
โยเกิรต์	léʔkhǹun	เละขุ่น
ระคายคอ	ká:y	ระคาย
ร่างกาย	hɔ̂:n wù:p	ร้อนวูบ
ร่างกาย	hɔ̂:n wù:p wà:p	ร้อนวูบวาบ
ลมหนาวพอทนไหว	yen kɨ́:m	เย็นเยือก

ลูกกระทกรก	pen khŏn	เป็นขน
ลูกมะนาว	mɨ́ːn kîaŋ	ลื่นเกลี้ยง
วุ้น ฟองน้ำ	niăw caː	เหนียวสาก
สบู่ น้ำยาล้างจาน	mɨ́ːn lĕːw	ลื่นเหลว
สะพานไม้ บันไดมีตะไคร่ อ่างล้างเท้า	mɨ́ːn ˀěː	ลื่นมาก
สังกะสีมุงหลังคา	pen kuː kuː	เป็นลอนๆ
สังกะสีหลังคาบ้าน	pen lɔːn	เป็นลอน
สำลี กล้วยสุกงอม ผักเละๆ	ˀɔ̌ːn nûm	อ่อนนุ่ม
เสื้อ เนื้อ ปลา พื้น	hɛ̀ːŋ	แห้ง
เสื้อเปียกฝน ผ้า พื้นดิน มะม่วงสุก	chéˀ	แฉะ
เสื้อยืด	caː nîm	สากนิ่ม
ไส้เดือน กิ้งกือ งู ปลาไหล	ˀɔ̌ːn mɤː	อ่อนมือ
หนังสือ	nǎː	หนา
หิน ไม้ ปูน เหล็ก	khĕŋ	แข็ง
หินลับมีด ใบอ้อย	caː khĕŋ	สากแข็ง
หินลับมีด หนวดเครา ข้าวโพดอ่อน	sàːk caː	สากด้าน
หินลับมีด หันขัดตัว บวบแห้ง	khĕŋ caː	แข็งสาก
เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก	nɔ́ˀnáˀ	เหนอะหนะ
เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก	niăw nɔ́ˀnáˀ	เหนียวเหนอะหนะ
ไอสครีมแท่ง	kɛːm khĕŋ	ค่อนข้างแข็ง

ภาคผนวก ข

รายการคำเรียกสัมผัสภาษาไทครั่ง

1) รายการคำเรียกสัมผัสภาษาไทครั่ง (เรียงตามคำภาษาไทครั่ง)

ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ̀ːn	อ่อน หยุ่น	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง
ʔùn	อุ่น	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
ʔùn ʔùn	อุ่นๆ	น้ำอุ่น อากาศ
ʔùn lăːy	อุ่นจัด	น้ำร้อน
chéʔ	แฉะ แหยะ	อุจจาระ พื้นดินแฉะ
chéʔ chéʔ	แหยะๆ	พื้นแฉะ
fɨ̀ːt	ฝืด	กล่องโฟม กระเบื้องห้องน้ำ
fɨ̀ːt dâːn	ฝืดด้าน	ผิวต้นมะพร้าว ต้นหมาก
fɨ̀ːt fɨ̀ːt	ฝืดๆ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา
fɨ̀ːt saː	ฝืดสาก	พื้นซีเมนต์
hɔ́ːn	ร้อน	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
hɔ́ːn waːp	ร้อนวาบ	เตาไฟ อากาศร้อน
hɔ́ːn wùːp	ร้อนวูบ	ไฟป่า
hèːŋ	แห้ง	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
hèːŋ hɛ̀ːŋ	แห้งๆ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
hɛ̀ːŋ kɔ̀ːp	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง
kɔ̀ːp	กรอบ	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
kɔ̀ːp kɔ̀ːp	กรอบๆ	ข้าวโพด ใบไม้
kaːdâːŋ	กระด้าง	น้ำ

khɨ: hè:ŋ	ออกแห้ง	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด
khɨ: mɨ̀:n	ออกลื่น	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
khɨ: phâ:	เหมือนผ้า	เสื้อนุ่ม ผ้าเรียบ
khɨ: yà:p	ออกสาก	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา
khan	คัน ระคาย	กระทกรก หมามุ่ย ใบหญ้า
kha:y	ฝืด	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ ผิวเปลือกมะพร้าว
khĕŋ	แข็ง	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
khùn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
khùn lĕw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
khúʔkháʔ	ขรุขระ	มะระขี้นก คางคก
klĕŋ kadà:ŋ	แข็งกระด้าง	น้ำฝน
lɨn	ลื่น	ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย แป้งมัน
laʔiàt	ละเอียด	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
laʔiàt mɨ̀:n	ละเอียดลื่น	หินลับมีด
laʔiàt sa:	ละเอียดสาก	ไหมพรม น้ำอุ่น
lĕ:w	เหลว	น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก
lĕ:w khùn	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lĕ:w lĕ:w	เหลวๆ	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
lĕ:w léʔ	เหลวเละ	ดินโคลน
lĕ:w mɨ̀:n	เหลวลื่น	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
lĕ:w niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
léʔ	เละ	กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก
léʔ khòn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ lĕ:w	เละเหลว	น้ำทุเรียน
léʔ léʔ	เละๆ	ผลไม้เน่า โจ๊ก

léʔ mɨːn	เละลื่น	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง
liàp	เรียบ	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น
liàp mɨn	เรียบลื่น เกลี้ยงลื่น	น้ำกระด้าง
liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap liap	เรียบๆ	แผ่นกระดาษ
liap mɨːn	เรียบลื่น	ใบตอง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
liap nùm	เรียบนุ่ม	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน
mɨːn	ลื่น	พื้นน้ำมัน
mɨːn khĕŋ	ลื่นแข็ง	พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ
mɨːn lĕːw	ลื่นเหลว	ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
mɨːn léʔ	ลื่นเละ	วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน
mɨːn liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
mɨːn mɨːn	ลื่นๆ	น้ำบนพื้น
mɨːn man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
mɨːn nĭm	ลื่นหยุ่น	หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้ เฉาก๊วย
mɨːn niăw	ลื่นเหนียว	แชมพู กาวใส
mɨːn nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
màːt	หมาด	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้าตากแดด
mây liàp	ไม่เรียบ ขรุขระ	มะระ มะกรูด อิฐบล็อค กระดาษ
man	มัน	น้ำมัน
man khĕŋ	มันแข็ง	เนย กระจก

man lĕ:w	มันเหลว	น้ำมัน
man liâp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
man mɨ̀:n	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
man niăw	มันเหนียว	จาระบี วาสลีน
nɨ̀:t	หนืด	น้ำตาลไหม้ จาระบี
nă: nûm	หนานุ่ม	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก
niăw	เหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี
niăw khòn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lĕ:w	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw mɨ̀:n	เหนียวลื่น	น้ำยาล้างจาน
niăw nɔ̀ʔnàʔ	เหนียวเหนอะหนะ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
niăw nɨ̀:t	เหนียวหนืบ	ยางมะละกอ
niăw niăw	เหนียวๆ เหนียวหนืด	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก๊วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ
nùm	นุ่ม นิ่ม ละมุน หยุ่น	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม
pen fɔ:y	เป็นฝอยๆ	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
pen fun	เป็นฝุ่นๆ	พื้นถนน
pen khu:	เป็นลอนๆ	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
pen mét	เป็นเม็ดๆ	ผื่นตามตัว ฝนตก
pen phè:n	เป็นแผ่นๆ	กระดาษ กระดาน
piàk	เปียก	น้ำ สำลีชุบน้ำ น้ำฝนตก ผ้าชื้น ผ้าเปียก
piàk chéʔ	เปียกแฉะ	ตัวเปียกฝน
piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน
sa:	หยาบ	ทรายหยาบ กากมะพร้าว กระดาษสา พื้นไม้อัด

2) รายการคำเรียกสัมผัสภาษาไทครั่ง (เรียงตามคำภาษาไทยมาตรฐาน)

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทครั่ง	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
กรอบ	kɔ̀ːp	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
กรอบๆ	kɔ̀ːp kɔ̀ːp	ข้าวโพด ใบไม้
กระด้าง	kaːdâːŋ	น้ำ
ข้น	khùn	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
ข้นเหลว	khùn lěw	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
ขรุขระ	khúʔkháʔ	มะระขี้นก คางคก
แข็ง	khěŋ	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
แข็งกระด้าง	klěŋ kadàːŋ	น้ำฝน
คัน ระคาย	khan	กระทกรก หมามุ่ย ใบหญ้า
แฉะ แหยะ	chéʔ	อุจจาระ พื้นดินแฉะ
ตะปุ่มตะป่ำ	tapum tapam	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง หนังจระเข้ ลูกยอ
นุ่ม นิ่ม ละมุน หยุ่น	nùm	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม
เป็นฝุ่นๆ	pen fun	พื้นถนน
เป็นแผ่นๆ	pen phèːn	กระดาษ กระดาน
เป็นฝอยๆ	pen fɔːy	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
เป็นเม็ดๆ	pen mét	ผื่นตามตัว ฝนตก
เป็นลอนๆ	pen khuː	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
เปียก	piàk	น้ำ สำลีชุบน้ำ น้ำฝนตก ผ้าชื้น ผ้าเปียก
เปียกแฉะ	piàk chéʔ	ตัวเปียกฝน
เปียกชุ่ม เปียกโชก	piàk sùm	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน
ฝืด	fɨːt	กล่องโฟม กระเบื้องห้องน้ำ
ฝืด	khaːy	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ ผิวเปลือกมะพร้าว

ฝืดด้าน	fɨ:t dâ:n	ผิวต้นมะพร้าว ต้นหมาก
ฝืดสาก	fɨ:t sa:	พื้นซีเมนต์
ฝืดๆ	fɨ:t fɨ:t	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง
มัน	man	น้ำมัน
มันแข็ง	man khěŋ	เนย กระจก
มันเรียบ มันราบ	man liâp	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
มันลื่น	man mɨ:n	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
มันเหนียว	man niăw	จาระบี วาสลีน
มันเหลว	man lĕ:w	น้ำมัน
ไม่เรียบ ขรุขระ	mây liàp	มะระ มะกรูด อิฐบล็อค กระดาษ
เย็น	yen	น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด
เย็นแข็ง	yen khěŋ	เนยแข็ง น้ำแข็ง
เย็นจัด	yen tă:y	น้ำแช่น้ำแข็ง ตู้เย็น
เย็นฉ่ำ	yen cham	แอร์ อากาศบนภู
เย็นเซียบ	yen chèp	น้ำแช่น้ำแข็ง น้ำตก
เย็นหนาว เย็นเยือก	yen nă:w	ฝนตก อากาศหนาว
เย็นเหนียว	yen niăw	กาวใส แงมัน
ร้อน	hɔ́:n	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
ร้อนวาบ	hɔ́:n wa:p	เตาไฟ อากาศร้อน
ร้อนวูบ	hɔ́:n wù:p	ไฟป่า
เรียบ	liàp	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น
เรียบเกลี้ยง	liap kliâŋ	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
เรียบนุ่ม	liap nùm	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน
เรียบเนียน	liap nian	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
เรียบมัน	liap man	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก

เรียบลื่น	liap mɨːn	ใบตอง
เรียบลื่น เกลี้ยงลื่น	liàp mɨ̀n	น้ำกระด้าง
เรียบๆ	liap liap	แผ่นกระดาษ
ละเอียด	laʔiàt	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
ละเอียดลื่น	laʔiàt mɨːn	หินลับมีด
ละเอียดสาก	laʔiàt saː	ไหมพรม น้ำอุ่น
ลื่น	lɨn	ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย แป้งมัน ผ้าแพร
ลื่น	mɨːn	พื้นน้ำมัน
ลื่นแข็ง	mɨːn khɛ̌ŋ	พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ
ลื่นเนียน	mɨːn nian	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
ลื่นมัน	mɨːn man	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
ลื่นเรียบ	mɨːn liap	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
ลื่นเละ	mɨːn léʔ	วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน
ลื่นหยุ่น	mɨːn nɨ̌m	หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้ เฉาก้วย
ลื่นเหนียว	mɨːn niăw	แชมพู กาวใส
ลื่นเหลว	mɨːn lɛ̌ːw	ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
ลื่นๆ	mɨːn mɨːn	น้ำบนพื้น
เละ	léʔ	กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก
เละข้น	léʔ khòn	โจ๊ก ดินโคลน
เละลื่น	léʔ mɨːn	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
เละเหนียว	léʔ niăw	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี
เละเหลว	léʔ lɛ̌ːw	น้ำทุเรียน
เละๆ	léʔ léʔ	ผลไม้เน่า โจ๊ก
สากขรุขระ	saː khúʔkháʔ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
สากแข็ง	saː khɛ̌ŋ	ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด

สากด้าน	sa: dâ:n	หินลับมีด หินขัดตัว
สากนิ่ม	sa: nîm	ผ้าลูกไม้
สากนิ่ม	sa: nùm	ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก
สากละเอียด	sa: la iat	ทรายละเอียด
สากหยาบ	sa: yà:p	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้
สากแห้ง	sa: hɛ̌:ŋ	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง
หนานุ่ม	nă: nûm	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก
หนืด	nɨ:t	น้ำตาลไหม้ จาระบี
หมาด	mà:t	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก
หมาดๆ	mà:t mà:t	ผ้าตากแดด
หยาบ	sa:	ทราบหยาบ กากมะพร้าว กระดาษสา พื้นไม้อัด
หยาบ สาก	yà:p	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง
หยาบกระด้าง	yà:p kadà:ŋ	ผ้าดิบ
หยาบขรุขระ	yà:p khú khá	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
หยาบแข็ง	yà:p khɛ̌ŋ	น้ำตาลกรวด หิน
หยาบสาก	yà:p sa:	ครก หินโม่แป้ง
เหนียว	niăw	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี
เหนียวข้น	niăw khòn	กาว นมข้น
เหนียวลื่น	niăw mɨ:n	น้ำยาล้างจาน
เหนียวใส	niăw săy	ไข่ขาวดิบ
เหนียวหนืบ	niăw nɨ:t	ยางมะละกอ
เหนียวหยุ่น	niăw nûm	เฉาก้วย ขนมชั้น
เหนียวเหนอะหนะ	niăw nə̀ʔnàʔ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
เหนียวเหลว	niăw lɛ̌:w	แป้งเปียก
เหนียวๆ เหนียวหนืด	niăw niăw	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม

เหมือนผ้า	khɪː phâː	เสื้อนุ่ม ผ้าเรียบ
เหลว	lĕːw	น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก
เหลวข้น	lĕːw khùn	นมข้น น้ำผึ้ง
เหลวลื่น	lĕːw mɨ̀ːn	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
เหลวเละ	lĕːw lḗˀ	ดินโคลน
เหลวเหนียว	lĕːw niăw	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
เหลวๆ	lĕːw lĕːw	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
แห้ง	hɛ̀ːŋ	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
แห้งกรอบ	hɛ̀ːŋ kɔ̀ːp	ใบไม้ ใบตอง
แห้งๆ	hɛ̀ːŋ hɛ̀ːŋ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
แหยะๆ	chɛ́ˀ chɛ́ˀ	พื้นแฉะ
ออกลื่น	khɪː mɨ̀ːn	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
ออกสาก	khɪː yàːp	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา
ออกแห้ง	khɪː hɛ̀ːŋ	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด
อ่อน หยุ่น	ʔɔ̀ːn	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง
อุ่น	ʔùn	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
อุ่นจัด	ʔùn lăːy	น้ำร้อน
อุ่นๆ	ʔùn ʔùn	น้ำอุ่น อากาศ

3) รายการคำเรียกสัมผัสภาษาไทครั่ง (เรียงตามตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส)

ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส	ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทครั่ง
กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก	เรียบมัน	liap man
กระดาษ กระดาน	เป็นแผ่นๆ	pen phèːn

กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา	ฝืดๆ	fɨ:t fɨ:t
กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา	หยาบ สาก	yà:p
กระทกรก หมามุ่ย ใบหญ้า	คัน ระคาย	khan
กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก	เละ	lé๎
กล้วยสุก เต้าเจี้ยว	เหลวลื่น	lĕ:w mɨ̀:n
กล่องโฟม กระเบื้องห้องน้ำ	ฝืด	fɨ:t
ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด	สากแข็ง	sa: khĕŋ
กาว นมข้น	เหนียวข้น	niăw khòn
กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม	เหนียวๆ เหนียวหนืด	niăw niăw
กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี	เละเหนียว	lé๎ niăw
กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี	เหนียว	niăw
กาวใส แงมัน	เย็นเหนียว	yen niăw
ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง	กรอบ	kɔ̀:p
ข้าวโพด ใบไม้	กรอบๆ	kɔ̀:p kɔ̀:p
ไข่ขาวดิบ	เหนียวใส	niăw săy
ครก หินโม่แป้ง	หยาบสาก	yà:p sa:
คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง หนังจระเข้ ลูกยอ	ตะปุ่มตะป่ำ	tapum tapam
จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า	เหนียวเหนอะหนะ	niăw nə̀๎nà๎
จาระบี วาสลีน	มันเหนียว	man niăw
โจ๊ก ดินโคลน	เละข้น	lé๎ khòn
เฉาก๊วย ขนมชั้น	เหนียวหยุ่น	niăw nûm
แชมพู กาวใส	ลื่นเหนียว	mɨ̀:n niăw
ดินโคลน	เหลวเละ	lĕ:w lé๎
ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน	ลื่นเหลว	mɨ̀:n lĕ:w

ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า	เหลวเหนียว lĕ:w niăw
ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ	ออกลื่น khɨ: mɨ:n
ตัวเปียกฝน	เปียกแฉะ piàk chɛ́ˀ
เตาไฟ อากาศร้อน	ร้อนวาบ hɔ́:n wa:p
ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด	ออกแห้ง khɨ: hɛ̀:ŋ
ทราบหยาบ กากมะพร้าว กระดาษสา พื้นไม้อัด	หยาบ sa:
ทรายละเอียด	สากละเอียด sa: laʔiat
ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน	สากขรุขระ sa: khúʔkhɛ́ˀ
ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า	เละลื่น lɛ́ˀmɨ:n
นมข้น น้ำผึ้ง	เหลวข้น lĕ:w khùn
น้ำ	กระด้าง ka:dâ:ŋ
น้ำ สำลีชุบน้ำ น้ำฝนตก ผ้าชื้น ผ้าเปียก	เปียก piàk
น้ำกระด้าง	เรียบลื่น เกลี้ยงลื่น liàp mɨn
น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว	ข้น khùn
น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด	เย็น yen
น้ำแช่น้ำแข็ง ตู้เย็น	เย็นจัด yen tă:y
น้ำแช่น้ำแข็ง น้ำตก	เย็นเชียบ yen chàp
น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน	ร้อน hɔ́:n
น้ำตาลกรวด หิน	หยาบแข็ง yà:p khĕŋ
น้ำตาลไหม้ จาระบี	หนืด nɨ:t
น้ำทุเรียน	เละเหลว lɛ́ˀlĕ:w
น้ำบนพื้น	ลื่นๆ mɨ:n mɨ:n
น้ำฝน	แข็งกระด้าง klĕŋ kadà:ŋ
น้ำมัน	มัน man

น้ำมัน	มันเหลว	man lĕːw
น้ำยาล้างจาน	เหนียวลื่น	niăw mɨ̀ːn
น้ำร้อน	อุ่นจัด	ʔùn lăːy
น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก	ข้นเหลว	khùn lĕw
น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก	เหลว	lĕːw
น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด	เหลวๆ	lĕːw lĕːw
น้ำอุ่น อากาศ	อุ่นๆ	ʔùn ʔùn
เนย กระจก	มันแข็ง	man khĕŋ
เนยแข็ง น้ำแข็ง	เย็นแข็ง	yen khĕŋ
บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง	สากแห้ง	saː hɛ̆ːŋ
บวบแห้ง สก๊อตไบรท์	หยาบขรุขระ	yàːp khúʔkháʔ
ใบตอง	เรียบลื่น	liap mɨ̀ːn
ใบไม้ ใบตอง	แห้งกรอบ	hɛ̀ːŋ kòːp
ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย แป้งมัน	ลื่น	lɨn
แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด	ละเอียด	laʔiàt
แป้งเปียก	เหนียวเหลว	niăw lĕːw
ผลไม้เน่า โจ๊ก	เละๆ	léʔ léʔ
ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม	นุ่ม นิ่ม ละมุน หยุ่น	nùm
ผ้าดิบ	หยาบกระด้าง	yàːp kadàːŋ
ผ้าตากแดด	หมาดๆ	màːt màːt
ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน	แห้ง	hɛ̀ːŋ
ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก	หมาด	màːt
ผ้าตากแห้ง อากาศ	แห้งๆ	hɛ̀ːŋ hɛ̀ːŋ
ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก	หนานุ่ม	nă: nûm
ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน	เปียกชุ่ม เปียกโชก	piàk sùm

ผ้าลูกไม้	สากนิ่ม	sa: nîm
ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก	สากนิ่ม	sa: nùm
ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน	เรียบนุ่ม	liap nùm
ผิวต้นมะพร้าว ต้นหมาก	ฝืดด้าน	fɨ:t dâ:n
ผื่นตามตัว ฝนตก	เป็นเม็ดๆ	pen mét
แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น	เรียบ	liàp
แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก	ลื่นมัน	mɨ:n man
แผ่นกระดาษ	เรียบๆ	liap liap
แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน	เรียบเกลี้ยง	liap kliâŋ
แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม หยวกกล้วย	ลื่นเรียบ	mɨ:n liap
ฝนตก อากาศหนาว	เย็นหนาว เย็นเยือก	yen nă:w
พื้นกระเบื้องหินอ่อน	มันลื่น	man mɨ:n
พื้นแฉะ	แหยะๆ	chɛ́ʔ chɛ́ʔ
พื้นซีเมนต์	ฝืดสาก	fɨ:t sa:
พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ ผิวเปลือกมะพร้าว	ฝืด	kha:y
พื้นถนน	เป็นฝุ่นๆ	pen fun
พื้นน้ำมัน	ลื่น	mɨ:n
พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ	ลื่นแข็ง	mɨ:n khĕŋ
ไฟป่า	ร้อนวูบ	hɔ́:n wù:p
มะระ มะกรูด อิฐบล็อค กระดาษ	ไม่เรียบ ขรุขระ	mây liàp
มะระขี้นก คางคก	ขรุขระ	khúʔkhá ʔ
ยางมะละกอ	เหนียวหนืบ	niăw nɨ:t
ริบบิ้น แผ่นกระดาษ	เรียบเนียน	liap nian
ละอองฝน ฝักละหุ่ง	เป็นฝอยๆ	pen fɔ:y

ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน		ลื่นเนียน	mɨ̀ːn nian
วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง		อ่อน หยุ่น	ʔɔ̀ːn
วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน		ลื่นเละ	mɨ̀ːn léʔ
สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้		มันเรียบ มันราบ	man liâp
เสื้อนุ่ม ผ้าเรียบ		เหมือนกำมะหยี่ ผ้าแพร	khɤː phâː
หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้		สากหยาบ	saː yàːp
หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา		ออกสาก	khɤː yàːp
หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้ เฉาก๊วย		ลื่นหยุ่น	mɨ̀ːn nìm
หลังคาสังกะสี กระเบื้อง		เป็นลอนๆ	pen khuː
หินลับมีด		ละเอียดลื่น	laʴiàt mɨ̀ːn
หินลับมีด หินขัดตัว		สากด้าน	saː dâːn
เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน		แข็ง	khɛ̌ŋ
ไหมพรม น้ำอุ่น		ละเอียดสาก	la/iàt saː
ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ		อุ่น	ʔùn
อุจจาระ พื้นดินแฉะ		แฉะ แหยะ	chéʔ
แอร์ อากาศบนภู		เย็นฉ่ำ	yen cham

ภาคผนวก ค

รายการคำเรียกสัมผัสภาษาลาวแง้ว

1) รายการคำเรียกสัมผัสภาษาลาวแง้ว (เรียงตามคำภาษาลาวแง้ว)

ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn	อุ่น	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
ʔùn ʔùn	อุ่นๆ	น้ำอุ่น อากาศ
ʔùn hêːŋ	อุ่นจัด	น้ำร้อน
chɨ́n	ชื้น	หน้ากาก แท๊ง
fɨ̀ːt fɨ̀ːt	ฝืดๆ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง ไม้อัด
hɔ́ːn wáːp	ร้อนวาบ	เตาไฟ อากาศร้อน
hɔ́ːn wùːpwáːp	ร้อนวูบ	ไฟป่า
hɔ́ːn	ร้อน	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
hèːŋ hɛ̀ːŋ	แห้งๆ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
hèːŋ	แห้ง	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
hɛ̀ːŋ kɔ̀ːp	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง
kɔ̀ːp	กรอบ	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
kɔ̀ːp kɔ̀ːp	กรอบๆ	ข้าวโพด ใบไม้
kaːdâːŋ	กระด้าง	น้ำ
khɨː iːmɨ̀ːn	ออกลื่น	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
khɨː iːʁsaː	ออกสาก	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา
khɨː hèːŋ	ออกแห้ง	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด
khɛ̌ŋ	แข็ง	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
khúʔkháʔ	ขรุขระ	มะระขี้นก คางคก

khûn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
khûn lĕw	ข้นเหลว	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
kiâŋ	เกลี้ยง	น้ำกระด้าง
laʔiàt	ละเอียด	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
laʔiàt mɨ̀ːn	ละเอียดลื่น	หินลับมีด
laʔiàt saː	ละเอียดสาก	ไหมพรม น้ำอุ่น
lĕːw	เหลว	น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
lĕːw lĕːw	เหลวๆ	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
lĕːw léʔ	เหลวข้น	นมข้น น้ำผึ้ง
lĕːw léʔ	เหลวเละ	ดินโคลน
lĕːw mɨ̀ːn	เหลวลื่น	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
lĕːw niăw	เหลวเหนียว	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
léʔ	เละ	กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก ดินโคลน น้ำราดหน้า
léʔ khùn	เละข้น	โจ๊ก ดินโคลน
léʔ lĕːw	เละเหลว	น้ำทุเรียน
léʔ léʔ	เละๆ	ผลไม้เน่า โจ๊ก
léʔ mɨ̀ːn	เละลื่น	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
léʔ niăw	เละเหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี
liàp	เรียบ	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น พื้นกระเบื้อง
liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
liap liap	เรียบๆ	แผ่นกระดาษ
liap mɨ̀ːn	เรียบลื่น	ใบตอง
liap man	เรียบมัน	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
liap nian	เรียบเนียน	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
liap nûm	เรียบนุ่ม	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน

mɨːn	ลื่น	พื้นน้ำมัน ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย แป้งมัน
mɨːn khĕŋ	ลื่นแข็ง	พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ
mɨːn klïaŋ	ลื่นเกลี้ยง	มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
mɨːn léʔ	ลื่นเละ	วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
mɨːn liap	ลื่นเรียบ	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
mɨːn mɨːn	ลื่นๆ	น้ำบนพื้น
mɨːn man	ลื่นมัน	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
mɨːn nian	ลื่นเนียน	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน
mɨːn nûm	ลื่นหยุ่น	หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้ เฉาก้วย
màːt	หมาด	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก
màːt màːt	หมาดๆ	ผ้าตากแดด
man	มัน	น้ำมัน
man khĕŋ	มันแข็ง	เนย กระจก
man lĕʔ	มันเละ	น้ำมัน
man liàp	มันเรียบ มันราบ	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้
man mɨːn	มันลื่น	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
man niăw	มันเหนียว	จาระบี วาสลีน
nɔ̀ʔnàʔ	หยุ่น	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง
nɨːt	หนืด	น้ำตาลไหม้ จาระบี
năː nûm	หนานุ่ม	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก
nîːm	นิ่ม	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม ผ้ากำมะหยี่
niăw	เหนียว	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี
niăw khùn	เหนียวข้น	กาว นมข้น
niăw lĕʔ	เหนียวเหลว	แป้งเปียก
niăw mɨːn	เหนียวลื่น	น้ำยาล้างจาน

niăw nə̀ nà	เหนียวเหนอะหนะ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
niăw nɨ̀p	เหนียวหนึบ	ยางมะละกอ ยางมะพร้าว
niăw nɨ̀ːt	เหนียวหนืด	จาระบี ไอศครีม
niăw niăw	เหนียวๆ เหนียวหนืด	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม
niăw nûm	เหนียวหยุ่น	เฉาก๊วย ขนมชั้น
niăw săy	เหนียวใส	ไข่ขาวดิบ
nùm	นุ่ม ละมุน	กาแฟ นมสด น้ำมะพร้าว
nûːm	นุ่ม	สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม ผ้ากำมะหยี่
ɲàːp	หยาบ สาก	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง ไม้อัด
ɲàːp kadàːŋ	หยาบกระด้าง	ผ้าดิบ
ɲàːp khĕŋ	หยาบแข็ง	น้ำตาลกรวด หิน
ɲàːp khúʔkháʔ	หยาบขรุขระ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
ɲàːp ɲàːp	หยาบๆ	ทราย กระดาษสา
ɲàːp saː	หยาบสาก	ครก หินโม่แป้ง
pen fɔ̄ːy	เป็นฝอยๆ	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
pen fùn	เป็นฝุ่นๆ	พื้นถนน
pen khuː	เป็นลอนๆ	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
pen mét	เป็นเม็ดๆ	ผื่นตามตัว ฝนตก
pen phèːn	เป็นแผ่นๆ	กระดาษ กระดาน
piàk séʔ	เปียกแฉะ	ตัวเปียกฝน
piàk sók	เปียกโชก	ผ้าตากฝน
piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน
piák	เปียก	น้ำ สำลีชุบน้ำ
piák piák	เปียกๆ	น้ำฝนตก ผ้าชื้น ผ้าเปียก
punsây	ผอืดผอม	บอระเพ็ด ฟ้าทะลายโจร มูลขยะ

sa:	ฝืด หยาบ สาก	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ ผิวเปลือกมะพร้าว
sa: dà:n	สากด้าน	หินลับมีด หินขัดตัว
sa: hɛ̌:ŋ	สากแห้ง	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง
sa: khɛ̌ŋ	สากแข็ง	ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด
sa: khúʔkháʔ	สากขรุขระ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
sa: laʔiat	สากละเอียด	ทรายละเอียด
sa: nùm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก
sa: nûm	สากนิ่ม	ผ้าลูกไม้
sa: yà:p	สากหยาบ	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้
talùk	ตะปุ่มตะป่ำ	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง หนังจระเข้ ลูกยอ
yèʔ	แหยะ	อุจจระ พื้นดินแฉะ
yèʔ yèʔ	แหยะๆ	พื้นแฉะ
yen	เย็น	น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด
yen càm	เย็นฉ่ำ	แอร์ อากาศบนภู
yen cǐ:	เย็นจัด เย็นฉ่ำ	น้ำแซ่น้ำแข็ง ตู้เย็น น้ำตก ฝนตก อากาศหนาว
yen khɛ̌ŋ	เย็นแข็ง	เนยแข็ง น้ำแข็ง
yen niăw	เย็นเหนียว	กาวใส แงมัน

2) รายการคำเรียกสัมผัสภาษาลาวแง้ว (เรียงตามคำภาษาไทยมาตรฐาน)

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาลาวแง้ว	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
กรอบ	kɔ̀:p	ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง
กรอบๆ	kɔ̀:p kɔ̀:p	ข้าวโพด ใบไม้
กระด้าง	ka:dâ:ŋ	น้ำ
เกลี้ยง	kiâŋ	น้ำกระด้าง

ข้น	khûn	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
ข้นเหลว	khûn lĕw	น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก
ขรุขระ	khúʔkháʔ	มะระขี้นก คางคก
แข็ง	khĕŋ	เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน
ชื้น	chín	หน้ากาก แท็ง
ตะปุ่มตะป่ำ	talùk	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง หนังจระเข้ ลูกยอ
นิ่ม	nîːm	ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม ผ้ากำมะหยี่
นุ่ม	nûːm	สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม ผ้ากำมะหยี่
นุ่ม ละมุน	nùm	กาแฟ นมสด น้ำมะพร้าว
เป็นฝุ่นๆ	pen fùn	พื้นถนน
เป็นแผ่นๆ	pen phèːn	กระดาษ กระดาน
เป็นฝอยๆ	pen fɔ̌ːy	ละอองฝน ฝักละหุ่ง
เป็นเม็ดๆ	pen mét	ผื่นตามตัว ฝนตก
เป็นลอนๆ	pen khuː	หลังคาสังกะสี กระเบื้อง
เปียก	piák	น้ำ สำลีชุบน้ำ
เปียกแฉะ	piàk séʔ	ตัวเปียกฝน
เปียกชุ่ม เปียกโชก	piàk sùm	ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน
เปียกโชก	piàk sók	ผ้าตากฝน
เปียกๆ	piák piák	น้ำฝนตก ผ้าชื้น ผ้าเปียก
ผอืดผอม	punsây	บอระเพ็ด ฟ้าทะลายโจร มูลขยะ
ฝืด หยาบ สาก	saː	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ ผิวเปลือกมะพร้าว
ฝืดๆ	fɨ̂ːt fɨ̂ːt	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง ไม้อัด
มัน	man	น้ำมัน
มันแข็ง	man khĕŋ	เนย กระจก
มันเรียบ มันราบ	man liàp	สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้

มันลื่น	man mɨ:n	พื้นกระเบื้องหินอ่อน
มันเละ	man lĕ	น้ำมัน
มันเหนียว	man niăw	จาระบี วาสลีน
เย็น	yen	น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด
เย็นแข็ง	yen khĕŋ	เนยแข็ง น้ำแข็ง
เย็นจัด เย็นฉ่ำ	yen cĭ:	น้ำแช่น้ำแข็ง ตู้เย็น น้ำตก ฝนตก อากาศหนาว
เย็นฉ่ำ	yen chàm	แอร์ อากาศบนภู
เย็นเหนียว	yen niăw	กาวใส แงมัน
ร้อน	hɔ́:n	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
ร้อนวาบ	hɔ́:n wá:p	เตาไฟ อากาศร้อน
ร้อนวูบ	hɔ́:n wù:pwá:p	ไฟป่า
เรียบ	liàp	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น พื้นกระเบื้อง
เรียบเกลี้ยง	liap kliâŋ	แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน
เรียบนุ่ม	liap nûm	ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน
เรียบเนียน	liap nian	ริบบิ้น แผ่นกระดาษ
เรียบมัน	liap man	กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก
เรียบลื่น	liap mɨ:n	ใบตอง
เรียบๆ	liap liap	แผ่นกระดาษ
ละเอียด	la iàt	แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด
ละเอียดลื่น	la iàt mɨ:n	หินลับมีด
ละเอียดสาก	la iàt sa:	ไหมพรม น้ำอุ่น
ลื่น	mɨ:n	พื้นน้ำมัน ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย แป้งมัน
ลื่นเกลี้ยง	mɨ:n klĭaŋ	มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
ลื่นแข็ง	mɨ:n khĕŋ	พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ
ลื่นเนียน	mɨ:n nian	ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน

ลื่นมัน	mɨ:n man	แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก
ลื่นเรียบ	mɨ:n liap	แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม หยวกกล้วย
ลื่นเละ	mɨ:n léʔ	วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
ลื่นหยุ่น	mɨ:n nûm	หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้ เฉาก๊วย
ลื่นๆ	mɨ:n mɨ:n	น้ำบนพื้น
เละ	léʔ	กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก ดินโคลน น้ำราดหน้า
เละข้น	léʔ khùn	โจ๊ก ดินโคลน
เละลื่น	léʔ mɨ:n	ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า
เละเหนียว	léʔ niăw	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี
เละเหลว	léʔ lĕ:w	น้ำทุเรียน
เละๆ	léʔ léʔ	ผลไม้เน่า โจ๊ก
สากขรุขระ	sa: khúʔkháʔ	ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน
สากแข็ง	sa: khĕŋ	ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด
สากด้าน	sa: dà:n	หินลับมีด หินขัดตัว
สากนิ่ม	sa: nùm	ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก
สากนิ่ม	sa: nûm	ผ้าลูกไม้
สากละเอียด	sa: la iat	ทรายละเอียด
สากหยาบ	sa: yà:p	หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้
สากแห้ง	sa: hĕ:ŋ	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง
หนานุ่ม	nă: nûm	ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก
หนืด	nɨ:t	น้ำตาลไหม้ จาระบี
หมาด	mà:t	ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก
หมาดๆ	mà:t mà:t	ผ้าตากแดด
หยาบ สาก	ɲà:p	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง ไม้อัด
หยาบกระด้าง	ɲà:p kadà:ŋ	ผ้าดิบ

หยาบขรุขระ	ɲàːp khúʔkháʔ	บวบแห้ง สก๊อตไบรท์
หยาบแข็ง	ɲàːp khěŋ	น้ำตาลกรวด หิน
หยาบสาก	ɲàːp saː	ครก หินโม่แป้ง
หยาบๆ	ɲàːp ɲàːp	ทราย กระดาษสา
หยุ่น	nɔ̀ nàʔ	วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง
เหนียว	niăw	กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี
เหนียวข้น	niăw khùn	กาว นมข้น
เหนียวลื่น	niăw mɨ̀ːn	น้ำยาล้างจาน
เหนียวใส	niăw săy	ไข่ขาวดิบ
เหนียวหนืบ	niăw nɨ̀p	ยางมะละกอ ยางมะพร้าว
เหนียวหนืด	niăw nɨ̀ːt	จาระบี ไอศครีม
เหนียวหยุ่น	niăw nûm	เฉาก๊วย ขนมชั้น
เหนียวเหนอะหนะ	niăw nɔ̀ʔnàʔ	จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า
เหนียวเหลว	niăw lěʔ	แป้งเปียก
เหนียวๆ เหนียวหนืด	niăw niăw	กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม
เหลว	lěːw	น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน
เหลวข้น	lěːw léʔ	นมข้น น้ำผึ้ง
เหลวลื่น	lěːw mɨ̀ːn	กล้วยสุก เต้าเจี้ยว
เหลวเละ	lěːw léʔ	ดินโคลน
เหลวเหนียว	lěːw niăw	ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า
เหลวๆ	lěːw lěːw	น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด
แห้ง	hɛ̀ːŋ	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน
แห้งกรอบ	hɛ̀ːŋ kɔ̀ːp	ใบไม้ ใบตอง
แห้งๆ	hɛ̀ːŋ hɛ̀ːŋ	ผ้าตากแห้ง อากาศ
แหยะ	yɛ̀ʔ	อุจจระ พื้นดินแฉะ

แหยะๆ	yèˀ yèˀ	พื้นแฉะ
ออกลื่น	khɪːˀiːmɪ̀ːn	ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ
ออกสาก	khɪː ʂiːʰsaː	หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา
ออกแห้ง	khɪː hèːŋ	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด
อุ่น	ˀùn	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
อุ่นจัด	ˀùn hêːŋ	น้ำร้อน
อุ่นๆ	ˀùn ˀùn	น้ำอุ่น อากาศ

3) รายการคำเรียกสัมผัสภาษาลาวแง้ว (เรียงตามตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส)

ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส	ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน
ข้าวเกรียบ ทองม้วน ใบไม้แห้ง	kɔ̀ːp	กรอบ
ข้าวโพด ใบไม้	kɔ̀ːp kɔ̀ːp	กรอบๆ
น้ำ	kaːdâːŋ	กระด้าง
น้ำกระด้าง	kiâŋ	เกลี้ยง
น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว	khûn	ข้น
น้ำราดหน้า ข้าวต้ม โจ๊ก	khûn lɛ̌w	ข้นเหลว
มะระขี้นก คางคก	khúˀkháˀ	ขรุขระ
เหล็ก ปูน อิฐ ไม้อัด หิน	khɛ̌ŋ	แข็ง
หน้ากาก แท็ง	chín	ชื้น
คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง หนังจระเข้ ลูกยอ	talùk	ตะปุ่มตะป่ำ
ผลไม้สุก เต้าหู้ กล้วยสุก สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม	nîːm	นิ่ม
สำลี ผ้าขนหนู ไหมพรม ผ้ากำมะหยี่	nûːm	นุ่ม
กาแฟ นมสด น้ำมะพร้าว	nùm	นุ่ม ละมุน
พื้นถนน	pen fùn	เป็นฝุ่นๆ
กระดาษ กระดาน	pen phèːn	เป็นแผ่นๆ

ละอองฝน ฝักละหุ่ง	pen fɔ̃:y	เป็นฝอยๆ
ผื่นตามตัว ฝนตก	pen mét	เป็นเม็ดๆ
หลังคาสังกะสี กระเบื้อง	pen khu:	เป็นลอนๆ
น้ำ สำลีชุบน้ำ	piák	เปียก
ตัวเปียกฝน	piàk sé?	เปียกแฉะ
ผ้าเปียกฝน ผ้าตากฝน	piàk sùm	เปียกชุ่ม เปียกโชก
ผ้าตากฝน	piàk sók	เปียกโชก
น้ำฝนตก ผ้าชื้น ผ้าเปียก	piák piák	เปียกๆ
บอระเพ็ด ฟ้าทะลายโจร มูลขยะ	punsây	ผอืดผอม
พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ ผิวเปลือกมะพร้าว	sa:	ฝืด หยาบ สาก
กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง	fi:t fi:t	ฝืดๆ
น้ำมัน	man	มัน
เนย กระจก	man khĕŋ	มันแข็ง
สังกะสี พื้นกระเบื้อง พื้นไม้	man liàp	มันเรียบ มันราบ
พื้นกระเบื้องหินอ่อน	man mì:n	มันลื่น
น้ำมัน	man lĕ?	มันเละ
จาระบี วาสลีน	man niăw	มันเหนียว
น้ำแข็ง น้ำฝน ไอศครีม น้ำขวด	yen	เย็น
เนยแข็ง น้ำแข็ง	yen khĕŋ	เย็นแข็ง
น้ำแช่น้ำแข็ง ตู้เย็น น้ำตก ฝนตก อากาศหนาว	yen cĭ:	เย็นจัด เย็นฉ่ำ
แอร์ อากาศบนภู	yen chàm	เย็นฉ่ำ
กาวใส แงมัน	yen niăw	เย็นเหนียว
น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน	hɔ́:n	ร้อน
เตาไฟ อากาศร้อน	hɔ́:n wá:p	ร้อนวาบ
ไฟป่า	hɔ́:n wù:pwá:p	ร้อนวูบ

แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น	liàp	เรียบ
แผ่นกระดาษสา พื้นกระเบื้อง หินอ่อน	liap kliâŋ	เรียบเกลี้ยง
ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอน	liap nûm	เรียบนุ่ม
ริบบิ้น แผ่นกระดาษ	liap nian	เรียบเนียน
กระจก แผ่นพลาสติกใส เซรามิก	liap man	เรียบมัน
ใบตอง	liap mɨ:n	เรียบลื่น
แผ่นกระดาษ	liap liap	เรียบๆ
แป้ง พริกป่น ข้าวคั่ว เกลือละเอียด	laʔiàt	ละเอียด
หินลับมีด	laʔiàt mɨ:n	ละเอียดลื่น
ไหมพรม น้ำอุ่น	laʔiàt sa:	ละเอียดสาก
พื้นน้ำมัน ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเฉาก๊วย แป้งมัน	mɨ:n	ลื่น
มะนาว แตงโม หยวกกล้วย	mɨ:n klĭaŋ	ลื่นเกลี้ยง
พื้นไม่แห้ง หินตะไคร่น้ำ	mɨ:n khĕŋ	ลื่นแข็ง
ว่านหางจระเข้ ผ้าแพร กระดาษมัน	mɨ:n nian	ลื่นเนียน
แผ่นกระจก แผ่นใสพลาสติก	mɨ:n man	ลื่นมัน
แผ่นซีดี แผ่นพลาสติก มะนาว แตงโม หยวกกล้วย	mɨ:n liap	ลื่นเรียบ
วุ้น เยลลี่ ฟองสบู่ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน	mɨ:n léʔ	ลื่นเละ
หยวกกล้วย มะเขือยาว ว่านหางจระเข้ เฉาก๊วย	mɨ:n nûm	ลื่นหยุ่น
น้ำบนพื้น	mɨ:n mɨ:n	ลื่นๆ
กล้วยบดสุก โจ๊ก ทุเรียนงอม มะม่วงสุก ดินโคลน	lé	เละ
โจ๊ก ดินโคลน	léʔ khùn	เละข้น
ทุเรียนงอม กล้วยสุก ผลไม้เน่า	léʔ mɨ:n	เละลื่น
กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี	léʔ niăw	เละเหนียว
น้ำทุเรียน	léʔ lĕ:w	เละเหลว
ผลไม้เน่า โจ๊ก	léʔ léʔ	เละๆ

ทรายหยาบ พื้นถนน พื้นดิน	sa: khú khá	สากขรุขระ
ก้อนหิน ไม้กระดาน ไม้อัด	sa: khĕŋ	สากแข็ง
หินลับมีด หินขัดตัว	sa: dà:n	สากด้าน
ผ้าลูกไม้ ริบบิ้นสาก	sa: nùm	สากนิ่ม
ผ้าลูกไม้	sa: nûm	สากนิ่ม
ทรายละเอียด	sa: laʔiat	สากละเอียด
หนวดเครา น้ำตาลทรายหยาบ ผ้าลูกไม้	sa: yà:p	สากหยาบ
บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง	sa: hĕ:ŋ	สากแห้ง
ผ้านวม ผ้าห่ม ฟูก	nă: nûm	หนานุ่ม
น้ำตาลไหม้ จาระบี	nì:t	หนืด
ผ้าตากแดด ผ้าเปียกน้ำ สำลีชุบน้ำบิดออก	mà:t	หมาด
ผ้าตากแดด	mà:t mà:t	หมาดๆ
กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง	ɲà:p	หยาบ สาก
ผ้าดิบ	ɲà:p kadà:ŋ	หยาบกระด้าง
บวบแห้ง สก๊อตไบรท์	ɲà:p khúʔkhá	หยาบขรุขระ
น้ำตาลกรวด หิน	ɲà:p khĕŋ	หยาบแข็ง
ครก หินโม่แป้ง	ɲà:p sa:	หยาบสาก
ทราย กระดาษสา	ɲà:p ɲà:p	หยาบๆ
วุ้น เยลลี่ ฟองน้ำ เห็ดหอมสด เห็ดฟาง	nèʔnà	หยุ่น
กาวน้ำ แป้งเปียก ยางกล้วย น้ำหวาน น้ำผึ้ง จาระบี	niăw	เหนียว
กาว นมข้น	niăw khùn	เหนียวข้น
น้ำยาล้างจาน	niăw mì:n	เหนียวลื่น
ไข่ขาวดิบ	niăw săy	เหนียวใส
ยางมะละกอ ยางมะพร้าว	niăw nìp	เหนียวหนืบ
จาระบี ไอศครีม	niăw nì:t	เหนียวหนืด

เฉาก้วย ขนมชั้น	niăw nûm	เหนียวหยุ่น
จาระบี กาวเหนียว แป้งเปียก น้ำราดหน้า	niăw nè nà	เหนียวเหนอะหนะ
แป้งเปียก	niăw lĕʔ	เหนียวเหลว
กาว น้ำราดหน้า จาระบี ไอศครีม	niăw niăw	เหนียวๆ เหนียวหนืด
น้ำใส น้ำดื่ม น้ำกะทิ ดินโคลน น้ำราดหน้า โจ๊ก ยาสีฟัน	lĕːw	เหลว
นมข้น น้ำผึ้ง	lĕːw léʔ	เหลวข้น
กล้วยสุก เต้าเจี้ยว	lĕːw mɨːn	เหลวลื่น
ดินโคลน	lĕːw léʔ	เหลวเละ
ดินเหนียว น้ำกระเพาะปลา น้ำราดหน้า	lĕːw niăw	เหลวเหนียว
น้ำใส น้ำสลัด น้ำตาลสด	lĕːw lĕːw	เหลวๆ
ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน	hɛ̀ːŋ	แห้ง
ใบไม้ ใบตอง	hɛ̀ːŋ kɔ̀ːp	แห้งกรอบ
ผ้าตากแห้ง อากาศ	hɛ̀ːŋ hɛ̀ːŋ	แห้งๆ
อุจจระ พื้นดินแฉะ	yè ʔ	แหยะ
พื้นแฉะ	yèʔ yèʔ	แหยะๆ
ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ	khɨːʔiːmɨːn	ออกลื่น
หนวดเครา ใบอ้อย กระดาษสา	khɨː ʔiːʜsaː	ออกสาก
ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด	khɨː hɛ̀ːŋ	ออกแห้ง
ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ	ʔùn	อุ่น
น้ำร้อน	ʔùn hɛ̂ːŋ	อุ่นจัด
น้ำอุ่น อากาศ	ʔùn ʔùn	อุ่นๆ

คำเรียกสัมผัสและทัศนคติเดี่ยวกับคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง: ไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว

สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์
อัญชลี วงศ์วัฒนา
มณฑิรา ตาเมือง

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธ์ไท 2) เพื่อวิเคราะห์ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง และ 3) เพื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐาน ข้อมูลภาษาชาติพันธุ์ไทในปีแรก ได้แก่ ภาษาไทโซ่ง ภาษาไทครั่ง และภาษาลาวแง้ว การเก็บข้อมูลกระทำโดยการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสแบ่งออกเป็น คำเรียกสัมผัสต้นแบบ และคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ คำเรียกสัมผัสต้นแบบในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งสามกลุ่มพบในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน 28-31 คำ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้คำศัพท์เหมือนกัน ส่วนคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบมีกลวิธีในการสร้างคำในลักษณะที่เป็นคำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำเลียนแบบกริยาวลี และคำเลียนประโยค

ผลการศึกษาเรื่องความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัส พบว่าเป็นลักษณะด้านต่างๆ ของสิ่งที่สัมผัสที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัส และชนิดของสิ่งที่สัมผัส ลักษณะของสิ่งที่สัมผัสแบ่งได้เป็นลักษณะพื้นฐาน ได้แก่ รูปทรง พื้นผิว เนื้อสาร ความเปียก และอุณหภูมิ และลักษณะซับซ้อน ได้แก่ รูปทรง-เนื้อสาร พื้นผิว-พื้นผิว พื้นผิว-เนื้อสาร พื้นผิว-ความเปียก พื้นผิว-อุณหภูมิ เนื้อสาร-เนื้อสาร เนื้อสาร-ความเปียก เนื้อสาร-อุณหภูมิ ความเปียก-ความเปียก ความเปียก-อุณหภูมิ และอุณหภูมิ-อุณหภูมิ สำหรับชนิดของสิ่งที่สัมผัส ได้แก่ วัตถุธรรมชาติ อวัยวะ สัตว์ พืชผักผลไม้ อาหารและเครื่องปรุง ข้าวของและเครื่องใช้ วัสดุและอุปกรณ์ สิ่งก่อสร้าง และประสบการณ์ ในเรื่องของทัศนคตินั้น พบแบ่งเป็น นัยบวก นัยลบ และนัยกลาง โดยพบว่าในทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์ไทมีอัตราส่วนที่มีนัยกลางมากที่สุด รองลงมาเป็นนัยลบ และนัยบวก ตามลำดับ

ผลการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐานนั้น พบว่า ในภาพรวม ภาษาชาติพันธุ์ไทมีศัพท์ที่ใช้เป็นคำเรียกสัมผัสต้นแบบที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐานในลักษณะของการใช้ศัพท์คนละคำกัน ประมาณร้อยละ 17 โดยภาษาไทโซ่งแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาเป็นไทครั่ง และลาวแง้ว ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบพบว่า ภาษาชาติพันธุ์ไทมีการหลักเกณฑ์ในสร้างศัพท์ที่ใช้เรียกคำเรียกสัมผัสในระบบที่ไม่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน

คำสำคัญ : คำเรียกสัมผัส ภาษาชาติพันธุ์ไท ภาษาไทยมาตรฐาน กลวิธีการสร้างคำ ความหมายและทัศนคติ

Abstract

This research aims at 1) an analysis of haptic-term building strategies in Tai ethnic languages in the lower north of Thailand 2) an analysis of haptic term meanings and attitudes in Tai ethnic languages and 3) a comparison of haptic terms between Tai ethnic languages and the standard Thai. In the first phase, data were collected from Song, Krang and Ngaw by interviewing.

The result of the analysis of haptic-term building strategies in the Tai ethnic languages reveals that there are prototype haptic terms and less-prototype haptic terms. The former are similar in the three languages, with the occurrence of 28-31 terms. The latter are also found in the same word building strategies such as parallel compounds, synonymous compounds, duplicates, words imitating verb phrases and words imitating clauses.

The result of the analysis of meanings and attitudes reveals a number of features and classes of things, that constitute in haptic terms. The former are divided into basic and complicate features. Basic features include shape, surface, texture, moistness and temperature. Complicate features are combinations of two features such as shape-texture, surface-surface, surface-texture, surface-moistness, surface-temperature, texture-texture, texture-moistness, texture-temperature, moistness-moistness, moistness-temperature and temperature-temperature. For the sake of thing classes, natural items, organs, animals, plants, food and ingredients, belongings and appliance materials and instruments, buildings, and human experiences are found. Attitudes are found as positive, negative and neutral. Haptic terms presenting neutral attitudes occur in the biggest amount while the ones that present negative and positive attitudes occur in the less amount respectively.

The result on the comparison between ethnic and standard Thai haptic terms reveals that, holistically, a small number of prototype haptic terms, approximately 17 percent, are lexically different. Song people use haptic terms the most differently from the standard Thai, following by Krang and Ngaw respectively. Less prototype terms in the three ethnic languages are formed similarly to the standard Thai terms.

Keywords: haptic terms, Tai ethnic languages, standard Thai, word building strategies, meanings and attitudes

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ระบบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในเขตภาคเหนือตอนล่าง" เป็นการวิจัยพื้นฐาน (Basic research) ในกลุ่มวิชาปรัชญา สาขาภาษาศาสตร์ซึ่งเป็นการศึกษาหาองค์ความรู้ใหม่และเป็นการวิจัยประยุกต์ในการพัฒนาการส่งเสริมการจัดการศึกษาและรูปแบบการศึกษาที่เชื่อมโยงสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การศึกษาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ (Ethnic groups) เป็นกลุ่มเรื่องหนึ่งที่อยู่ในเป้าหมายยุทธศาสตร์การวิจัยของมหาวิทยาลัยนเรศวร และคณะมนุษยศาสตร์ และเชื่อมต่อสู่ฐานข้อมูลของสถาบันอารยธรรมโขง-สาละวิน ซึ่งมหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสถาบันการศึกษาที่สนองตอบการเป็นแหล่งการเรียนรู้ การเข้าสู่ชุมชนเพื่อการเรียนรู้ในท้องถิ่น และการเป็นสถาบันเผยแพร่การเรียนรู้โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนล่าง ในการเข้าถึงกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อศึกษาและพัฒนาประเด็นต่างๆนั้น การใช้ภาษาเพื่อติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญ เปรียบเสมือนกุญแจที่จะนำไปสู่การค้นหาความน่าสนใจของสิ่งต่างในบ้านหรือท้องถิ่น การศึกษาแง่มุมต่างๆเกี่ยวกับชาติพันธุ์ผ่านภาษาจึงเป็นงานวิจัยในเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การศึกษาและการพัฒนาในแง่มุมอื่นต่อไป พื้นที่ในเขต 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง อันได้แก่ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ อุทัยธานี เพชรบูรณ์และอุตรดิตถ์ เป็นพื้นที่ที่ไม่ได้รับการกำหนดชัดเจนว่าเป็นบริเวณตอนใดของประเทศ เนื่องจากเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างกึ่งกลางภาคเหนือและภาคกลาง กล่าวคือ ภาคกลางตอนบนและภาคเหนือตอนล่าง บริเวณดังกล่าวมีประชากรที่อพยพมาจากส่วนต่างๆของประเทศทั้งที่เป็นไทยเหนือ ไทยอีสาน และจังหวัดต่างๆของภาคกลาง เป็นบริเวณที่มีความหลากหลายทางภาษาถิ่นและภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ อันประกอบด้วยกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายตระกูลภาษา ได้แก่ ตระกูลไท เช่น ไทโซ่ง ไทพวน ไทครั่ง ฯลฯ ตระกูลม้งเย้า เช่น ม้ง เย้า ตระกูลธิเบต เช่น พม่า กะเหรี่ยง ฯลฯ ตระกูลออสโตรเอเชียติค เช่น มอญ ชาวบน ฯลฯ จึงจัดเป็นบริเวณพื้นที่รอยต่อทางภาษาที่มีวัฒนธรรมหลากหลายที่น่าสนใจ ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสาร การใช้คำศัพท์ของประชากรในเขตภาคเหนือตอนล่างมีการใช้คำศัพท์ในชีวิตประจำวันที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน ในที่นี้การศึกษาคำเรียกสัมผัส (Haptic terms) เป็นเรื่องหนึ่งที่สามารถสะท้อนมโนทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ผ่านภาษาทำให้สามารถเข้าใจระบบความคิด ค่านิยม และทัศนคติของคนในวัฒนธรรมนั้นๆ และสามารถนำเอาการมองโลกของกลุ่มชนมาแสดงให้เห็นอย่างเป็นระบบ และนำไปสู่ความเข้าใจในวิธีคิด วิธีการทำงาน และวิถีการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของกลุ่มชาติพันธุ์ในเบื้องต้น จนกระทั่งเชื่อมต่อไปสู่ความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาการเข้าสู่มวลชนของหน่วยงานต่างๆ ที่มีพันธกิจต้องประสานงานกับกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เหล่านี้

ในระบบมโนทัศนของมนุษย์ที่แสดงออกโดยพฤติกรรมทางกายและวาจา การสัมผัสถือได้ว่ามีความสำคัญต่อมนุษย์มาก ทำให้มนุษย์รับรู้ข้อมูลสำคัญๆ รอบๆ ตัว และแสดงสัญญานความไม่ปลอดภัยต่างๆ การรับรู้และการเรียนรู้สัมผัสจึงเป็นเรื่องน่าสนใจ ทำให้มนุษย์ปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมรอบตัว **การสัมผัสเป็นระบบมโนทัศน์ทางความคิดความรู้สึกที่เป็นนามธรรม ดังนั้นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จึงต้องหาคำเรียกสัมผัสเพื่อมาเป็นตัวแทนของมโนทัศน์หลังจากได้สัมผัสสรรพสิ่งรอบๆ ตัว ด้วยเหตุนี้การศึกษาคำเรียกสัมผัสในกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ที่มนุษย์ในกลุ่มนั้นใช้อยู่เป็นประจำจึงสามารถสะท้อนระบบคิด และระบบการรับรู้การตอบสนองต่างๆ ต่อสิ่งแวดล้อมของผู้พูดภาษานั้นๆ และยังช่วยให้เข้าใจระบบความหมายของคำเรียกสัมผัสของคนในกลุ่มชาติพันธุ์ได้ด้วย** พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2552) ให้ความหมายของสัมผัสว่า "เป็น

การรับรู้ทางหนึ่งของมนุษย์ เป็นการถูกต้อง แตะต้อง กระทบกับ หรือการถูกต้องทำให้เกิดความรู้สึก เป็นประสาทสัมผัส " ในงานวิจัยนี้จะศึกษาคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ตามความหมายในพจนานุกรมดังกล่าวข้างต้น โดยเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติที่มีต่อคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ กับคำเรียกสัมผัสในภาษาไทย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง

2) เพื่อวิเคราะห์ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง

3) เพื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง กับภาษาไทยมาตรฐาน

3. ขอบเขตของโครงการวิจัย

ระบบคำเรียกสัมผัสในที่นี้ หมายถึง ระบบการเรียกสัมผัสจากการสัมผัสทางกาย เช่น ใช้มือ เท้า หรือผิวกายสัมผัส ถูกต้อง แตะต้อง หรือกระทบกับวัตถุหรือสะสารภายนอก เช่น *แข็ง ขรุขระ ร้อน หนาว* ฯลฯ ไม่รวมประสาทสัมผัสในการใช้ลิ้นที่เป็นรสชาติ จมูกที่เป็นกลิ่น หูที่เป็นเสียง ตาที่เป็นการมองเห็น และจิตใจที่เป็นความคิด อารมณ์ และความรู้สึก

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การคัดเลือกจุดเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลในเขตพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่างที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทอาศัยอยู่หนาแน่น โดยมีฐานข้อมูลจากแผนที่ภาษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่

อำเภอบางระกำ	จังหวัดพิษณุโลก	ภาษาไทโซ่ง
อำเภอสามง่าม	จังหวัดพิจิตร	ภาษาไทครั่ง
อำเภอชุมแสง	จังหวัดนครสวรรค์	ภาษาลาวแง้ว

การสัมภาษณ์

1) สัมภาษณ์ผู้บอกภาษารวม กลุ่มชาติพันธุ์และ 50 คน ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 25 คน กลุ่มที่ 1 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี กลุ่มที่ 2 มีอายุ 45 ขึ้นไป

2) ในการสัมภาษณ์ระบบคำเรียกประสาทสัมผัส มีการคัดเลือกตัวแทนผู้บอกภาษาที่ดีที่สุด ชาติพันธุ์ละ 1 คน เป็นผู้ช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจำแนกคำเรียกสัมผัสต้นแบบและคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบตามเกณฑ์ของ Givon

2) วิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบว่าในแต่ละชาติพันธุ์มีกลวิธีในการสร้างคำเรียกสัมผัสอย่างไรบ้าง

3) วิเคราะห์ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสพื้นฐานโดยใช้ทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงปริชาน

4) เปรียบเทียบระบบคำเรียกสัมผัสในแต่ละถิ่น และภาษาไทยมาตรฐาน

5. กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัส

กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสพบว่าแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ คือ คำเรียกสัมผัสต้นแบบ (prototypical haptic terms) และคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ (non-prototypical haptic terms)

5.1. คำเรียกสัมผัสต้นแบบ

คำเรียกสัมผัสต้นแบบ หมายถึง การเรียกสัมผัสจากการสัมผัสทางกาย เช่น ใช้มือ เท้า หรือผิวกายสัมผัสถูกต้อง แตะต้อง หรือกระทบกับวัตถุหรือสะสารภายนอก เช่น *แข็ง ขรุขระ ร้อน หนาว* ฯลฯ เป็นกลุ่มคำที่มีคุณสมบัติดังนี้

1) มีคุณสมบัติตรงกับที่กำหนดไว้คือในความหมายมาตรฐาน เช่น พจนานุกรม สารานุกรม ฯลฯ แห่งชาติ ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของสัมผัสที่ตรงกับขอบเขตของงานวิจัยนี้ไว้ว่า

"ก. ถูกต้อง, แตะต้อง, กระทบกัน, เช่น มีใครมาสัมผัสไหล่ พยายามให้เท้าสัมผัสหญ้าเสียบ้าง จะได้มีสุขภาพดี สัมผัสมือกัน น. เช่น ประสาทสัมผัส, การแตะต้อง, การกระทบกัน, การถูกต้องที่ให้เกิดความรู้สึก เช่น พอออกไปข้างนอกก็สัมผัสอากาศเย็นเฉียบ"

2) เป็นตัวแทนของหมวดหมู่ได้ดีที่สุด สามารถแสดงคุณสมบัติสำคัญของสมาชิกส่วนใหญ่ได้ดีที่สุด

3) เป็นคำเรียกสัมผัสพื้นฐาน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้ (ดัดแปลงจาก ธีระพันธ์ ล.ทองคำ (2535) ซึ่งศึกษาคำเรียกสีในภาษาเย้า)

- เป็นคำศัพท์มูลฐาน
- ความหมายสำคัญของศัพท์จะต้องไม่รวมกับศัพท์อื่นๆ ที่เป็นคำเรียกสัมผัส
- การใช้ศัพท์จะต้องไม่จำกัดเฉพาะกับวัตถุสิ่งของบางจำพวก
- เป็นศัพท์ที่มีความโดดเด่นในความรู้สึกของเจ้าของภาษา

คำเรียกสัมผัสต้นแบบในภาษาชาติพันธุ์ไทพบเป็นจำนวนใกล้เคียงกัน ดังนี้ ภาษาไทโซ่งพบจำนวนอย่างน้อย 31 คำ ภาษาไทครั่งพบอย่างน้อยจำนวน 28 คำ และภาษาลาวแง้วพบจำนวนอย่างน้อย 29 คำ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้คำศัพท์เหมือนกัน

5.2. คำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ

คำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบเป็นสมาชิกในส่วนที่อยู่ในบริเวณทับซ้อนกัน จะแสดงคุณสมบัติของหมวดหมู่ได้น้อยลง ยิ่งเป็นสมาชิกที่อยู่ในบริเวณที่มีการทับซ้อนกันของจำนวนหมวดหมู่มากเท่าใด ก็จะเป็นตัวแทนของหมวดหมู่นั้นได้ดีน้อยลงไปเท่านั้น ไล่ระดับต่อเนื่องจนกระทั่งไม่สามารถเป็นตัวแทนของหมวดหมู่เดิมได้

กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบในภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และไทพวนกระทำโดยการนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบซึ่งเป็นคำมูลมาประกอบกันเป็นคำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำเลียนกริยาวลี และคำเลียนประโยค/ภาคแสดง ดังนี้

5.2.1. **คำประสม**

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีการของคำประสมเป็นการนำคำเรียกสัมผัสต้นแบบ 2 คำมาประสมกัน เพื่อสร้างคำเรียกสัมผัสใหม่ ที่มีความหมายใหม่ โดยปรากฏใน 2 ลักษณะ ดังนี้

5.2.1.1. คำประสมแบบความคู่ขนาน

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำประสมแบบความคู่ขนาน พบเป็นจำนวนมาก เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบ 2 คำที่มีความหมายแตกต่างกันมาประสมกันเป็นคำเรียกสัมผัสคำใหม่ที่มีความหมายของคำเรียกสัมผัสทั้งสองลักษณะ หรือ แบบ x-y = xy ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้วมีลักษณะที่เหมือนกัน ตัวอย่างดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔŭn hɛ̀:ŋ	อุ่นแห้ง	น้ำร้อน
ca: khěŋ	สากแข็ง	หินลับมีด ใบอ้อย
l̆iap-mɨ́:n	เรียบลื่น	ไข่ต้ม สบู่

5.2.1.2. คำประสมแบบอุปลักษณ์

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำประสมแบบอุปลักษณ์ เป็นการนำเอาคำมูล 2 คำ ที่มีความหมายแตกต่างกัน ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นคำเรียกสัมผัสต้นแบบ มาประสมกันเป็นคำเรียกสัมผัสคำใหม่ที่มีความหมายของคำเรียกสัมผัสในลักษณะเดียวที่เป็นอุปลักษณ์แตกต่างจากคำมูลเดิม หรือ แบบ x-y = z ตัวอย่างดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khĭ:-thù:t	ขี้ทูด (ตะปุ่มตะป่ำ)	ผิวหนังของคนที่เป็นโรคเรื้อน
khĭ:-l̆im	ขี้ลิ่ม (แหยะ)	กล้วยสุกบด ผลไม้เน่า ทุเรียนเละ

5.2.2. **คำซ้อน**

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำซ้อน เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบ 2 คำที่มีความหมายเหมือนหรือคล้ายกันมาประกอบซ้อนกันเป็นคำเรียกสัมผัสคำใหม่ ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้วมีลักษณะที่เหมือนกัน ตัวอย่างดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
kɨ́:m̥niăw	เย็นเหนียว	ดินเหนียว
khěŋkàdâ:ŋ	แข็งกระด้าง	ก้อนหิน
nă:w̥kɨ́:m	หนาวเย็น	น้ำแข็ง น้ำค้าง

5.2.3. **คำซ้ำ**

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำซ้ำ เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบ 1 คำ มากล่าวซ้ำกัน โดยพบใน 2 ลักษณะ คือ คำซ้ำไม่เปลี่ยนรูป และ คำซ้ำเปลี่ยนรูป

5.2.3.1. คำซ้ำไม่เปลี่ยนรูป

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำซ้ำไม่เปลี่ยนรูป เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบ 1 คำ มากล่าวซ้ำกัน โดยไม่เปลี่ยนรูป ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้วมีลักษณะที่เหมือนกัน ตัวอย่างดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
chéʔ chéʔ	แหยะๆ	พื้นแฉะ
fɨ̀t fɨ̀t	ฝืดๆ	กระดาษทรายหยาบ หินลับมีด กระดาษสา บวบแห้ง ไม้อัด
mɨ̀n mɨ̀n	ลื่นๆ	น้ำบนพื้น

5.2.3.2. คำซ้ำเปลี่ยนรูป

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เป็นคำซ้ำเปลี่ยนรูป เป็นการนำเอาคำเรียกสัมผัสต้นแบบ 1 คำ มากล่าวซ้ำกัน โดยเปลี่ยนรูปสระในคำท้ายเป็นสระ a เช่น khú̱/khá/ 'ขรุขระ' ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้วมีลักษณะที่เหมือนกัน ตัวอย่างรายการคำดังต่อไปนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khú̱kháʔ	ขรุขระ	พื้นถนน ผิวมะกรูด มะระ อิฐมอญ
nɔ̱́náʔ	เหนอะหนะ	เหงื่อออกเสื้อเหนอะหนะ กาว ข้าวเหนียวเปียก
tapŭm̱tapăm	ตะปุมตะป่ำ สากขรุขระ	มะกรูด ถนนที่เป็นหลุมเป็นบ่อ เก้าอี้หวาย

5.2.4. คำเลียนวลี

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เลียนแบบวลี เป็นการสร้างคำโดยการเลียนแบบกริยาวลี ซึ่งพบใน 2 ลักษณะ ได้แก่ กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ และ กริยาช่วย-กริยาหลัก ดังนี้

5.2.4.1. กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เลียนแบบวลี เป็นการสร้างคำโดยการเลียนแบบกริยาวลี ในลักษณะกริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้วมีลักษณะที่เหมือนกันเช่น

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɔ́ːn ʔéː	ร้อนจัด	น้ำร้อน
kɨ́ːm ʔěː	เย็นจัด	น้ำแข็ง
mɨ́ːn ʔěː	ลื่นปรื๊ด ลื่นมาก	สะพานไม้ บันไดมีตะไคร่ อ่างล้างเท้า

5.2.4.2. กริยาช่วย-กริยาหลัก

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เลียนแบบวลี เป็นการสร้างคำโดยการเลียนแบบกริยาวลี ในลักษณะกริยาช่วย-กริยาหลัก ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้วมีลักษณะที่เหมือนกัน เช่น

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
kɛːm caː	ค่อนข้างสาก	กระดาษทรายละเอียด
kɛːm mɨ́ːn	ค่อนข้างลื่น	ตะไคร่จับตามพื้น
kɛːm niăw	ค่อนข้างเหนียว	กาว ข้าวต้ม

5.2.5. คำเลียนประโยค

การสร้างคำเรียกสัมผัสโดยวิธีที่เลียนแบบประโยค เป็นการสร้างคำโดยการเลียนแบบประโยคหรือภาคแสดง (ในกรณีที่ประธานไม่ปรากฏ) ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้วมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง

ในภาษาไทโซ่งพบว่าซึ่งส่วนใหญ่มีกริยาเป็นสัมพันธกริยา (copular verb) คือคำว่า pen เป็น ตามด้วยภาคแสดงคำนามี nominal predicatẽ เช่น pen fùn เป็นฝุ่น ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น ถนน ดังนี้

อย่างไรก็ตาม ในภาษาไทโซ่งยังพบคำเรียกสัมผัสเลียนประโยค/ภาคแสดงในโครงสร้างอื่นๆ ด้วย ภาคแสดงที่ประกอบด้วย กริยาวลีและกรรมนามวลี เช่นʔɔ̌ːn mɨː อ่อนมือ ใช้เรียกไส้เดือน กิ้งกือ งู ปลาไหล และประโยคที่ประกอบด้วย ประธาน กริยาวลี และกรรม เช่น man cáʔ khàɬ ออกแห้ง ใช้เรียกขยะที่จวนจะแห้ง โครงสร้างแสดงได้ตามลำดับดังนี้

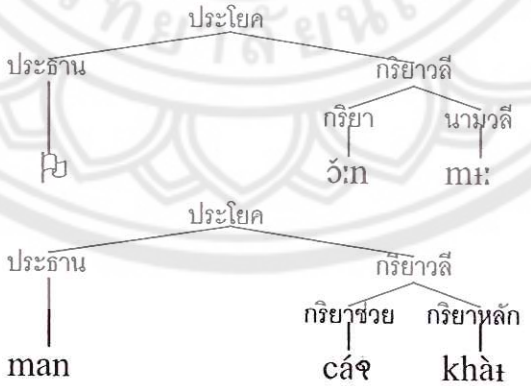

ภาษาไทครั่ง

ในภาษาไทครั่งพบว่าซึ่งส่วนใหญ่มีกริยาเป็นสัมพันธกริยา copular verb คำ ได้แก่ คำว่า khɪ: และ pen

1) คำว่า khɪ: คือ มักตามด้วยภาคแสดงกริยา verbal predicate เช่น khɪ: hɛ̀:ŋ 'ออกแห้ง' ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด

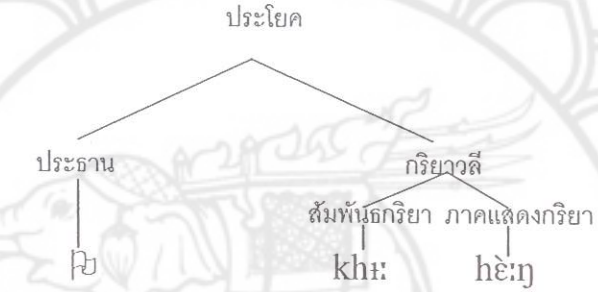

2) คำว่า pen เป็น ตามด้วยภาคแสดงนาม nominal predicate เช่น pen fùn เป็นฝุ่น ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น พื้นถนน โครงสร้างดังนี้

ภาษาลาวแง้ว

ในภาษาแง้วพบว่าซึ่งส่วนใหญ่มีกริยาเป็นสัมพันธกริยา copular verb คำ ได้แก่ คำว่า khɪ: และ pen

3) คำว่า khɪ: คือ มักตามด้วยภาคแสดงกริยา verbal predicate ที่มีการทำให้เป็นนาม nominalization โดยการกำกับด้วยคำบ่งกลุ่มนามแสดงเพศ i: อี เช่น khɪ:ʔi:-mɪ:n ออกลื่น ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น ตะไคร่น้ำ พื้นเปียกแฉะ โครงสร้างดังนี้

4)

5) คำว่า pen เป็น ตามด้วยภาคแสดงนามี nominal predicatẽ เช่น pen fùn เป็นฝุ่น ใช้เรียกการสัมผัสวัตถุเช่น พื้นถนน โครงสร้างดังนี้

6. ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไท

6.1. ความหมายและโลกทัศน์

ความหมายและโลกทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่างสะท้อนให้เห็นจากลักษณะด้านต่างๆ ของสิ่งที่สัมผัสที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัส และชนิดของสิ่งที่สัมผัส ดังนี้

6.1.1. ลักษณะของสิ่งที่สัมผัส

ลักษณะของสิ่งที่สัมผัสที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัสแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ได้แก่ ลักษณะพื้นฐาน (simple features) และลักษณะซับซ้อน (complex features) ดังนี้

6.1.1.1. ลักษณะพื้นฐาน

ลักษณะพื้นฐานเป็นลักษณะเพียงหนึ่งด้านที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ในภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว พบลักษณะพื้นฐานแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ รูปทรง พื้นผิว เนื้อสาร ความเปียก และอุณหภูมิ ดังนี้

1) **รูปทรง** ลักษณะรูปทรงเป็นรูปร่างของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ตัวอย่างดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
nă:	หนา	หนังสือ
pen ku:-ku:	เป็นลอนๆ	สังกะสีมุงหลังคา
pen mèt	เป็นเม็ด	เม็ดแมงลัก

2) **พื้นผิว** ลักษณะพื้นผิวของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
caː	ตาก	มือ ไม้ ดิน พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม
fɨ̂ːt	ฝืด	บานประตู กุญแจ หน้า ล้างรถ บันไดรถ
kîaŋ	เกลี้ยง	มะพร้าว

3) เนื้อสาร ลักษณะเนื้อสารของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔɔ̀ːn	อ่อน	เนื้อคน
kɔ́p	กรอบ	ขนมปัง พริกแห้ง ข้าวเกรียบ ไม้ พลาสติก
khɛ̌ŋ	แข็ง	หิน ไม้ ปูน เหล็ก

4) ความเปียก ลักษณะความเปียกของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khǎɪ	แห้ง	ผ้าแห้ง
màːt	หมาด	ผ้า
piá	เปียก	น้ำ ผลไม้สุกงอมเละ ไม้

5) อุณหภูมิ ลักษณะอุณหภูมิของวัตถุ พบปรากฏในคำเรียกสัมผัสทั้งที่เป็นต้นแบบและที่ลดความเป็นต้นแบบ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɔ́ːn	ร้อน	ไฟ ถ่านสุก น้ำมันร้อน
ʔǔn	อุ่น	น้ำ อากาศ
kɨ́ːm	เย็น	น้ำแข็ง อากาศ

6.1.1.2. ลักษณะซับซ้อน

ลักษณะซับซ้อนเป็นลักษณะพื้นฐาน 2 ด้านที่ปรากฏร่วมกันในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ โดยปรากฏเฉพาะคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบเท่านั้น ลักษณะซับซ้อนบ่งให้เห็นถึงระบบคิดเกี่ยวกับลักษณะวัตถุที่มีความซับซ้อนหลายด้านของกลุ่มชาติพันธุ์ ลักษณะซับซ้อนที่พบในภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว แสดงได้ดังในตารางและรายละเอียดดังนี้

	รูปทรง	พื้นผิว	เนื้อสาร	ความเปียก	อุณหภูมิ
รูปทรง			โซ่ง ครั่ง แง้ว		
พื้นผิว		โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	ครั่ง แง้ว	โซ่ง
เนื้อสาร	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว
ความเปียก		ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว
อุณหภูมิ		โซ่ง	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง แง้ว	โซ่ง ครั่ง

ลักษณะซับซ้อนที่เกิดจากลักษณะประเภทเดียวกัน

1) พื้นผิว-พื้นผิว เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
kîaŋ lɔ̀:n	เกลี้ยงลื่น	ไข่ต้ม
lîap mɯ́:n	เรียบลื่น	ไข่ต้ม สบู่
mɯ́:n kîaŋ	ลื่นเกลี้ยง	ลูกมะนาว

2) เนื้อสาร-เนื้อสาร เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
khɛ̌ŋ kɔ́p	แข็งกรอบ	กระจก
khɛ̌ŋ kàdâ:ŋ	แข็งกระด้าง	ก้อนหิน
lé᷇ nîaw	เละเหนียว	ผลไม้สุกๆ

3) ความเปียก-ความเปียก เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
pîa᷇chɛ́	เปียกแฉะ	ผ้า
piá᷇cɯ́:n	เปียกชื้น	ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้
piá᷇chô:k	เปียกโชก	ตากฝน

4) อุณหภูมิ-อุณหภูมิ เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส

nă:ʐ̩ḱɨ:m	หนาวเย็น	น้ำแข็ง น้ำค้าง
yeɳḱɨ:m	เย็นเยือก	ลมหนาวพอทนไหว

ลักษณะซับซ้อนที่เกิดจากลักษณะต่างประเภทกัน

1) **รูปทรง-เนื้อสาร/เนื้อสาร-รูปทรง** เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะรูปทรงและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
nă:-nûm	หนานุ่ม	ฟูก
pen fɔ̌:y-laʔiat	เป็นฝอยละเอียด	ฝอยทอง ฝอยขัดหม้อ
pen khěŋ-kɔ̂:n	เป็นแข็งก้อน	น้ำตาลกรวด หิน

2) **พื้นผิว-เนื้อสาร/เนื้อสาร-พื้นผิว** เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
mɬ:ɳléʔ	ลื่นเละ	โคลน
ɲă:pka:dâ:ŋ	หยาบกระด้าง	กากมะพร้าว ผ้าดิบ กระสอบทราย
khěŋca:	แข็งสาก	หินลับมีด หันขัดตัว บวบแห้ง

3) **พื้นผิว-อุณหภูมิ** เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและอุณหภูมิในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
mɬ:ɳyen	ลื่นเย็น	น้ำแข็ง

4) **พื้นผิว-ความเปียก** เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะพื้นผิวและความเปียกในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
sa: hɛ̌:ŋ	สากแห้ง	บวบแห้ง ใบอ้อยแห้ง

5) **อุณหภูมิ-ความเปียก** เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะอุณหภูมิและความเปียกในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔŭɳhɛ̀:ŋ	อุ่นแห้ง	น้ำร้อน
yen chàm	เย็นฉ่ำ	แอร์ อากาศบนภู

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔŭn̩hɛ̀ːŋ	อุ่นแห้ง	น้ำร้อน
yen chàm	เย็นฉ่ำ	แอร์ อากาศบนภู

6) **อุณหภูมิ-เนื้อสาร/เนื้อสาร-อุณหภูมิ** เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะอุณหภูมิและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
kíːm̩khĕŋ	เย็นแข็ง	น้ำแข็ง
kíːm̩niăw	เย็นเหนียว	ดินเหนียว
khĕŋ-kíːm	แข็งเย็น	น้ำแข็ง

7) ความเปียก-เนื้อสาร เป็นลักษณะการปรากฏร่วมระหว่างลักษณะความเปียกและเนื้อสารในคำเรียกสัมผัสหนึ่งๆ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hɛ̀ːŋ kɔ̀ːp	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง

6.1.2. ชนิดของสิ่งที่สัมผัส

สิ่งที่สัมผัสเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ควบคู่ไปกับคำเรียกสัมผัส สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุสิ่งแวดล้อมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่มักได้เห็นได้สัมผัสในชีวิตประจำวันและฝังอยู่ในระบบคิดและจิตสำนึกพร้อมที่จะเอ่ยออกมาเป็นคำพูดโดยไม่ลังเลใช้เวลาในการนึกคิด สิ่งที่สัมผัสพบแบ่งโดยกว้างออกเป็น 9 ชนิด ได้แก่

1) วัตถุธรรมชาติ ธรรมชาติแวดล้อมที่มีบทบาทและสัมผัสได้ในชีวิตประจำวันและฝังอยู่ในจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ไท สามารถสะท้อนให้เห็นถึงธรรมชาติแวดล้อมและภูมิอากาศท้องถิ่นได้ เช่น ของเหลว โคลน ดิน ดินเหนียว ดินอ่อน ทราย น้ำ น้ำค้าง ฝน ฝุ่น ไฟ หิน อากาศ ฯลฯ
2) อวัยวะ อวัยวะที่สัมผัสได้และประสบการณ์เกี่ยวกับอวัยวะนั้นๆ ซึ่งฝังอยู่ในจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ไท เช่น เนื้อคน ผิวหนังที่เกา ผิวหนังเป็นปุ่มป่ำ มือ ร่างกาย หนวดเครา หน้า เหงื่อ ฯลฯ
3) สัตว์ สัตว์และอวัยวะหรือผลผลิตจากสัตว์ที่อยู่ในธรรมชาติแวดล้อมและมีบทบาทในชีวิตประจำวัน ซึ่งฝังอยู่ในจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ไท สามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบนิเวศท้องถิ่นได้ เช่น กิ้งกือ เขียด คางคก งู ทาก ปลา ปลาไหล ปลิงทะเล ไส้เดือน ฯลฯ
4) **พืช ผัก และผลไม้** พืช ผัก และผลไม้ที่อยู่ในธรรมชาติแวดล้อมและมีบทบาทที่มักใช้ในชีวิตประจำวันหรือเป็นประสบการณ์ ซึ่งฝังอยู่ในจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ไท สามารถสะท้อนให้เห็นถึงพืชท้องถิ่น ส่วนประกอบที่นำมาใช้บริโภค ตลอดจนกรรมวิธีที่บริโภค เช่น กระทกรก กล้วย กล้วยหอม กากมะพร้าว ข้าวโพดอ่อน ข้าวเหนียว ดอกกะหล่ำ ทุเรียน นุ่น ใบอ้อย ผลไม้กรอบทุก

5) **อาหารและเครื่องปรุง** อาหารคาวหวาน วัสดุประกอบอาหาร เครื่องปรุงรสชาติ และเครื่องดื่ม ที่มีบทบาทในชีวิตประจำวัน สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ความนิยม กรรมวิธี และประสบการณ์ในการกินอยู่และการนำพืชผักหรือวัสดุต่างๆ ที่ผลิต ซื้อหา หรือหาได้ในท้องถิ่น มาประกอบอาหารทั้งคาวและหวานของกลุ่มชาติพันธุ์ไท เช่น ขนมกวน ขนมปัง ขนมอ่อน ข้าวเกรียบ ข้าวต้ม ข้าวเหนียวเปียก ไข่ต้ม ครีมสลัด โจ๊ก เฉาก๊วย ซอสมะเขือเทศ ต้มจืด ต้มเผือก ต้มมัน ต้มหมู ตังเม นม น้ำ ก๋วยเตี๋ยวราดหน้า น้ำแข็ง น้ำตาลน้ำตาลกรวด น้ำตาลเคี่ยว น้ำปลา น้ำผึ้ง น้ำยา เนื้อ แป้ง แป้งมัน ผงชูรส ฝอยทอง โยเกิร์ต วุ้น ไอสครีมแท่ง ฯลฯ

6) **วัสดุและอุปกรณ์** วัสดุและอุปกรณ์ รวมทั้งเครื่องมือที่มีบทบาทใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถสะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ ความเชี่ยวชาญ และวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไท เช่น กระจก กระดาษ กระดาษทราย กาว จาระบี ถ่านสุก ปูน ผ้า ผ้าดิบ ผ้าลูกฟูกพลาสติก ฟองน้ำ ไม้ สังกะสีมุงหลังคา สำลี เหล็ก อิฐมอญ ฯลฯ

7) **ข้าวของเครื่องใช้** ข้าวของเครื่องใช้ที่มีบทบาทใช้ในชีวิตประจำวัน สามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ กิจกรรมการดำรงชีวิต และวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไท เช่น กระสอบ กระสอบทราย กล่องโฟม กุญแจ เก้าอี้หวาย น้ำยาล้างจาน บันไดรถ ผ้าขาวม้า ฝอยขัดหม้อ ฟูก รถ สบู่ เสื่อ เสื้อยืด หนังสือ หินขัดตัว หินลับมีด ฯลฯ

8) **สิ่งก่อสร้าง** สิ่งก่อสร้างสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ ลักษณะการดำรงชีวิต ค่านิยม และวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไท เช่น กระเบื้องปูพื้น ถนน บานประตู พื้นกระเจียง พื้นกระดาน พื้นซีเมนต์ พื้นถนน พื้นบันได พื้นหินอ่อน สะพานไม้ อ่างล้างเท้า ฯลฯ

9) **ประสบการณ์** ประสบการณ์แสดงให้เห็นถึงกายภาพหลายด้าน เช่น ธรรมชาติ สิ่งมีชีวิต พืช สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิต กิจกรรม วัสดุท้องถิ่น ฯลฯ ที่กลุ่มชาติพันธุ์ไทมีประสบการณ์ต่อสิ่งนั้นในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งนำมาเปรียบเทียบในการสัมผัส เช่น ขยะที่จวนแห้ง ตะไคร่จับตามพื้น น้ำมันร้อน น้ำร้อน บวบแห้ง บันไดมีตะไคร่ ใบไม้แห้ง แป้งเคี่ยว ผักเละๆ ผ้าชุบน้ำเปียกกองไว้ มะม่วงสุก ยุ่งกัด ระคายคอ ฯลฯ

6.2. ทัศนคติ

ทัศนคติที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัสหมายถึง นัยของความคิดเห็นที่มีต่อการสัมผัสหนึ่งๆ ซึ่งมีปัจจัยที่ต้องพิจารณาประกอบกัน คือ ลักษณะสัมผัสที่ปรากฏเป็นคำเรียกสัมผัส (เช่น สาก นิ่ม แข็ง ชื้น ฯลฯ) และสิ่งที่สัมผัส ยกตัวอย่างการพิจารณาทัศนคติ เช่น

คำเรียกสัมผัส *อ่อน* พิจารณาให้เป็นนัยบวก โดยพิจารณาจาก

- ลักษณะสมผัส = อ่อน
- สิ่งที่สัมผัส = เนื้อคน

คำเรียกสัมผัส ลื่น พิจารณาให้เป็นนัยลบ โดยพิจารณาจาก

- ลักษณะสมผัส = ลื่น
- สิ่งที่สัมผัส = พื้นบันได

คำเรียกสัมผัส *เหลว* พิจารณาให้เป็นนัยกลาง โดยพิจารณาจาก

- ลักษณะสมผัส = เหลว
- สิ่งที่สัมผัส = ของเหลว

ทัศนคติสามารถสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์หรือการมองโลก โดยอาศัยประสบการณ์ หากภาษากลุ่มชาติพันธุ์ใดมีภาษาที่แสดงทัศนคติในด้านใดมาก เช่นในด้านบวก ก็น่าจะมาจากการผ่านประสบการณ์ด้านบวกมามาก ซึ่งก็น่าจะสะท้อนให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่ไม่ลำบากยากแค้น

ในกลุ่มชาติพันธุ์ไทพบว่าทัศนคติต่อคำเรียกสัมผัสแบ่งได้เป็นทั้ง 3 นัย คือ นัยบวก นัยลบ และนัยกลาง อัตราส่วนที่มีนัยกลางมากที่สุด รองลงมาเป็นนัยลบ และนัยบวก ตามลำดับ ดังนี้

	นัยบวก	นัยลบ	นัยกลาง
ไทโซ่ง	18	39	43
ไทครั่ง	15	35	50
ลาวแง้ว	18	24	48
เฉลี่ย	17	33	47

6.2.1. นัยบวก

คำเรียกสัมผัสที่แสดงทัศนคตินัยบวก เป็น ความคิดด้านบวกที่มีต่อการสัมผัสวัตถุนั้น ซึ่งเป็นประโยชน์ทำให้เกิดความรู้สึกที่พึงประสงค์ หรือไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สัมผัส ดังแสดงเป็นตัวอย่างในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ʔùn	อุ่น	ไหมพรม น้ำอุ่น น้ำชา กาแฟ
khɪ: hɛ̀:ŋ	ออกแห้ง	ถ้วยเปล่า เสื้อผ้าตากแดด
liàp	เรียบ	แผ่นกระจก กระดาษ แผ่นใส หินอ่อน ริบบิ้นลื่น

6.2.2. นัยลบ

คำเรียกสัมผัสที่แสดงทัศนคตินัยลบ เป็น ความคิดด้านลบที่มีต่อการสัมผัสวัตถุนั้น ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่พึงประสงค์ หรืออาจก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้สัมผัสได้ ดังแสดงเป็นตัวอย่างในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
hó:n wá:p	ร้อนวาบ	เตาไฟ อากาศร้อน
hɛ̀:ŋ kɔ̀:p	แห้งกรอบ	ใบไม้ ใบตอง
ka:dâ:ŋ	กระด้าง	น้ำ

6.2.3. นัยกลาง

คำเรียกสัมผัสที่แสดงทัศนคตินัยกลาง ไม่เป็นนัยบวกหรือลบ เป็นลักษณะธรรมชาติของวัตถุนั้น ซึ่งอาจเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ หรือทำให้เกิดความรู้สึกที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ก็ได้ ดังแสดงเป็นตัวอย่างในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้

ภาษาชาติพันธุ์ไท	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
chín	ชื้น	หน้ากาก แห็ง
hɔ́:n	ร้อน	น้ำเดือด ข้าวสุกใหม่ น้ำตาเทียน
hɛ̀:ŋ	แห้ง	ผ้าตากแดด ข้าวเปล่า ใบไม้ ดิน

7. การเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐาน

เมื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง 3 กลุ่มคือ ไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว พบว่าแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์มีคำศัพท์แตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

7.1. การเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสต้นแบบ

เมื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสต้นแบบพบว่า ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว มีศัพท์ที่ใช้เรียกคำเรียกสัมผัสต้นแบบที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน ในลักษณะของการใช้ศัพท์คนละคำกันประมาณร้อยละ 17 ในภาพรวม ส่วนอัตราส่วนที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทแต่ละกลุ่มและภาษาไทยมาตรฐาน พบว่าภาษาไทโซ่งมีความแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาเป็นไทครั่ง และลาวแง้ว ตามลำดับ ดังแสดงในตาราง

ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไท	ร้อยละของความแตกต่าง
ไทโซ่ง	26
ไทครั่ง	14
ลาวแง้ว	10
เฉลี่ย	17

ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว มีคำเรียกสัมผัสที่แตกต่างเป็นคนละคำกับภาษาไทยมาตรฐาน ดังนี้

ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
ca:	สาก	มือ ไม้ ดิน พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม
kɨ́:m	เย็น	น้ำแข็ง อากาศ
khăɨ	แห้ง	ผ้าแห้ง
khùn	ข้น	นม น้ำมัน
mí:n	ลื่น	พื้นบันได เขียด ว่านหางจระเข้
mík	ชื้น	ผ้า
pìaŋ	เรียบ	พื้นกระเจียง
pɨan	ด้าน	พื้นด้าน
ภาษาไทครั่ง	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
kha:y	ฝืด	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม ผิวเปลือกมะพร้าว
khùn	ข้น	น้ำกะทิ น้ำตาลเคี่ยว
mɨ:n	ลื่น	พื้นน้ำมัน
sa:	หยาบ	ทรายหยาบ กากมะพร้าว กระดาษสา พื้นไม้อัด
ภาษาลาวแง้ว	ภาษาไทยมาตรฐาน	ตัวอย่างวัตถุที่สัมผัส
mɨ:n	ลื่น	พื้นน้ำมัน ปลาไหล น้ำยาล้างจาน วุ้นเจาก๊วย
sa:	ฝืด หยาบ สาก	พื้นซีเมนต์ กล่องโฟม เปลือกไข่ ผิวเปลือกมะพร้าว
talùk	ตะปุ่มตะป่ำ	คางคก มะระขี้นก น้อยหน่า ฟักทอง

7.2. การเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ

เมื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบพบว่า ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว มีการหลักเกณฑ์ในสร้างศัพท์ที่ใช้เรียกคำเรียกสัมผัสในระบบที่ไม่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน กล่าวคือ มีการสร้างคำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำเลียนวลี และคำเลียนประโยคเช่นเดียวกันกับภาษาไทยมาตรฐาน ดังเช่นที่กล่าวไปข้างต้นในบทที่ 2 ความแตกต่างมีเพียงแต่ในบางภาษาพบการใช้คำศัพท์ที่แตกต่างออกไปดังแสดงเป็นตัวอย่าง

คำประสม

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทครั่ง	ภาษาลาวแง้ว
สากแข็ง	ca: khěŋ	sa: khěŋ	sa: khěŋ
สากละเอียด	ca: laʁiat	sa: laʁiat	sa: laʁiat
สากนิ่ม	ca: nîm	sa: nîm	sa: nîm

คำซ้อน

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทครั่ง	ภาษาลาวแง้ว
เปียกแฉะ	piàk ché	piàk chéʔ	piàk séʔ
สากด้าน	sà:ka:	sa: dâ:n	sa: dà:n
หยาบกระด้าง	ɲă:pka:dâ:ŋ	ɲă:pka:dâ:ŋ	ɲà:p kadà:ŋ

คำซ้ำ

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทครั่ง	ภาษาลาวแง้ว
เหลวๆ	lĕ:w lĕ:w	lĕ:w lĕ:w	lĕ:w lĕ:w
เรียบๆ	liap liap	liap liap	liap liap
ลื่นๆ	mɨ́:n mɨ́:n	mɨ̀:n mɨ̀:n	mɨ̀:n mɨ̀:n

คำเลียนกริยาวลี

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทครั่ง	ภาษาลาวแง้ว
อุ่นจัด	ŭn ĕ:	ùn lă:y	
ร้อนวูบ	hô:n wù:p	hó:n wù:p	hó:n wù:pwá:p
เย็นจัด	yen cîap	yen tă:y	yen cĭ:

คำเลียนประโยค

ภาษาไทยมาตรฐาน	ภาษาไทโซ่ง	ภาษาไทครั่ง	ภาษาลาวแง้ว
เป็นฝอย	pen fɔ̆:y	pen fɔ:y	pen fɔ̆:y
เป็นฝุ่น	pen fùn	pen fɔ:y	pen fɔ̆:y
เป็นเม็ด	pen mèt	pen mét	pen mét

8. สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง "ระบบคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือตอนล่าง" เป็นการวิจัยพื้นฐาน ในกลุ่มวิชาปรัชญา สาขาภาษาศาสตร์ซึ่งเป็นการศึกษาหาองค์ความรู้ใหม่และเป็นการวิจัยประยุกต์ในการพัฒนาการส่งเสริมการจัดการศึกษาและรูปแบบการศึกษาที่เชื่อมโยงสู่ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์กลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธ์ไท 2) เพื่อวิเคราะห์ความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไท และ 3) เพื่อเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐาน

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์ มีกรอบแนวคิดที่สำคัญที่เป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับมโนทัศน์ การจำแนกประเภท และทฤษฎีต้นแบบ ในปีแรกนี้ (ระยะเวลาทำการวิจัย 3 ปี) กระทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลคำเรียกสัมผัสจากกลุ่มชาติพันธุ์ไท 3 กลุ่ม ได้แก่ ข้อมูลในกล่มชาติพันธุ์ในเขตภาคเหนือตอนล่างได้แก่ ภาษาไทโซ่ง อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลกภาษาไทครั่ง อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร และภาษาลาวแง้ว อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ การเก็บข้อมูลกระทำโดยการสัมภาษณ์

ผลการศึกษาเรื่องกลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว พบว่า แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ คำเรียกสัมผัสต้นแบบ และคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบ คำเรียกสัมผัสต้นแบบในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งสามกลุ่มพบในปริมาณที่ใกล้เคียงกัน 28-31 คำ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้คำศัพท์เหมือนกัน ส่วนคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบในกลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งสามกลุ่มพบมีกลวิธีในการสร้างคำในลักษณะที่เป็นคำประสม (คำประสมแบบความคู่ขนาน และ คำประสมแบบคุมปลักษณ์) คำซ้อน (ความหมายคล้ายกัน) คำซ้ำ (คำซ้ำเปลี่ยนรูป และ คำซ้ำไม่เปลี่ยนรูป) คำเลียนแบบกริยาวลี (โครงสร้าง กริยาหลัก-กริยาวิเศษณ์ และ กริยาช่วย-กริยาหลัก) และคำเลียนประโยคหรือภาคแสดง (สัมพันธกริยา pen/khɨ:-กริยา/นาม)

ผลการศึกษาเรื่องความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัส พบว่าความหมายของคำเรียกสัมผัสแสดงโลกทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว จากลักษณะด้านต่างๆ ของสิ่งที่สัมผัสที่ปรากฏในคำเรียกสัมผัส และชนิดของสิ่งที่สัมผัส ลักษณะของสิ่งที่สัมผัสพบทั้งในลักษณะพื้นฐานและลักษณะซับซ้อน ลักษณะพื้นฐานแสดงให้เห็นถึง รูปทรง พื้นผิว เนื้อสาร ความเปียก และอุณหภูมิ ของวัตถุที่สัมผัส ส่วนลักษณะซับซ้อนแสดงให้เห็นถึงระบบคิดเกี่ยวกับลักษณะที่ซับซ้อน ซึ่งนำเอาลักษณะพื้นฐานมารวมกันใช้เป็นคำเรียกสัมผัส พบได้แก่ รูปทรง-เนื้อสาร พื้นผิว-พื้นผิว พื้นผิว-เนื้อสาร พื้นผิว-ความเปียก พื้นผิว-อุณหภูมิ เนื้อสาร-เนื้อสาร เนื้อสาร-ความเปียก เนื้อสาร-อุณหภูมิ ความเปียก-ความเปียก ความเปียก-อุณหภูมิ และอุณหภูมิ-อุณหภูมิ สำหรับชนิดของสิ่งที่สัมผัสเป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ควบคู่ไปกับคำเรียกสัมผัส สามารถสะท้อนให้เห็นถึงวัตถุสิ่งแวดล้อมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทที่มักได้เห็นได้สัมผัสในชีวิตประจำวันและฝังอยู่ในระบบคิดและจิตสำนึก พบแบ่งโดยกว้างออกเป็น 9 ชนิด ได้แก่ วัตถุธรรมชาติ อวัยวะ สัตว์ พืชผักผลไม้ อาหารและเครื่องปรุง ข้าวของและเครื่องใช้ วัสดุและอุปกรณ์ สิ่งก่อสร้าง และประสบการณ์ ในเรื่องของทัศนคตินั้น พบแบ่งเป็น 3 นัย ได้แก่ นัยบวก นัยลบ และนัยกลาง โดยพบว่าในทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์ไทมีอัตราส่วนที่มีนัยกลางมากที่สุด รองลงมาเป็นนัยลบ และนัยบวก ตามลำดับ

ผลการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทกับภาษาไทยมาตรฐานนั้น พบว่า ในภาพรวม ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว มีศัพท์ที่ใช้เป็นคำเรียกสัมผัสต้นแบบที่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน ในลักษณะของการใช้ศัพท์คนละคำกัน โดยแตกต่างประมาณร้อยละ 17 ส่วนอัตราส่วนที่เป็นความแตกต่างระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทแต่ละกลุ่มและภาษาไทยมาตรฐาน พบว่าภาษาไทโซ่งแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาเป็นไทครั่ง และลาวแง้ว ตามลำดับ ส่วนผลการเปรียบเทียบคำเรียกสัมผัสที่ลดความเป็นต้นแบบพบว่า ภาษาไทโซ่ง ไทครั่ง และลาวแง้ว มีการหลักเกณฑ์ในสร้างศัพท์ที่ใช้เรียกคำเรียกสัมผัสในระบบที่ไม่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน กล่าวคือ มีการสร้างคำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำเลียนกริยาวลี และคำเลียนประโยคเช่นเดียวกันกับภาษาไทยมาตรฐาน

การศึกษากลวิธีการสร้างคำเรียกสัมผัสในกลุ่มชาติพันธุ์ไททั้งสามกลุ่มนี้ แสดงให้เห็นถึงแหล่งข้อมูลสำคัญในการศึกษาระบบคำภาษาไท ทำให้เกิดการขยายผลการศึกษาเกี่ยวกับการสร้างคำ โดยเฉพาะคำประสมที่เป็นแบบคู่ขนาน ซึ่งงานวิจัยที่ผ่านมาไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าใดนัก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ อัญชลี สิงห์น้อย (2548) ที่กล่าวถึงคำประสมแบบคู่ขนานไว้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของคำประสมแบบกึ่งมีไวยากรณ์ ดังที่ได้กล่าวไว้ว่า (อัญชลี สิงห์น้อย 2548: 61)

"คำนามประสมแบบกึ่งมีไวยากรณ์ หมายถึงคำนามประสมที่วากยสัมพันธ์ของหน่วยสมาชิกที่ไม่ใช่แบบหน่วยหลัก-หน่วยขยาย แต่หากเป็นการนำคำนามมาประกอบกันโดยที่ทุกหน่วยสมาชิกมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ไม่มีคำใดเป็นหลักหรือเป็นคำขยาย เช่น นำคำว่า *พ่อ* และ *ตา* มาสร้างเป็นคำประสมว่า *พ่อตา* ที่หมายถึงพ่อของภรรยา ซึ่งคำว่า *พ่อ* ไม่ได้เป็นคำหลัก และ *ตา* ไม่ได้เป็นคำขยายเนื่องจากให้ความหมายที่สำคัญเท่าๆ กัน หมายถึงบุคคลที่สามารถเป็นได้ทั้งพ่อและตาในเวลาเดียวกัน"

อย่างไรก็ตามงานนี้เป็นการศึกษาคำนามประสม จึงยังคงต้องการการศึกษาอธิบายเกี่ยวกับคำกริยาประสมในลักษณะนี้ต่อไป ซึ่งดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่างานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทนี้จะเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาการประสมคำภาษาตระกูลไทได้เป็นอย่างดี

ผลการศึกษาเรื่องคำเรียกสัมผัสที่เป็นคำเลียนประโยคที่พบ เช่น khɤ: hɛ̀:ŋ คือแห้ง khɤ: mɨ̀:n คือลื่น khɤ: yà:p คือหยาบ ฯลฯ และ pen khu: เป็นลอน pen mét เป็นเม็ด pen phɛ̀:n เป็นแผ่น ฯลฯ แสดงข้อมูลการใช้สัมพันธกริยา copular verb ในภาษาไทที่หลีกล้อกัน กล่าวคือ khɤ: ใช้กับภาคแสดงกริยา (ที่เป็นกริยาแสดงสภาพ) verbal predicate ส่วน pen ใช้กับภาคแสดงนาม (nominal predicate) ซึ่งแตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานที่โดยทั่วไปแล้ว *คือ* และ *เป็น* ปรากฏกับภาคแสดงนามวลี เช่น *เขา<u>คือใคร</u> เขา<u>เป็นครู</u>* ซึ่งนับเป็นข้อมูลสำคัญในการช่วยวิเคราะห์อธิบายถึงการใช้สัมพันธกริยาที่แตกต่างกันในปริบทที่แตกต่างกันในภาษาไทยทั้งที่เป็นไทยมาตรฐานและไทยถิ่นให้ละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ยังพบประเด็นไวยากรณ์ที่น่าสนใจมาก นั่นก็คือ การค้นพบหน่วยคำบ่งการกลายเป็นนาม (nominalizer) ได้แก่ *อี* ในคำเรียกสัมผัสภาษาลาวแง้ว เช่น khɤ:ʔi:-mɨ̀:n ออกลื่น khɤ:ʔi:-sa: ออกสาก ฯลฯ ใช้เป็นตัวแปลงกริยา mɨ̀:n ลื่น และ sa: สาก ให้มีสภาพเป็นนาม เนื่องจากใช้ร่วมกับสัมพันธกริยา khɤ: ซึ่งในภาษาไทยมาตรฐานโดยทั่วไปตามด้วยภาคแสดงนาม โดยหน่วยคำ *อี* เปลี่ยนแปลงมาจากคำนาม โดยผ่านกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) มาจากคำนำหน้าคนที่เป็นเพศหญิง ต่อมาเปลี่ยนแปลงไปเป็นคำบ่งกลุ่มนาม (อัญชลี สิงห์น้อย 2551) เป็นหน่วยคำบ่งกลุ่มนาม (Wongwattana 2011) และพบเป็นคำบ่งการกลายเป็นนามในงานวิจัยนี้ การค้นพบหน่วยคำบ่งกลุ่ม *อี* นี้ สอดคล้องกับการค้นพบหน่วยคำบ่งกลุ่มพืช ที่แสดงเพศหญิง ที่พบเป็นส่วนประกอบในคำเรียกชื่อพืชของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือ เช่น *มะอีฮุม* (มะรุม) ในงานวิจัยเรื่อง การศึกษาคำเรียกชื่อพืชในกลุ่มภาษาชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือ (สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย 2552 และ อัญชลี วงศ์วัฒนา และสุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ อยู่ในระหว่างตีพิมพ์)

ผลการศึกษาเรื่องความหมายและทัศนคติของคำเรียกสัมผัส สะท้อนให้เห็นถึงระบบคิดของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในเรื่องของการนำลักษณะด้านต่างๆ ของวัตถุที่สัมผัสมาประกอบเข้าด้วยกันเป็นคำเรียกสัมผัสที่ซับซ้อน ซึ่งค่อนข้างหลากหลายมีอิสระแปลกไปจากคำเรียกสัมผัสในภาษาไทยมาตรฐาน เช่น *สากด้าน มันลื่น แข็งกรอบ เป็นแข็งก้อน นุ่มสาก สากนิ่ม ละเอียดสาก ลื่นเหนียว* ฯลฯ ซึ่งหลายคำในภาษาไทยมาตรฐานผู้พูดอาจคิดว่าคำประกอบดังกล่าวไปด้วยกันไม่เหมาะหรือไม่ได้ ส่วนชนิดของสิ่งที่สัมผัสนั้น สะท้อนชีวิตประจำวันและกิจกรรมที่ไม่แตกต่างไปจากกลุ่มชาติพันธุ์ไทภาคเหนือทั่วไปเนื่องจากอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันมีสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน สิ่งที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ ทัศนคติที่พบเป็นนัยลบมากกว่านัยบวก น่าจะสะท้อนให้เห็นว่าชีวิต

ความเป็นอยู่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่างนี้ยังคงต้องการการพัฒนาดูแลเอาใจใส่จากฝ่ายบริหารปกครองท้องถิ่น หรือในระดับชาติ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่ายังคงมีความต้องการจำเป็นในการศึกษาวิจัยต่อยอดต่อไปในประเด็นต่อไปนี้

8.1. การศึกษาคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในพื้นที่ภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศไทย ในเชิงเปรียบเทียบ อันอาจจะนำไปสู่การค้นพบประเด็นใหม่ๆ ทางไวยากรณ์ไท ดังเช่นที่กล่าวไปในการอภิปรายผลในงานวิจัยนี้

8.2. การศึกษาคำเรียกสัมผัสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทในประเทศพื้นบ้านรายรอบ ตลอดจนในประเทศสมาคมอาเซียน ในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อให้สอดรับกับการเข้าสู่สมาคมอาเซียนของประเทศไทยในเวลาอันใกล้นี้

8.3. การศึกษาระบบคำเรียกสิ่งอื่นๆ หรือกิจกรรมอื่นที่นอกเหนือออกไป จากภูมินามหมู่บ้าน คำเรียกรส คำเรียกชื่อพืช ซึ่งได้มีการศึกษาวิจัยไว้แล้ว (เช่น สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย 2548 และ 2553, อัญชลี สิงห์น้อย และสุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ อยู่ในระหว่างตีพิมพ์)

8.4. การศึกษากลวิธีการสร้างคำ (คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ ฯลฯ) ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทต่างๆ ที่สนใจ ซึ่งอาจพบข้อมูลที่สำคัญที่ไม่แตกต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐาน อันจะเป็นความก้าวหน้าในการศึกษาเกี่ยวกับระบบคำในภาษาตระกูลไท

เอกสารอ้างอิง

กันทิมา รักวงษ์วาน (2550). *การศึกษาคำเรียกสัมผัสและทัศนคติเกี่ยวกับคำเรียกสัมผัสในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนานันท์ ตรงดี. 2541. *คำเรียกสีของเงาะป่า (ซาไก)*. บทความวิจัยภาษาฉบับที่ 2 (2541) : 199-210. ภาควิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ. 2535. *คำเรียกสีในภาษาเย้า (เมี่ยน)*. โครงการวิจัยภาษาและวัฒนธรรมไทยและเย้าจีน. หน่วยปฏิบัติการวิจัยทางภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บัญชา สุวรรณานนท์, บรรณาธิการ 2542. "การแพทย์ สุขภาพ และร่างกายมนุษย์" *สารานุกรม รอบรู้ รอบโลก 395-369*. กรุงเทพฯ : รีดเดอร์ไดเจสท์ (ประเทศไทย) จำกัด

ประนุท วิชชุโรจน์. 2525. *คำบอกสีและการรับรู้เรื่องสีที่ตำบลนาอิน อำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. 2525. *เอกสารการสอนและแบบฝึกหัดปฏิบัติชุดวิชาภาษาไทย 3 หน่วยที่ 13*. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

พรลัดดา เมฆบัณฑูรย์ .2547. *การศึกษาคำเรียกรสและทัศนคติเกี่ยวกับในภาษาจีนแต้จิ๋วตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วนิดา เจริญสุข. 2532. *การศึกษาอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์นามสกุลคนไทยเชื้อสายจีน*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาทิต พุ่มอยู่ . 2548. *การศึกษาคำเรียกข้าวและมโนทัศน์เรื่องข้าวในภาษาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิภัสรินทร์ ประพันธ์สิริ. *2535. คำเรียกญาติในภาษาคำเมือง : การวิเคราะห์ทางอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์*. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราชบัณฑิตยสถาน. 2546. *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542*.

สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย. 2548. "ภูมินามของหมู่บ้านในเขตภาคเหนือตอนล่าง จังหวัดพิษณุโลก" *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ ปีที่ ๒๓ ฉบับที่ ๒*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย .2552. "การแปรคำเรียกชื่อพืชในเขตพื้นที่รอยต่อ 9 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง." *วารสารมนุษยศาสตร์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 2*. มหาวิทยาลัยนเรศวร 67-84.

สุพัตรา จิรนันทนาภรณ์ และอัญชลี สิงห์น้อย .2553. "คำเรียกรสของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยในเขตภาคเหนือตอนล่าง: กรณีศึกษาในแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธ์." *เอกสารประกอบการประชุม*. การประชุมประจำปีทางมานุษยวิทยาครั้งที่ 9 ปาก-ท้อง และ ของกิน: จริยธรรมและการเมืองเรื่องอาหารการกิน 25-27 มีนาคม 2553. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 142-167.

ศตนันท์ เชื้อมหาวัน. 2541. *คำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยลื้อ ลัวะ ม้ง และกะเหลี่ยงในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และพะเยา.*

ศุภมาศ เอ่งฉ้วน. 2536. *คำเรียกญาติภาษาจีนฮกเกี้ยนในภาคใต้ของประเทศไทยและเกาะปีนัง.* วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย. 2542. "ภูมิปัญญาท้องถิ่น". *สารานุกรมไทยภาคใต้.* ฉบับที่ 12.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2538. *คำเรียกสีและการรับรู้สีของชาวจ้วงและชาวไทย.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2533. "ลักษณะบางประการในวัฒนธรรมไทยที่แสดงโดยคำเรียกญาติ". *วารสารภาษาและวรรณคดีไทย.* ปีที่ 7 ฉบับที่ 1.

อัญชลิกา ผาสุกกิจ. 2542. *คำเรียกรสในภาษาไทยกรุงเทพฯ.* งานวิจัยรายวิชา 141 756 สัมมนาภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์.

อัญชลิกา ผาสุกกิจ. 2543. *คำเรียกรสในภาษาไทยถิ่นตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์.* วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

อัญชลี สิงห์น้อย. 2548. *คำนามประสม: ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างคำไทย.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัญชลี สิงห์น้อย. 2551. "คำนาม คำบ่งกลุ่มนาม และคำลักษณนาม: หมวดหมู่ที่แตกต่าง ทับซ้อน และไล่เหลื่อม." *วารสารภาษาและภาษาศาสตร์ ปีที่ ๒๖ ฉบับที่ ๒.* คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อัญชลี วงศ์วัฒนา และสุพัตรา จิรนันทนาภรณ์. อยู่ในระหว่างตีพิมพ์. "การศึกษาคำเรียกชื่อพืชในภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทในเขตภาคเหนือ." *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร.*

ภาษาอังกฤษ

Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms.* London : Cambridge University Press.

Beauchamp, Gary K. 1996. "Science and Health Perspectives". *Taste Sensation.* Aquatic Research Institute Auditorium. Bangkok : Chulalongkorn University (Unpublished manuscript).

Collings. 1974. Cited in Sekuler, Robert. 1990. "Introduction to Perception". *Perception.* New York: McGraw – Hill.

DeLancey, Scott. 1986. "Toward a history of Tai classifier systems." In Craig, C. (ed.) *Noun classes and categorization.* Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 437-451.

DeLancey, Scott. 1997. "Grammaticalization and the gradience of categories: relator nouns and postpositions in Tibetan and Burmese". In Bybee, J., Himan, J. and Thompson, S.A. (eds.) *Essays on language function and language type.* Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 51-70.

Frake, Charles O., 1961. "Introduction". *Language and Cultural Description.* Selected and introduced by Anwar S.Dil.Stanford, CA : Stanford University Press.

Givón, Talmy. 2001. *Syntax: Volume I.* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Givón, Talmy. 2001. *Syntax: Volume II.* Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.

Harper. 1972. Cited in Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms.* London : Cambridge University Press.

Kay, and Mcdaniel. 1978. "The Linguistic Significance of the Meanings of Basic Color Terms". *Language* 54, 610-46.

Lakoff, George. 1987. *Women, Fire, and Dangerous Thing: What Categories Reveal about the Mind.* Chicago Press.

Lakoff, George. 1995. "Women, fire, and dangerous things'. *The importance of Categorization.* Chicageo : The University of Chicago Press.

Matlin, Margaret W. 1998. "Taste". j*Sensation and Perception.* Boston : Allyn and Bacon.

Mayer, Charles S. 1904. "The Taste – names of Primitive People." *British Journal of Psychology* vol.no. 1, pp. 117-126. London : Cambridge University Press.

Mcbumey. 1974. Cited in Sekuler, Robert. 1990. "Introduction to Perception" *Perception,* New York McGraw – Hill.

Mcburney and Gent. 1979. Cited in Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms,* London : Cambridge University Press.

Mozel et all. 1969. Cited in Sekuler, Robert. 1990. "Introduction to Perception" *Perception.* New York : McGraw – Hill.

Prasithrathsint, Amara. (in print). *The Componential Analysis of Kinship Terms in Thai : Essays in Tai Linguistics.* Edited by M.R.Kalaya Tingsabadh and Arthur Abramson. Bangkok : Chulalongkorn University Press.

Robin. 1936 . Cited in Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms.* London : Cambridge University Press.

Robinson. 1970. Cited in Backhouse, A.E. 1994. *The Lexical Fields of Taste : A Semantic Study of Japanese Taste Terms.* London : Cambridge University Press.

Rosch, Eleanor, C.Simpson, and R.S.Miller. 1976. "Structural Bases of Typicality Effects". *Journal of Experimental Psychology : Human Perception and Performance* 2 : 491-502.

Rosch, Eleanor. 1977. "Human categorization." In Warren, N. (ed.) *Studies in crosscultural psychology.* London: Academic, 1-49.

Sawasdee 20. 1991. "The Regional Taste of Thailand". *Sawasdee Journal (Oct, 1991) pp. 62-64.*

Sekuler, Robert. 1990. "Introduction to Perception" *Perception.* New York : McGraw – Hill.

Singnoi, Unchalee. 2006. "Eating terms: What the category reveals about the Thai mind." *Manusya: Journal of Humanities*. Vol.9.No.1 March 2002. 82-109.

Thailife, 1981. "Thai sweets". *Lookeast Journal* (Oct, 1985).pp. 26-29.

Wongwattana, Unchalee S. 2011. "A reflection of Thai culture in Thai plant names." *Manusya: Journal of Humanities Vol.14 No.1*, 79-97.